

COMBATEREA TRAFICULUI DE COPII ÎN SCOPUL EXPLOATĂRII SEXUALE

I GHID DE FORMARE A PROFESIONIȘTILOR

COMBATEREA TRAFICULUI DE COPII ÎN SCOPUL EXPLOATĂRII SEXUALE I GHID DE FORMARE A PROFESIONIȘTILOR

Autori: Muireann O Briain, Anke van den Borne și Theo Noten

Traducerea: Raluca Nicolae

Această publicație a fost produsă cu sprijinul ECPAT International și cu suportul financiar al Comisiei Europene – Programul Agis, Fundația Oak și Fundația Bodyshop.

CUPRINS

1. INTRODUCERE	6
Cum a început proiectul?	6
Obiectivele manualului	6
Cum să folosim acest manual	7
2. ABILITĂȚI DE FORMARE	9
Învățarea cu ajutorul programului de formare Fișa 2A	10
Ce face ca un formator să fie competent? Fișa 2B	11
Instrumente și tehnici de formare Fișa 2C	14
Cum să facem față situațiilor dificile Fișa 2D	16
Managementul diferențelor culturale Fișa 2E	17
Exerciții „energizante“ Fișa 2F	18
3. CUM SE REALIZEAZĂ UN PROGRAM DE FORMARE	20
Obiectivele cursului	20
Planificarea programului de formare	20
Adaptarea la grupul țintă	22
Condiții favorabile derulării programului de formare	22
Certificate	22
Analiza nevoilor de formare - listă de verificare Fișa 3 ^A	28
Programarea timpului Fișa 3B	24
4. CURS DE FORMARE – COMBATEREA TRAFICULUI DE COPII ÎN SCOPUL EXPLOATĂRII SEXUALE	25
Sesiunea 1. Să învățăm împreună	25
Fișa de lucru Sesiunea 1: Test de Cunoștințe Generale	27
Sesiunea 2. Material de curs - Traficul de copii in scopul exploatarii sexuale	28
Sesiunea 3. Ce este un copil? Ce credem despre copii?	34
Fișă de lucru 3: Atitudini față de copii	35
Sesiunea 4. Copiii în risc de a deveni victime ale traficului și consecințe ale traficului ..	36
Fișa de lucru 4A: Victime ale traficului de copii?	37
Fisa de lucru 4B: Chestionar	39
Material de curs sesiunea 4: Copiii în risc de a deveni victime ale traficului. Consecințele traficului	40
Sesiunea 5. Contextul legislativ: ce legi există și cum funcționează?	45
Fișa de lucru 5: Contextul legal	48
Material de curs 5: Legislația relevantă în combaterea traficului de copii în scopul exploatării sexuale	50

Sesiunea 6. Măsuri pentru protecția copilului: asistența pentru copiii victime ale traficului	56
Fișa de lucru 6A: joc de rol – repatriere	57
Fișa de lucru 6B: Scenarii și opțiuni	58
Material de curs 6: Prevederi pentru îngrijirea și protecția copiilor	62
Sesiunea 7: Investigarea infracțiunilor de trafic	66
Fișa de lucru 7A: Planificarea unei investigații - „Agenția de plasare a forței de muncă”	67
Fișa de lucru 7B: Planificarea unei investigații – “Salonul de masaj”	69
Material de curs 7: Investigarea infracțiunilor de trafic	71
Sesiunea 8. Intervievarea copiilor	74
Fișă de lucru 8A. Studiu de caz: Sonia	76
Fișă de lucru 8B. Studiu de caz: Mihaela	77
Material de curs 8A. Obținerea mărturiei unui copil-victimă a traficului de ființe umane	78
Material de curs 8B. Modelul scenariului, o metoda de interviu a copiilor folosită de poliția din Olanda	82
Sesiunea 9. Principalele instituții responsabile și rolurile lor	85
Fișa de lucru 9A: Principalii instituții responsabile și rolurile lor	87
Fișa de lucru 9B: Sisteme Naționale de Referire a Cazurilor	90
Fișa de lucru 9C: Fișa persoanelor de contact	93
Material de curs 9A: Italia: asistența victimelor traficului; articolul 18 din decretul legislativ nr. 286/98	94
Material de curs 9B: Sisteme Naționale de Referire a Cazurilor	95
Sesiunea 10. Evaluare	96
Fișă de lucru 10 A: Test de cunoștințe generale	98
Fișă de lucru 10 B: Chestionar de evaluare a cursului	99
5. REFERINȚE ȘI RESURSE	100
Anexă 1 - Datele de contact ale partenerilor programului de formare pe tema traficului de copii în Europa	103
Anexă 2 - Parteneri și experți care au contribuit la realizarea materialului	

MULȚUMIRI

Partenerilor din proiect:

- Children’s Human Rights Centre of Albania (CRCA), membru afiliat ECPAT, Albania
- Respect, membru afiliat ECPAT, Austria
- Children not for Abuse, membru afiliat ECPAT, Belarus
- ECPAT Belgia
- Neglected Children Society, membru afiliat ECPAT, Bulgaria
- Ecumenical Network for Youth Action (ENYA), membru afiliat ECPAT, Cehia
- Red Barnet, membru afiliat ECPAT, Danemarca
- Tartu Child Support Center, membru afiliat ECPAT, Estonia
- ECPAT Franța
- ECPAT Germania
- ECPAT Italia
- Centre for the Prevention of Trafficking in Women, Moldova
- ECPAT Norvegia
- Save the Children Romania (Salvati Copiii), membru afiliat ECPAT, România
- Saint-Petersburg NGO for social projects “Stellit”, membru afiliat ECPAT, Federația Rusă
- Beo Support, membru afiliat ECPAT, Serbia și Montenegro
- All-Ukrainian Foundation for Children’s Rights, Ucraina
- ECPAT UK
- Consiliul Țărilor Baltice
- Academia Olandeză de Poliție
- Biroul Procurorului – Olanda
- ECPAT International
- ECPAT International – Comitetul Consultativ al Copiilor și Tinerilor
- Grupul Experților Europeni în domeniul traficului de persoane
- Poliția Germană
- Biroul Procurorului General – Ucraina
- ICMPD
- ILO/IPEC
- La Strada International
- NGO “Alexandra”, Rusia
- Terre des Hommes
- Unicef

Mulțumiri speciale:

- Gina Badiu
- Chris Beddoe
- Farrah Bokhari
- Katlijn Declercq
- Stephanie Delaney
- Olga Kolpakova
- Mechtild Maurer
- Malle Roomeldi
- Maya Rusakova
- Georgi Vanchev
- Astrid Winkler
- Lydia Zagorova

Capitolul 1

INTRODUCERE

CUM A ÎNCEPUT PROIECTUL?

Acest manual este rezultatul celei de-a treia etape a programului de combatere a traficului de copii în scopul exploatării sexuale, creat de ECPAT Europe Law Enforcement Group, grupare regională din Europa, coordonată de Ecpat Olanda. Ca și ONG, ECPAT se concentrează pe exploatarea sexuală a copiilor. În acest context al combaterii exploatării sexuale a copiilor, a fost inițiat acest program.

În primele două etape ale programului s-au realizat cercetări în opt țări Est Europene și alte opt, Vest Europene, cu privire la aspectele traficului copiilor (profilul copilului victimă a traficului în scopul exploatării sexuale, legislația națională și internațională, prevenirea fenomenului, dar și asistența și suportul acordate victimelor). Au fost examinate totalitatea standardelor naționale și internaționale, precum și implementarea lor în domeniul combaterii traficului de copii.

Rezultatele cercetării au arătat că specialiștii care se ocupă de problematica traficului de ființe umane, (polițiști, asistenți sociali, reprezentanți ai agențiilor locale) întâmpină dificultăți de identificare a copiilor victime ale traficului în scopul exploatării sexuale și, de asemenea, nu conștientizează pe deplin nevoia de protecție și îngrijire specială pe care aceștia o necesită. Mai mult de atât, între instituțiile responsabile pentru prevenirea și combaterea fenomenului există o lipsă de cooperare și comunicare, acest lucru înregistrându-se atât la nivel internațional, cât și național și chiar local. Mulți profesioniști responsabili pentru aplicarea legii, cât și asistenții sociali nu înțeleg efectele traficului asupra copiilor și nu au cunoștințe despre cum să protejeze și să lucreze cu această categorie de copii.

Concluzia la care s-a ajuns a fost că acești profesioniști au nevoie de formare în domeniul prevenirii și combaterii traficului de copii în scopul exploatării sexuale, formare ce trebuie să se centreze pe abordarea drepturilor copiilor. Luând în considerare tipicul fenomenului traficului de ființe umane și diversitatea problemelor cu care se confruntă o victimă, s-a considerat necesar implicarea reprezentanților diferitelor instituții cu abilități în protecția copilului victimă a traficului și totodată s-a încercat să se sublinieze necesitatea și importanța cooperării interinstituționale.

Acest manual de formare a fost dezvoltat ca răspuns la aceste concluzii. În acest sens, au fost realizate parteneriate între țările vestice și estice în scopul elaborării manualului. În cadrul acestui proiect, partenerul Organizației Salvați Copiii/Ecpat România a fost Ecpat Franța.

OBIECTIVELE MANUALULUI

Acest manual a fost conceput pentru acei formatori care sunt coopțați în activități de formare a grupurilor mixte de profesioniști care doresc să acumuleze informații despre problematica traficului de copii și care doresc să cunoască modalități de protecție și asistență a copiilor victime ale traficului în scopul exploatării sexuale. Grupul țintă este constituit din profesioniști responsabili cu aplicarea legii (polițiști), asistenți sociali și reprezentanți ai agențiilor cu responsabilități în domeniul protecției copilului.

Deși manualul nu va distinge întotdeauna între acei copii care au fost victime ale traficului în scopul exploatării sexuale și alte tipuri de victime ale traficului (exploatate prin muncă etc), se centrează totuși pe prima categorie. În contextul mai larg al fenomenului traficului de copii, manualul de formare caută să se concentreze pe protecția copiilor care au fost victime ale traficului în scopul exploatării sexuale și pe protecția celor care sunt în risc de a deveni victime.

Manualul oferă informații, tehnici și instrumente pentru ca un program de formare să fie eficient. Manualul conține sugestii despre:

- Rolul formatorului;
- Înțelegerea grupului țintă;
- Cum să facem față unor situații dificile pe parcursul programului de formare;
- Cum să folosim în cadrul programului de formare diferite activități de învățare;
- Abilități interculturale;
- Alocarea timpului și alegerea priorităților;
- Cum să asigurăm condiții favorabile pentru derularea unui program de formare.

Acest manual este un ghid practic și nu este intenționat să ofere un program definitiv de formare. Formatorii sunt încurajați să adapteze informația pentru a corespunde nevoilor de formare a participanților la programul de formare și la circumstanțele țării respective unde se derulează acesta.

CUM SĂ FOLOSIM ACEST MANUAL?

La sfârșitul manualului este o listă de resurse care au fost folosite pentru realizarea acestuia. Acestea pot fi folosite ca material de referință și resursă.

Capitolele 2 și 3 oferă informații necesare formatorului înainte de începerea programului de formare.

Capitolul 2 oferă informații despre tehnici și instrumente de formare pentru derularea cu succes a programului de formare. Include sfaturi despre cum să rezolvăm situațiile dificile pe parcursul programului de formare. Acest capitol mai conține informații despre modalitățile de învățare activă prin intermediul jocurilor de rol, discuții, studii de caz etc.

Capitolul 3 cuprinde informații despre cum poate fi dezvoltat un program de formare, despre selectarea grupului țintă și despre durata programului de formare.

Capitolul 4 cuprinde 10 sesiuni de formare. Obiectivele fiecărei sesiuni sunt explicate, precum și dificultățile pe care le poate întâmpina formatorul de-a lungul unei sesiuni. Formatorii pot adapta aceste sesiuni în funcție de obiectivele pe care vor să le atingă, mediul cultural în care programul de formare are loc și în funcție de nevoile specifice și capacitatea participanților. Pentru fiecare sesiune este sugerat un format, precum și exerciții care încurajează învățarea activă. Materialele de lucru și fișele sunt oferite cu scopul de a facilita munca formatorului.

Manual creat de specialiști, pentru specialiști

Inițial programul a pornit prin aplicarea unui chestionar tuturor partenerilor implicați în proiect pentru a fi evidențiate nevoile lor cu privire la problematica traficului de ființe umane. În martie 2005 a avut loc prima întâlnire a specialiștilor în Tirana, Albania, în cadrul căreia au fost discutate temele ce vor fi abordate în manual. La această întrunire au participat experți din domeniul poliției, justiției, asistenței sociale, organizații internaționale, alături de reprezentanți ai specialiștilor ce făceau parte din acest parteneriat.

În octombrie 2005 a fost testată o primă variantă a acestui manual, în Hissar, Bulgaria de către specialiști, incluzând polițiști, asistenți sociali și angajați ai agențiilor locale pentru protecția copilului. Partenerii din cadrul proiectului au adăugat comentarii manualului și au început traducerea și adaptarea manualului la contextual național.

În toate cele zece țări Estice și Central Europene, primul program de formare a avut loc în luna noiembrie a anului 2005. La sesiunea de formare au participat patru formatori, conducători ai ședințelor de formare și aproximativ 20 de participanți selectați din rândul profesioniștilor în domeniul juridic, al asistenței sociale și al îngrijirii copilului.

Astfel, în urma experienței acumulate în aceste ședințe, au fost aduse îmbunătățiri manualului, rezultând astfel o a doua variantă a acestuia. O întâlnire cu scopul evaluării și discutării rezultatelor s-a organizat în decembrie 2005 în Berlin, Germania.

În aprilie 2006, un polițist și un asistent social din fiecare țară membră a parteneriatului au participat la programul: „Formare de Formatori”. Sesiunea s-a desfășurat în București, România și a constituit o nouă experiență care a contribuit la optimizarea manualului de față.

În lunile care au urmat, fiecare țară din cele zece parteneri au organizat o formare națională pentru a testa ultima versiune a manualului. Cei care au condus sesiunile de instruire au fost aceia care se deprinseseră deja cu folosirea acestuia, iar participanții au fost reprezentanți ai instituțiilor responsabile cu aplicarea legilor și reprezentanți ai serviciilor sociale.

Rezultatele acestei sesiuni de instruire au fost evaluate în luna septembrie 2006 la o întrunire ce a avut loc în Sofia, Bulgaria. Aici au participat experții care au creat prima versiune, precum și toți ceilalți specialiști, formatori și participanți care s-au implicat de-a lungul timpului în perfecționarea manualului.

Experiențele acumulate de-a lungul sesiunilor de instruire naționale au fost încorporate în această ultimă versiune a manualului. Astfel, acest instrument este produsul unei lungi cercetări și acumulări de cunoștințe la care au luat parte experți, profesioniști și practicanți în domeniu.

Capitolul 2

ABILITĂȚI DE FORMARE

Ca și formator, trebuie să aveți un număr de abilități care vă vor ajuta să controlați programul de formare și să vă asigurați că participanții vor asimila informații și vor atinge un nivel de înțelegere.

În cadrul fișei 2A veți găsi o descriere a diferitelor modalități prin care un adult asimilează informația și-o reamintește. Această fișă vă va ajuta să structurați un program de formare folosind diverse metode de învățare.

În cadrul fișei 2B, veți găsi o listă a calităților unui bun formator. Evident că fiecare persoană are propriile caracteristici și propriile calități, dar acordați atenție acelor calități care vă fac să fiți un bun formator, va fi mai ușor să vă modelați atitudinea de-a lungul programului de formare.

Pentru fiecare sesiune, există un set de instrumente de formare. Cu toate acestea, un formator ar trebui să folosească și instrumente în cadrul sesiunilor. Este important să se folosească un număr cât mai variat de tehnici, cu accent pe activitățile practice, pe discuții și pe prezentările creative, ușor de reamintit. Este de asemenea important să se folosească acele exerciții și tehnici care să vă ajute la îndeplinirea obiectivelor programului de formare, chiar dacă nu sunt agreate de dumneavoastră.

În cadrul fișei 2C veți găsi o serie de sugestii referitoare la tehnicile și instrumentele care vor crește impactul abilităților de formare.

Ca și formator, veți avea în cadrul grupului un participant dificil care constituie un pericol pentru stabilitatea întregului grup. Formatorul va trebui să identifice aceste situații și fie să le oprească, să le administreze, fie să le folosească în mod pozitiv pentru binele grupului, ca și întreg. În cadrul fișei 2D veți găsi exemple despre participanți dificili sau situații dificile și cum să administrați situația.

Aprecierea distanțelor culturale existente între oameni este foarte importantă când discutăm despre traficul de ființe umane. Cultura a fost descrisă ca fiind *“un sistem de credințe și valori împărtășite de un grup de persoane”*. Cultura influențează felul în care ne raportăm la semenii noștri și cum rezolvăm situații problematice. Copiii victime ale traficului provin din medii și culturi diferite de cele ale participanților la programul de formare.

Ca și formator, trebuie să fiți conștient de mentalitatea participanților când vorbim de *“prostituție”, “copil”, “victimă”* etc. Este posibil să fie dificil pentru profesioniștii adulți, de exemplu, să perceapă o fată în vârstă de 16 sau 17 ani ca fiind un *“copil”*. Pentru a atinge un nivel bun de comunicare în cadrul sesiunii de pregătire, un formator va trebui să determine participanții să-și identifice mentalitățile și să le modifice. Dar în același timp, formatorul va trebui să empatizeze cu participanții și să le înțeleagă propria perspectivă, valorile și atitudinile. Oamenii văd lumea prin intermediul propriilor *“ochelari culturali”*. Veți găsi suport pe această temă în cadrul fișei 2E.

Este foarte important să se creeze o atmosferă plăcută. Adulții care participă la un program de formare pot fi fie nervoși sau nesiguri pe ei. Un rezultat bun va depinde foarte mult de propria atitudine, de sensibilitatea dumneavoastră față de persoanele care participă la curs și de alegerea unor metode care să creeze o atmosferă de învățare pozitivă.

De-a lungul unei sesiuni de formare, exercițiile scurte pot îmbunătăți atmosfera și pot ridica nivelul de energie al participanților. Mai multe sugestii găsiți în fișa 2F. Le puteți utiliza pentru a-i face pe participanți să se simtă confortabil să lucreze împreună, pentru a ridica nivelul de energie sau pentru a-i ajuta să-și concentreze atenția. Tineți minte că aceste exerciții trebuie să fie simple și realizate rapid.

Este important ca participanții să nu aibă la dispoziție foarte mult timp pentru a se gândi la aceste exerciții și să acționeze spontan. **NU** utilizați exerciții pe care nu le stăpâniți foarte bine! Va lua mai mult timp pentru a oferi explicații și s-ar putea să nu fie corespunzătoare pentru unii participanți. De asemenea, asigurați-vă că ați parcurs exercițiul chiar dumneavoastră.

Fișa 2A

ÎNVĂȚAREA CU AJUTORUL PROGRAMULUI DE FORMARE

O persoană adultă primește informații prin 3 canale senzoriale:

- vedere
- auz
- mișcare

Cu toate acestea, unul dintre acestea este dominant. Aspectul dominant definește modul în care o persoană învață cel mai bine informații noi. Dar acest aspect nu este întotdeauna la fel pentru toate situațiile. O persoană poate prefera un anumit stil de învățare sau o combinație de stiluri de învățare pentru o altă sarcină.

În cadrul programului de formare, va trebui să utilizăm toate aceste 3 aspecte, astfel încât toate persoanele prezente să învețe.

Învățarea vizuală

Învățarea vizuală poate fi spațială sau lingvistică. Persoanele care învață mai bine prin intermediul vizual-lingvistic, vor reține mai bine informațiile prin intermediul cititului și scrisului. Își reamintesc ce a fost scris, chiar dacă nu au citit decât o dată. Le place să scrie și acordă atenție prezentărilor.

Pentru a facilita învățarea acestora:

- Folosiți fișe de lucru;
- Dați sarcini scrise;
- Folosiți prezentări scrise.

Persoanele care învață mai bine spațio-vizual au dificultăți cu limbajul scris și rețin mai mult din demonstrații, materiale video, hărți și alte materiale vizuale. Aceste persoane vizualizează rapid fețe și locuri cu ajutorul imaginilor.

Pentru a facilita învățarea acestora:

- Folosiți hărți, grafice, ilustrații;
- Includeți agende, fișe de lucru pentru a citi și pentru a lua notițe;
- Suplimentați informația cu ilustrații;
- Folosiți diagrame și explicați-le.

Învățarea auditivă

Pentru persoanele care învață mai bine astfel, ar trebui să:

- Începeți materialele noi cu prezentări scurte a ceea ce urmează și concluzionați cu un rezumat a ceea ce a fost prezentat (*“Spune-le ce urmează să-i înveți, învață-i și spune-le ce i-ai învățat”*).
- Includeți activități auditive, cum ar fi brainstorming, grupurile *“buzz”* etc.
- Oferiți timp suficient pentru activitățile de explicare. Aceasta permite realizarea conexiunilor între ce au învățat participanții și despre modul de aplicare în practică.
- Solicitați participanții să pună întrebări, să verbalizeze.
- Dezvoltați un dialog între participanți și dumneavoastră, ca și formator.

Învățarea prin mișcare

Acele persoane care învață cel mai bine prin mișcare tind să-și piardă concentrarea când stimularea externă este prea scăzută. Când citesc, le place să scaneze materialul la început (pentru a-și face o privire de ansamblu) și apoi se concentrează pe detalii. Le place să folosească culori și să deseneze diagrame, imagini. Pentru persoanele care învață mai bine astfel, ar trebui să:

- Folosiți activități care presupun mișcarea participanților;
- Folosiți culori pentru a accentua anumite elemente cheie;
- Oferiți pauze;
- Oferiți culori, markere;
- Puneți participanții să scrie informația din caiet pe foaia de flipchart

Pentru a forma adulții, este important să vă reamintiți că:

- Adulții învață din experiență.

Așadar, tot ceea ce este nou în învățarea lor se bazează pe ceea ce ei știu deja. Cei care participă la aceste sesiuni de instruire au probabil o experiență bogată, abilități și idei deja formate. Ei trebuie încurajați pe cât posibil să dea exemple și să împărtășească din „lecțiile învățate” în urma unor experiențe anterioare. Să nu porniți niciodată de la ideea

că participanții nu știu nimic despre subiectul respectiv.

- Adulții învață cel mai bine de la alți adulți. Participanții vor primi și vor respecta informația pe care o primesc de la colegii profesioniști.

- Adulții învață cel mai bine prin intermediul discuțiilor.

Încercați să discutați cât de mult posibil pentru că astfel le permiteți adulților să fie în același timp și studenți și profesori. Discursurile și luarea notițelor sunt mai puțin eficiente.

- Adulții învață cel mai bine de la cei de vârstă apropiată și care au o formare profesională similară.

Încurajați să comunice și să-și împărtășească gândurile între ei.

- Adulții învață ceea ce vor să învețe, ceea ce îi interesează și ceea ce cred ei că le va fi de folos în viață.

Materialele de curs trebuie să fie relevante. Este posibil să doriți să adaptați materialele oferite în acest manual, potrivit experienței și cunoștințelor pe care le au participanții.

- Pe măsură ce înaintează în vârstă, puterea de observație și de judecată a adulților devine mai puternică.

Această abilitate de a observa, gândi și analiza face ca, în procesul de învățare adultă, toți participanții să fie și profesori și studenți în același timp.

Fișa 2B

CE FACE CA UN FORMATOR SĂ FIE COMPETENT?

Câteva calități ale unui bun formator, cum ar fi sensibilitatea și seriozitatea, depind de personalitatea formatorului. Cu toate acestea, experiența poate îmbunătăți abilitățile unui formator.

Un bun formator are:

Sensibilitate față de sentimentele altora: Un bun formator va ajuta la crearea și dezvoltarea unui mediu de încredere și deschidere unde toată lumea se simte în siguranță să vorbească deschis și unde diferențele de opinie sunt respectate. Majoritatea persoanelor nu își vor exprima disconfortul, sentimentele de supărare, în schimb vor deveni retrase și nu vor mai participa la discuții. Această sensibilitate față de sentimentele persoanelor și a modului în care știu să răspundă la ele este o abilitate importantă în cadrul unui program de formare.

Sensibilitatea față de sentimentele grupului ca întreg: În orice grup, întregul este mai eficient decât o parte a lui. "Chimia" grupului reflectă sentimentele împărtășite. Un grup poate fi supărat, nerăbdător, entuziast, suspicios sau chiar frivol. Stabilirea unei colaborări dinamice este esențială pentru un mediu de învățare propice.

Sensibilitatea față de statusul și capacitatea participanților. În cadrul unui grup cu reprezentanți de la diferite instituții va varia educația și experiența. Un bun formator va fi sensibil la modul în care participantul se percepe pe sine în relație cu ceilalți din grup. Poate lua timp pentru crearea unei relații de încredere între ei și a unui mediu în care fiecare se simte confortabil în prezența celuilalt.

Abilitatea de a asculta: Prin ascultarea explicită a cuvintelor, dar și a tonului folosit, un formator va fi capabil să își dea seama despre cum se simt persoanele din grup. Este important să ne asigurăm ca toți s-au simțit incluși și au participat la activități.

Abilitatea de a atrage atenția participanților: Limbajul trupului, tonul vocii, modul în care ne îmbrăcăm poate afecta modul în care participanții reacționează în prezența formatorului. Un formator care pare încrezător va da participanților sentimentul că sunt în prezența unei persoane capabile și că vor învăța ceva important. Un formator care își va folosi mâinile pentru a exprima mai bine ce dorește să transmită, va da sentimentul participanților că sunt incluși. Un bun formator va vorbi clar și se va îmbrăca corespunzător.

Abilitatea de a extrage informații de la participanți: Implicarea participanților în cadrul activităților asigură învățarea între participanți și în același timp vor avea sentimentul de apartenență la grup.

Tact: Câteodată formatorul va trebui să spună lucruri mai puțin plăcute pentru binele grupului ca întreg. Abilitatea de a face acest lucru cu grijă și cu precauție este foarte importantă. Mai departe, anumite subiecte abordate pe parcursul programului de formare pot evoca sentimente puternice sau dureroase pentru participanți. Un formator trebuie să dea dovadă de tact, dar în același timp și de fermitate pentru a face față respectivelor situații emoționale.

Onestitate: Un formator ar trebui să fie corect cu participanții în ceea ce privește limitele propriilor cunoștințe. În loc să justifice că știe răspunsul la o întrebare dificilă, ar trebui să verifice dacă unul din participanți cunoaște răspunsul la întrebare sau să se informeze și să răspundă cu următoarea ocazie la întrebare.

Angajament: Procesul de învățare bazat pe colaborare poate părea frustrant și inefficient câteodată. Poate fi tentant pentru un formator să adopte rolul tradițional al profesorului și să fie tentat să conducă activitatea decât să faciliteze. Un bun formator va fi conștient de valoarea învățării bazată pe colaborare și va stabili o relație de cooperare cu participanții în cadrul căreia responsabilitatea învățării va aparține întregului grup.

Simțul timpului: Un formator va trebui să dezvolte un simț pentru administrarea timpului în cadrul sesiunilor de formare. Formatorul va ști când să închidă o discuție, când să schimbe subiectul, când să oprească un participant care

a vorbit prea mult, când să permită continuarea discuției după terminarea perioadei de timp alocate și când să lase să se instaleze tăcerea. Alocarea corespunzătoare a perioadei de timp este de asemenea importantă pentru oferirea structurii procesului de învățare. Aceasta presupune oferirea de limite de timp pentru prezentări, păstrarea timpului alocat în agendă, începerea și terminarea sesiunii în timp.

Flexibilitate: Un formator va trebui să planifice sesiunile, dar să fie pregătit să schimbe sesiunile pentru a răspunde nevoilor participanților și pentru a face ca experiența de învățare să fie una de succes. Pot apărea oportunități în care talentul și experiența celor prezenți să fie folositoare. Flexibilitatea în a amâna pauzele sau a le oferi mai devreme poate preveni instalarea plictiselii participanților sau instalarea unor situații în care aceștia își pierd concentrarea.

Simțul umorului: Abilitatea formatorului de a se amuza și de a împărtăși acest lucru grupului crește nivelul de învățare pentru participanți. Crearea unei atmosfere prietenoase și călduroase va crește gradul de confort al participanților și va permite facilitarea procesului de învățare.

Abilități organizatorice: Un formator trebuie să se asigure că toate aspectele administrative sunt realizate, cum ar fi formarea materialelor, aranjarea sălii, oferirea de informații organizatorice participanților. O bună organizare va oferi participanților încredere și în același timp se va constitui într-o lecție importantă despre cum se organizează un eveniment.

Atitudine pozitivă față de participanți: Participanții vor reacționa bine când opinia și contribuția lor va fi tratată cu respect. Un bun formator va găsi o modalitate pozitivă de a relaționa cu participanții, chiar dacă va corecta un participant sau chiar dacă nu va fi de acord cu aceștia.

Un formator NU este

- **Persoana responsabilă pentru tot:** Întregul grup este responsabil pentru procesul de învățare. Rolul formatorului este de a facilita sesiunile de training. De exemplu, grupul poate fi responsabilizat prin participarea la definitivarea agendei.
- **Un lector:** Un formator învață și el cu ceilalți participanți; formatorul explorează alături de participanți subiectele abordate și contribuie cu experiențele personale.
- **Expert:** Deși formatorul va pregăti sesiunile, s-ar putea să nu cunoască anumite subiecte la fel de bine în comparație cu ceilalți participanți.
- **Centrul atenției:** Un formator bun va vorbi mai puțin decât participanții. În schimb, formatorul va atrage participanții în cadrul discuțiilor.
- **Arbitru:** În cadrul unui proces de învățare bazată pe colaborare, nimeni nu determină ce opinii sunt corecte sau mai valide, deși s-ar putea ca anumite inadvertențe să necesite clarificare.
- **Servitor:** În vreme ce formatorul își asumă responsabilitatea coordonării sesiunilor, ar trebui să nu-și asume în totalitate responsabilitatea altor sarcini asociate cu programul de formare.

Fișa 2C

INSTRUMENTE ȘI TEHNICI DE FORMARE

Urmează câteva exemple de tehnici de formare:

- **Sesiuni de brainstorming:** aceasta este una dintre cele mai eficiente tehnici generatoare de idei. Se caracterizează prin discuții rapide pe o anumită temă. Fiecare persoană este liberă să formuleze orice idee sau soluție fără a fi criticată în nici un fel de ceilalți participanți, acest lucru petrecându-se într-o perioadă de timp bine delimitată. Se pune accent pe cantitatea de idei și nu pe calitatea lor, la sfârșit rezultând abordări din cele mai diferite. Pe parcursul enunțării ideii, notați-le pe o foaie de flipchart, folosind prescurtări, cuvinte cheie. Este important să le notați pe toate pentru ca la sfârșit să le puteți dezbate împreună, fără riscul de a omite vreuna.
- **Grupul nominal:** poate fi folosit ca alternativă la brainstorming. Oferă posibilitatea generării de idei, dar și alegerea unui anumit curs al acțiunii. O situație problematică este prezentată grupului și participanții sunt încurajați să ofere cât mai multe soluții posibile, care vor fi notate pe o foaie de flipchart. După ce s-a obținut o listă completă a ideilor, acestea vor fi discutate una câte una. Este un mod eficient de abordare ce permite fiecărui participant să înțeleagă mai bine problema. De asemenea, la sfârșit, participanții pot să voteze soluția preferată, aducând argumente pro și contra pentru fiecare alegere.
- **Dialogul:** Formatorul prezintă o anumită problemă și-i invită pe participanți să o comenteze. În acest fel se asigură o varietate de contribuții, creând premisele învățării reciproce. De asemenea, formatorul are posibilitatea să corecteze și să explice imediat întregului grup anumite aspecte care nu au fost înțelese corect.
- **Grupuri de lucru:** Se împart participanții în grupuri mici (3-5 persoane) cărora li se dă o anumită problemă de rezolvat și se alocă o perioadă de timp pentru rezolvare. Fiecare grup trebuie să desemneze un lider care să prezinte ideea grupului din care face parte. La sfârșit, dacă majoritatea grupurilor au adoptat aceeași strategie, se cer expuneri doar celor care au procedat diferit. Este o tehnică eficientă pentru că participanții pot să-și exprime propriile idei și, de asemenea, să le cunoască și pe ale celorlalți.
- **Discuții panel:** Dacă participanții la programul de formare au expertiză pe o anumită temă dezbătută, o discuție panel este un mod bun de a împărtăși experiența în cadrul grupului. O discuție panel este desfășurată în cadrul unui grup format din 2 sau 3 persoane care au experiență comună și cunoștințe în legătură cu un subiect relevant. Acestea sunt solicitate să facă o scurtă prezentare grupului, urmată de o sesiune de întrebări și răspunsuri în cadrul căreia se clarifică informația oferită.
- **Jocul de rol, teatru:** Formatorul îi va explica cât mai bine fiecăruia în parte care este rolul său în mica scenetă. Este un mod eficient prin care un anumit individ înțelege ce simte o altă persoană. Teatrul și jocul de rol pot fi extrem de distractive și pot avea cele mai bune rezultate, însă este bine să se evite îndepărtarea de la scopul pentru care a fost aplicată tehnica. De asemenea, trebuie să se ia în considerare și dorința indivizilor de a juca anumite roluri.
- **Energizanți:** Acestea sunt mici jocuri cu rolul de a ajuta la cunoașterea membrilor grupului, crearea confortului și solidarității între ei. Sunt binevenite și pentru a destinde atmosfera în timpul unei ședințe încordate. Vor fi prezentate anumite exerciții de acest fel. Alegeți-l pe acela care se potrivește grupului și contextului. Este bine ca scopul jocului să vă fie bine cunoscut înainte de a-l aplica, pentru a ști dacă se încadrează momentului și nevoilor sesiunii.
- **Activități practice:** reconstrucția unei hărți din bucăți de puzzle, lipirea unor afișe cu informații pe un perete, etc. Acestea pot fi realizate extrem de ușor și oferă participanților șansa de a se mișca, și de a o îmbina cu activitatea intelectuală. Există și posibilitatea de a se practica diviziunea în grupuri mici pentru a realiza o astfel de sarcină, prin repartizarea pe anumite criterii.

Desenul: Fie ca sarcină individuală, fie ca activitate de grup, poate ajuta la vizualizarea și înțelegerea mai bună a problemei. Spre exemplu, participanții pot fi rugați să facă un desen cu tema: „copilul – victimă a traficului de ființe umane”. Această sarcină va ajuta participanții să se gândească la diferite aspecte ale problemei. După ce desenele au fost încheiate, se discută asemănările și diferențele de abordare ale desenelor, precum și motivele pentru care au fost realizate în modul respectiv.

- Reflecția: Petreceți câteva minute reflectând la ceea ce s-a întâmplat până în acel moment al sesiunii și întrebați participanții ce părere au. Ajută la menținerea obiectivelor grupului și ale întregului curs de instruire, dar în același timp formatorul verifică dacă totul merge conform planului.
- Modul tradițional: Dacă există un nivel ridicat de informații de împărtășit, cel mai eficient ar fi ca acest lucru să se realizeze prin intermediul metodei tradiționale. Dar pentru a păstra atenția grupului, este important ca formatorul să fie activ, să sească flipchartul, prezentările powerpoint. Chiar dacă este folosită o metodă de învățare tradițională, întreruperea expunerii ar ajuta la activarea discuțiilor în grupul de lucru.
- Metoda cercurilor concentrice: Oferă avantajul acoperirii unei largi problematice într-un timp foarte scurt. Împărțiți participanții în două grupe (câte cinci în fiecare grup) și plasați în două cercuri: unul interior și altul exterior, așezându-i față în față. Fiecărui participant din cercul interior oferiți-i câte o temă de discuție, iar celor din cercul exterior o singură problematică. Cercul exterior discuta tema cu un reprezentat din cel interior pentru câteva minute, și apoi se deplasează la o altă persoană din cercul interior. Rolurile se pot schimba numai după ce s-a realizat o tură completă, putând fi introduse noi teme și problematice. Cu toate acestea, este o tehnică recomandată celor care au aplicat-o deja sau au încredere că o pot folosi optim.

Acestea sunt instrumente care pot fi folosite pe parcursul programului de formare

- Studiile de caz: Fiind relatări ale unor realități deja existente, studiile de caz ajută la o implicare mai mare a indivizilor în rezolvarea cazului, cu strategii realiste. De asemenea, ele pot crea un nivel de empatie mai ridicat între participanți și victima prezentată. Deși manualul oferă câteva studii de caz deja realizate, este binevenit un studiu de caz nou pe care l-ați cunoscut în diferite conjuncturi sau chiar participanții pot fi o sursă de astfel de informații din propria lor experiență.
- Metode vizuale și audio-vizuale: Dacă veți folosi materiale vizuale, ele trebuie să fie simple. Acestea trebuie să vină în susținerea spuselor dvs. și nu să se substituie lor; trebuie să fie relevante și ușor de explicat, ușor de înțeles și de memorat. Asigurați-vă că instrumentele ajutătoare audio-vizuale sunt relevante și că vor adăuga valoare temei în discuție (nu le folosiți doar de dragul de a le folosi); să le aveți pregătite la momentul oportun.
- Prezentări în Power-Point: Prin prezentări ale conceptelor cheie și a unor propoziții însoțite de imagini sugestive pot fi mai ușor transmise ideile. Cu toate acestea, există dezavantajul că necesită un timp de elaborare anterior sesiunii, și de asemenea devine inaccesibilă celor care nu știu să folosească software-ul necesar.
- Materiale de curs: Acestea pot oferi o mulțime de informații însă este necesar să vină la timpul oportun în cadrul ședințelor. Fie le acordați participanților timp să le citească în timpul cursului, sau le lăsați ca temă pentru sesiunea următoare. Pentru a determina gradul de însușire al informațiilor, este bine să aplicați un exercițiu care să testeze acest lucru.

Fișa 2D

CUM SĂ FACEM FAȚĂ SITUAȚIILOR DIFICILE

- „Asta niciodată nu o să funcționeze” Priviți această afirmație ca o invitație de a găsi o soluție mai bună și nu ca un obstacol. Încercați să întrebați persoana ce strategii găsește ea la această problemă. Ascultați problema exprimată și încercați să o rezolvați, dar nu lăsați sesiunea să se transforme în una de exprimare a nemulțumirilor.
- Conflictul între două persoane – Fiți conștienți de această problemă, însă nu interveniți prematur pentru că ați putea pierde suportul grupului. Dacă totuși este absolut necesară intervenția, încercați să evidențiați moduri de soluționare și încercați să atrageți tot grupul în discuție. Este importantă de-personalizarea problemei și să determinați părțile conflictului să lase de-o parte pentru moment resentimentele. Puteți reveni la soluționarea conflictului după ce atmosfera s-a mai relaxat.
- „Mai bine tac dacă nu sunt obligat să zic ceva” – Persoana care adoptă această strategie poate fi timidă sau are o anumită reținere și anxietate de a vorbi în fața celorlalți. Poate totuși să fie mai comunicativă când se aplică sarcini în grup. De aceea, este bine să existe o varietate de tehnici aplicate. Ca mediator, este important să puneți preț pe opinia fiecărui individ. Întrebați persoana timidă despre opinia ei cu privire la subiectul dezbătut. Fiind vorba despre o opinie personală, atunci nu poate fi vorba de ceva greșit. Fiți atent să remarcați și încurajați orice contribuție pe care o aduce.
- „Eu știu totul despre asta”- Această persoană poate fi cu adevărat extrem de pricepută pe acel domeniu, și deci o sursă extrem de importantă de informații pentru ceilalți participanți. Invitați persoana să facă o scurtă descriere a problemei în cauză, însă mental stabiliți niște limite ale discursului și folosiți limbajul corpului pentru a-i da de înțeles persoanei că este cazul să încheie expunerea.
- „Îmi place să mă aud” – Această persoană va dori să domine discuția și în acest caz va trebui să interveniți într-un mod constructiv. Încercați să atrageți în discuție și alți participanți, menționându-le numele. În cele mai multe cazuri, grupul va lua inițiativă și îi va spune persoanei prea „vorbărețe” să se oprească.
- „Da, da...Am mai auzit asta!” – Nu deveniți nervos sau defensiv! Încercați să faceți persoana să gândească pozitiv, să exprime ceea ce a acumulat în experiențele anterioare de învățare.

„Eu nu o să particip la tot programul” Grupului îi va fi extrem de dificil să se solidarizeze și să creeze o relație de încredere dacă va ști că o persoană este acolo doar pentru o perioadă scurtă de timp. Fiți strict și insistați ca persoanele să se retragă împreună la sfârșitul programului de formare.
- „Nu! Nu sunt de acord!”- O persoană care tot timpul este în dezacord cu cele spuse și ridică tot felul de obiecții va induce o atmosferă negativă grupului. O tehnică eficientă este să pășiți în afara grupului respectiv. Pășind în exteriorul teritoriului grupului, persoana va trebui să se adreseze în exterior, și astfel energiile negative nu vor ajunge să afecteze întregul grup. Vă puteți întoarce în interiorul grupului după ce ați rezolvat problema.
- „Vreau să vorbim despre altă problemă mai importantă” – Dacă o problemă se cere a fi discutată, însă nu este timp să fie abordată în acea ședință, amânați-o pentru mai târziu. Scrieți pe o foaie de hârtie un cuvânt-cheie care să vă amintească să o abordați și puneți-o la vedere întregului grup. Explicați-le acestora că va fi reluată în alt moment. După ce ați discutat și această problemă, îndepărtați hârtia.

Fișa 2E

MANAGEMENTUL DIFERENȚELOR CULTURALE

Cultura poate fi definită ca un set de credințe, valori, idei care aparțin unui anumit grup. Uneori anumite aspecte exterioare (vestimentația, modul în care arătăm) ne trădează apartenența la o anumită cultură, însă cele mai multe trăsături sunt ascunse, prezentându-se numai în atitudini și aserțiuni pe care le avem despre lume.

Noțiunea de cultură se complică și mai mult atunci când ne gândim că nu facem parte numai dintr-un singur grup, ci din mai multe în același timp. Spre exemplu, grupul din zona în care locuim, grupul de munca, grupul religios etc.

Metoforic, putem defini cultura ca fiind acea „*pereche de ochelari*” prin care vedem lumea, cu diferența că, dacă într-adevăr am purta ochelari, am fi conștienți de ei. Însă cultura de cele mai multe ori, deși este o parte din noi și ne influențează în mod radical gândurile și comportamentul, nu este conștientizată de indivizi.

În mod normal, cultura nu ar fi un impediment în viața de zi cu zi pentru că în general ne alăturăm persoanelor similare, care împărtășesc o cultură similară. În schimb, activitatea în domeniul traficului de ființe umane ne obligă să interacționăm cu oameni care pot avea cu totul alte credințe și valori. În această categorie putem include atât specialiști, dar și copii din alte țări. Dacă trebuie să lucrăm cu un copil care trebuie repatriat, cu siguranță vom avea de-a face și cu o familie dintr-o altă țară, care împărtășește o altă cultură.

Atunci când instruiem persoane care lucrează cu copiii traficați, este important să-i ajutăm pe cei care vor lucra la cazuri de acest fel să reflecteze asupra credințelor și valorilor lor și modului în care acestea le pot afecta activitatea (fie pozitiv, fie negativ). Formatorii, la rândul lor vor trebui să analizeze propria lor cultură și modul în care afectează rolul lor de instruire.

Pentru a putea lucra cu diferențele de cultură și opinie este nevoie de o abilitate specială întrucât multe idei și valori sunt bine ascunse, făcând parte din ceea ce suntem noi, și cu toate acestea este crucial ca formatorul să fie în stare să lucreze cu stereotipuri și prejudecați și în același timp să nu judece persoana. Întrebările care nu constituie o amenințare și arată cu adevărat dorința de a înțelege și nu de a judeca pot fi: *De unde crezi că provine această idee?, Ce idei diferite crezi că au cei din jurul tău?*

John Burnham, un terapeut de familie și în același timp asistent social din Marea Britanie, a realizat o listă cu principiile care trebuie urmărite atunci când avem de-a face cu diferențe culturale. Câteva dintre ele sunt prezentate pentru a veni în sprijinul formatorilor atunci când vor ajuta participanții sesiunilor să-și înțeleagă propria cultura și modul în care va interacționa cu meseria lor.

- **Cultura nu trebuie folosită niciodată ca justificare pentru un abuz:** Deși există o multitudine de moduri de a trăi viața, egale din punct de vedere al validității, este important să le distingem pe cele care sunt abuzive. O capcană pentru specialiști este aceea de a pleca de la premisa că un anumit comportament este de origine culturală și astfel poate fi acceptat. În toate cazurile trebuie luat în considerare în primul rând efectul pe care acel comportament îl are asupra copilului.
- **Diferențele de putere și discriminarea trebuie recunoscute:** Idei preconcepute, dominante despre etnie și cultură există în toate societățile. Este important totuși să vedem cât de mult putem să le minimizăm efectele. În unele cazuri, o soluție ar fi ca specialistul să fie de aceeași etnie sau rasă cu clientul său, deși de cele mai multe ori practica demostrează că acest lucru este imposibil. Un dezavantaj ar mai fi și faptul că beneficiarul se poate simți frustrat de o persoană din aceeași cultură, trăind cu stresul că anumite informații pot ajunge la țara sa de origine.
- **Lucrul într-un mediu deschis și transparent:** Este o condiție necesară pentru ca specialiștii să-și exploreze ideile. Părerile și valorile trebuie împărtășite colegilor și uneori clienților pentru a fi discutate și analizate.

- Cultura și etnicitatea sunt întotdeauna importante, dar nu mereu evidente: Chiar și atunci când specialistul și clientul par la prima vedere să împărtășească aceeași cultură, este bine ca acest lucru să fie verificat.
- Indivizii diferiți de specialist nu sunt toți la fel: Specialiștii și lucrătorii în domeniu trebuie să se ferească de prezumția că toți clienții sunt la fel dacă provin din aceeași țară, familie sau subcultură.
- Mai bine neștiutor decât prea deștept: Deși de cele mai multe ori exista teama de a îi insulta pe ceilalți prin ignoranță, este mai bine să întrebăm decât să ignorăm anumite lucruri importante. O întrebare ca: „Poți să mă ajuți să înțeleg de ce acest lucru este important pentru tine?” poate ajuta la crearea unei atmosfere pozitive între cei care provin din medii culturale diferite, fiind o încercare de a ajuta și nu a judeca.
- Sensibilitate, nu superficialitate: Trebuie reținut scopul principal al activității: protecția copilului, și nu trebuie alterat de dorința de a fi sensibil la cultura tuturor celorlalți.

Fișa 2F EXERCITII „ENERGIZANTE”

Distanța nu contează:

Puneți o întrebare și cereți celor care sunt de acord să se ridice în picioare. Iată câteva exemple:

- *Este alcoolul o problemă în lume?* (Dacă sunteți de acord, ridicați-vă în picioare)
- *Este alcoolul o problemă în țara noastră?* (Dacă sunteți de acord, ridicați-vă în picioare)
- *Este alcoolul o problemă în acest oraș?* (Dacă sunteți de acord, ridicați-vă în picioare)
- *Este alcoolul o problemă în această cameră?* (Dacă sunteți de acord, ridicați-vă în picioare)

Acest exercițiu ajută participanții să facă conexiunile între problemele de la nivelul întregului glob cu cele locale.

Două lucruri adevărate, o minciună: Împărțiți participanții în grupuri de 3 sau 5 persoane. Fiecare membru al grupului trebuie să le spună celorlalți doi, două propoziții adevărate despre el și una falsă, sarcina celorlalți fiind să descopere care este cea falsă. Apoi, grupul va delega cel mai bun „mincinos” să încerce să „păcălească” și celelalte grupuri. Acest exercițiu are rolul de a determina conștientizarea faptului că este foarte greu să cunoști o persoană numai după cum arată sau ceea ce spune.

Jocul numelor:

Este o metodă aplicată în cazul grupurilor noi, pentru ca membrii să se cunoască între ei. Astfel, se formează grupuri de maxim 10 persoane. Prima persoană își va spune numele și un cuvânt care să înceapă cu aceeași inițială, ca și numele său. Puteți să specificați o temă pentru cuvântul adițional, spre exemplu: fructe și legume. A doua persoană va trebui să repete numele persoanei anterioare și cuvântul ei și să-și spună propriul nume și un cuvânt adițional cu inițiala numelui său, și așa mai departe până când toți membrii grupului au rostit propriul nume și al tuturor celorlalți. Spre exemplu, dacă numele primei persoane este Maria, și a doua persoană este Claudiu, Ioana va spune: „Măr - Maria”, Claudiu va spune: „Măr - Maria, Căpșună - Claudiu”.

Acest exercițiu ajută membrii grupului să rețină numele celorlalți, și crează o atmosferă relaxantă. Cu toate acestea, jocul nu poate fi practicat foarte bine în grupuri mult prea mari.

Jocul mișcărilor

O persoană va face o anumită mișcare (spre exemplu, ridicatul mâinii). Persoana care o urmează va imita mișcarea și va face și ea una nouă. O treia persoană va imita primele două mișcări și va face și ea la rândul ei o alta, și așa mai departe.

Cu țara-n frunte

Fiecare va avea pe frunte lipită o hârtie pe care va fi notat numele unei țări, persoana necunoscând conținutul hârtiei. Participanții trebuie să își pună întrebări unii altora, la care să se răspundă cu „da” sau „nu”, încercând să ghicească ce țară au scrisă pe bilețelul din frunte. Astfel participanții ajung să se cunoască între ei și să se simtă confortabil unii în prezența celorlalți.

Jocul de-a baba oarba

Participanții sunt divizați în perechi. Unul dintre membrii va fi legat la ochi, și celălalt va trebui să-l ghideze într-un tur în jurul camerei, evitând obstacolele (scaune, ceilalți participanți, tabla etc.) După 5 minute rolurile între cei doi se schimbă. După încheierea exercițiului, începeți o discuție despre cum s-au simțit în cadrul acestei experiențe și cum s-ar putea simți victimele traficului de ființe umane în situația dependenței. Jocul crează sentimentul de încredere între participanți și induce problematica persoanei într-o situație vulnerabilă.

Hârtia de flipchart

Dați fiecărui participant o foaie de flipchart și spuneți-i să o rupă în trei bucăți. Pe fiecare bucată va trebui să deseneze sau să scrie ceva cu o anumită temă predefinită: calitățile mele, defectele mele, hobbyuri, unde îmi doresc să fiu în următorii 10 ani etc. Este un joc prin care indivizii ajung să cunoască tipul de personalitate a celui alt și calitățile de care dă dovadă.

Interviuri

Fiecare își găsește o pereche și, împreună, își pun câteva întrebări unul altuia. Apoi fiecare

partener îl prezintă pe celălalt în fața întregului grup. Câteva întrebări orientative ar putea fi:

- *La ce te gândești când auzi sintagma „un drept al omului”?*
- *Ce animal te reprezintă cel mai bine?*
- *Ce eveniment petrecut în viața ta și-a afectat cel mai tare viziunea despre lume?*
- *Ce te-a adus aici?*
- *Ce-ți place cel mai mult la slujba pe care o ai?*

În aceeași barcă

Explicați-le participanților că trebuie să localizeze persoane cu care au ceva în comun. Apoi numiți câteva categorii (de ex., cei născuți în aceeași decadă sau lună; cei care au același număr de copii sau același număr de frați; cei care vorbesc acasă aceeași limbă sau care stăpânesc aceleași limbi străine).

Și eu la fel!

Unul din participanți își spune numele și se descrie pe sine. În momentul în care un alt participant sesizează că are ceva în comun cu acesta, îl întrerupe, spunându-și numele (de ex., „Mă numesc și am și eu două surori”), apoi începe să se descrie pe sine până în momentul în care un alt participant găsește o trăsătură comună și îl întrerupe la rândul său. Continuați până când fiecare participant a fost prezentat.

Bulgărele de zăpadă

Este un joc care determină răspunsuri spontane. Poate fi folosit pentru evaluări rapide sau pentru generare de idei. Faceți un gheomtoc de hârtie. Spuneți-vă opinia cu privire la o anumită temă și apoi aruncați mingea din hârtie la un participant. După ce el și-a spus părerea, o va arunca mai departe la altcineva.

ATENȚIE : Aceste exerciții au caracter pur orientativ. Dacă vă decideți să folosiți unul din ele fiți atent să corespundă nevoilor participanților și ale cursului. Unor participanți le pot displace anumite activități și pot induce o undă negativă grupului mai degrabă decât una pozitivă orientată spre învățare.

Capitolul 3

CUM SE REALIZEAZĂ UN PROGRAM DE FORMARE

OBIECTIVELE CURSULUI

Sesiunile din cadrul capitolului 4 din acest manual oferă un suport de curs pentru profesioniștii responsabili cu aplicarea legii, pentru personalul de îngrijire și furnizorii de servicii sociale. Scopul este acela de a îmbunătăți capacitatea lor de a combate traficul de copii. Aceasta înseamnă nu doar să învețe cum să recunoască o potențială victimă sau chiar o victimă, ci și să știe să acționeze corespunzător în cadrul muncii pe care o desfășoară cu victimele.

Este important ca pe durata programului de formare să se păstreze atenția asupra „copilului” și să se pună accent pe principiul „interesului superior” al acestuia, ca și prioritate a profesioniștilor atunci când lucrează cu copiii, deoarece participanții pot fi adevărați profesioniști în munca lor, în același timp se poate să nu fie perfect conștienți de nevoile speciale și de drepturile copiilor.

Un alt aspect important al programului de formare este legat de varietatea profesiilor celor care participă la program. Traficul de ființe umane poate fi eficient combătut doar prin intermediul unei abordări multidisciplinare. Atunci când copiii sunt victime ale traficului, și în special în cazul în care sunt victime ale traficului în scopul exploatarei sexuale, rețeaua de profesioniști care intervine este mai amplă și sunt solicitate abilități speciale.

În situațiile în care nu este posibil să se lucreze cu un grup mixt de profesioniști, importanța lucrului în echipă interinstituțională ar trebui evidențiată în cadrul programului de formare.

La sfârșitul programului de formare, formatorul ar vrea ca participanții să aibă cunoștințe despre:

- Ce înseamnă traficul de ființe umane și traficul de copii ?
- Să înțeleagă cum copiii pot deveni victime ale traficului;
- Pericolele la care sunt expuși copiii victime ale traficului;
- Responsabilitatea lor, ca și profesioniști, să protejeze copiii, victime și să respecte drepturile acestora;
- Standardele minime pentru oferirea serviciilor de protecție și asistență pentru copii, victime ale traficului;
- Aria de expertiză a altor profesioniști implicați în protecția copilului victimă a traficului;
- Importanța cooperării inter-instituționale.

Planificarea programului de formare

O analiză a nevoilor participanților vă va ajuta în elaborarea, structurarea celui mai adecvat program de formare. Veți găsi o listă de verificare în cadrul fișei 3A. Înainte de începerea cursului, asigurați-vă că ați discutat cu organizatorii programului de formare și ați clarificat prioritățile, că ați aflat mai multe despre participanții de la curs și despre așteptările lor.

Având în vedere că programul este planificat pentru participanți cu pregătiri diferite, ar trebui să existe și 2 formatori: unul cu formare în domeniul aplicării legii și unul cu formare socială. Cei doi formatori ar trebui să pregătească cursul împreună și să clarifice rolul pe care îl vor avea în cadrul fiecărei sesiuni. Când unul din formatori preia conducerea sesiunii, celălalt poate acționa ca și suport. O bună cooperare între formatori va demonstra participanților valoarea lucrului în echipă și a schimbului de abilități și cunoștințe.

Dacă solicitați sprijinul unui expert pentru derularea unei sesiuni de formare, este important să vă asigurați că vă cunoaște așteptările și de asemenea că respectați timpul pe care îl au la dispoziție.

Dacă la programul de formare o persoană tânără este prezentă, poate fi o resursă valoroasă, în special pentru *sesiunea 8 – Intervievarea copiilor*. Persoanele tinere au o înțelegere mai bună despre cum este să fii copil și pot transmite din această înțelegere participanților. De asemenea, prezența unei persoane tinere ca și formator este folositoare pentru a insufla participanților respect față de tineri.

Pentru structurarea cursului în sine, aveți la îndemână un instrument de bază în cadrul celor 10 sesiuni de formare conținute de manual. Sesiunile de formare sunt elaborate cu scopul de a ajuta participanții să:

- Coopereze pe durata programului de formare;
- Începe să înțeleagă fenomenul traficului de ființe umane;
- Înțeleagă consecințele fenomenului asupra unui copil;
- Să știe să identifice copii aflați în risc sau care sunt deja victime;
- Să cunoască legile referitoare la traficul de copii și exploatarea sexuală a copiilor;
- Să cunoască măsurile de protecție și asistență pentru copiii victime ale traficului;
- Să aibă cunoștințe despre modul de investigare a infracțiunii de trafic și cum ar trebui protejați copiii pe parcursul derulării investigației;
- Să aibă cunoștințe despre cum ar trebui derulat un interviu cu un copil victimă a traficului;
- Să știe care sunt principalele instituții cu responsabilități în combaterea traficului de copii și cum acestea pot coopera pentru o protecție eficientă a copiilor.

La final există o sesiune de evaluare, astfel încât participanții vor putea transmite feedback-urile, iar formatorul va putea să aprecieze dacă programul de formare a fost unul de succes sau dimpotrivă.

Pentru fiecare sesiune există sugestii despre formatul de work-shop, materiale informative ce oferă informații necesare și importante, precum și fișe de lucru pentru derularea exercițiilor. Este sugerat un timp de lucru și sunt listate materialele de bază necesare derulării sesiunii de lucru.

Programul de formare pe care îl structurați trebuie:

- Să corespundă nevoilor participanților;
- Să corespundă perioadei de timp pe care o aveți la dispoziție;
- Să mențină atenția participanților;
- Să utilizeze resursele existente.

De aceea, va trebui să realizați un plan care va lua în considerare timpul pe care îl aveți la dispoziție, conținutul cursului și metodele pe care le veți utiliza. Există o structură pentru un astfel de plan în fișa informativă 3B. Planul elaborat va fi punctul de referință pentru durata programului de formare. Va trebui să fie verificat în fiecare zi a cursului în caz că vor fi necesare schimbări. Planul va constitui baza de plecare pentru programul de formare pe care îl veți discuta și agreea cu participanții chiar din prima sesiune.

Asigurați-vă că în plan aveți alocat suficient timp pentru fiecare activitate. Identificați momentele de pauză, prânz. Amintiți-vă că oamenii ar dori să fie timp alocat pentru discuții și pentru compararea experiențelor. Timpul ideal de alocat pentru acest curs de formare este de 3 zile. Dacă aveți la dispoziție mai puțin timp, va trebui să vă alegeți prioritățile și sesiunile relevante ale cursului sau să reduceți activitățile din cadrul unor sesiuni.

Faceți apel la experiență când alegeți modul în care veți utiliza materialul din ghidul de formare astfel încât să corespundă nevoilor participanților. Gândiți-vă la modul în care derulați o sesiune și alegeți acele metode care sunt eficiente în cadrul grupului.

Adaptarea la grupul țintă

- **Cunoașteți-vă audiența.** Aceasta înseamnă să aflați cât mai multe înainte de derularea programului, cât mai multe despre participanți, inclusiv poziția în cadrul instituției, vârstă, gen, atitudini, cultură, experiență, educație, personalitate, religie. Aceasta vă va permite să apreciați diferențele de abilități și experiență și să le folosiți expertiza pe parcursul programului de formare. De asemenea, vă va permite să identificați nevoile comune de cunoaștere.
- **Atitudinea este foarte importantă.** Dacă pregătiți un grup de persoane “ostile” la ideea de protecție a copilului și drepturi ale copilului, atunci va trebui să planificați sesiuni în cadrul cărora să încercați să ridicați nivelul de înțelegere referitor la acestea și să încercați să înlăturați aceste bariere. De exemplu, dezvoltarea gradului de empatie față de copiii vulnerabili va îmbunătăți practica în relație cu acești copii decât creșterea nivelului de cunoaștere a standardelor legale internaționale.
- **Atitudinea poate fi o problemă și între profesioniști.** Selectați acele activități care să crească nivelul de apreciere reciprocă a abilităților și reponsabilităților.
- **Fiți sensibil la ierarhia locală.** Dacă aveți participanți din cadrul aceleiași organizații, dar cu poziții diferite și nivele diferite de autoritate, aveți grijă să folosiți activități care să nu le submineze autoritatea.

Condiții favorabile derulării programului de formare

Acordați atenție următoarelor aspecte:

- Locul de derulare a cursului trebuie să fie iluminat și spațios, cu o temperatură confortabilă.
- Scaunele trebuie aranjate în cerc astfel încât participanții să se vadă reciproc.
- Asigurați-vă că echipamentul este disponibil și funcțional.
- Asigurați-vă că aveți suficientă hârtie, materiale informative pentru participanți.
- Asigurați-vă că există un loc ușor accesibil unde să păstrați materialele folosite pe parcursul programului de formare.
- Verificați ca locul în care vor avea loc pauzele de cafea și de masă este accesibil și apropiat.
- Asigurați-vă că participanții vor avea la dispoziție suficient spațiu și echipamentul necesar pentru activitățile pe care le-ați planuit. (de ex, s-ar putea să aibă nevoie de mese pe care să scrie, de spațiu pentru jocurile de rol etc).

Toate acestea ar trebui comunicate organizatorilor înainte de derularea programului. Numărul maxim de persoane care participă la formare este de 20. În cadrul unui grup mai mare va fi dificil de asigurat participarea tuturor.

Certificate

În funcție de circumstanțe, s-ar putea să fie important să oferiți certificate de participare astfel încât cursanții să aibă un document ce certifică pregătirea în domeniu.

Fișa 3A

Analiza nevoilor de formare - listă de verificare

Element	Criteriu	Verificare
1. Determinați necesitatea cursului	1.1 Identificarea și consultarea cu reprezentanții instituțiilor pentru a stabili scopul programului de formare și condițiile de derulare	
	1.2 Evidențiați scopul cursului în concordanță cu cel al reprezentanților instituțiilor responsabile	
	1.3 Identificarea cursurilor existente și a altor contribuții ce pot fi relevante	
2. Identificați profilul participanților	2.1 Identificarea potențialilor participanți	
	2.2 Identificați dificultățile legate de limba folosită pe parcursul programului	
3. Dezvoltați structura cursului	3.1 Sunt identificate principalele teme ale cursului	
	3.2 Stabiliți relația existentă între temele alese și rezultatele dorite	
	3.3 Identificați condițiile esențiale pentru derularea cursului și a temelor acestuia	
4. Determinați condițiile de formare și evaluare	4.1 Identificați cerințele formatorilor	
	4.2 Identificați resursele necesare derulării programului de învățare, materiale, echipament, resurse umane.	
5. Definiți conținutul programului de formare	5.1 Marcați elementele cheie ale procesului de învățare	
	5.2 Identificați nivelul de pregătire	
	5.3 Identificați metodele de evaluare	
6. Dezvoltați metode de monitorizare a cursului	6.1 Elaborați mecanisme de monitorizare a cursului de pregătire în strânsă colaborare cu alți formatori și cu cei care organizează cursul	
	6.2 Evaluarea trebuie realizată pe baza unor indicatori relevanți care să măsoare eficient performanța	
7. Identificați modalități de continuare a cursului	7.1 Identificați modalități de continuare a cursului	

Fișa 3B

Programarea timpului

Timp	Conținut	Metode	Cine?	Observații
<i>Timpul alocat</i>	<i>Precizarea părții din program ce urmează a fi realizată</i>	<i>Ce tip de activități veți realiza</i>	<i>Numele persoanei care este responsabilă pentru îndeplinirea unei activități</i>	<i>Lucruri importante de care trebuie să vă reamintiți</i>
Exemplu: 14.00 – 15.00	Sesiunea 1 Introducerea, explicații, timpul avut la dispoziție	Notarea pe foaie de flipchart, brainstorming	Toți formatorii Formatorul x Formatorul X și Z	Culori? Markere? Materiale informative?

CURS DE FORMARE – COMBATEREA TRAFICULUI DE COPII ÎN SCOPUL EXPLOATĂRII SEXUALE

Sesiunea 1

SĂ ÎNVĂȚĂM ÎMPREUNĂ

OBIECTIV

Această sesiune este derulată cu scopul de a crea o atmosferă pozitivă pentru derularea procesului de învățare.

INSTRUCȚIUNI PENTRU FORMATOR

Participanții provin dintr-o diversitate de profesii și competențe profesionale și de aceea este important să se simtă confortabil împreună. Este prima oară când participanții intră în contact, iar formatorul trebuie să se asigure că aceștia se simt confortabil și în siguranță, că opiniile și calitățile lor sunt tratate cu respect și că experiența de învățare este reciprocă. Această sesiune este realizată cu scopul creării unei atmosfere de încredere între participanți.

Oferiți o perioadă destinată introducerilor și încurajați participanții să se prezinte, astfel încât toți cei prezenți să știe cine participă și ce experiență profesională au. Oferiți badge-uri cu numele participanților și rugați să le folosească.

Oferiți o explicație clară și precisă a obiectivelor programului de formare, durata, precum și constrângerile tehnice și fizice (ex. timpul prânzului, cazare, etc). Alegerea programului ar trebui să fie deschisă discuțiilor și dacă este necesar să se producă schimbări propuse de grup, în funcție de timpul alocat, de diferite nevoi și de așteptările partici-

panților. Participanții vor dori să știe cât timp a fost alocat programului, astfel încât să își anticipeze propriile nevoi, de ex, legate de medicație sau apeluri telefonice.

Este important ca împreună cu participanții să stabiliți reguli de bază care se vor aplica pe durata perioadei cursului. În acest fel, participanții vor înțelege așteptările și își vor respecta parteneriatele comune. Nerespectarea perioadelor de timp alocate sesiunilor, de exemplu, poate fi ceva ce deranjează participanții, de aceea este recomandat să se stabilească o regulă legată de participarea la sesiuni și a respectării timpului alocat pauzelor de cafea.

Este important să cunoașteți așteptările participanților înainte de începerea cursului. Acest lucru vă va oferi posibilitatea de a evalua mai târziu dacă aceste așteptări au fost îndeplinite. Vezi sesiunea 10 (Evaluarea) unde aveți oportunitatea de a primi feed-back de la participanți și să verificați dacă așteptările lor din sesiunea 1 au fost îndeplinite.

Formatorul va trebui să verifice nivelul de cunoștințe al participanților pentru a derula sesiunile la un nivel corespunzător care să pună în evidență și expertiza și experiența participanților.

Este important ca în cadrul unei sesiuni de formare cu participanți de la diferite instituții să se creeze situații în care participanții să se confrunte cu propriile atitudini vis-a-vis de ceilalți, iar barierele dintre ei să fie înlăturate. Deseori profesioniștii au suspiciuni în legătură cu alți profesioniști sau au o imagine stereotipă despre aceștia. Aceste atitudini pot afecta modul în care acești profesioniști lucrează împreună. Prin confruntarea propriilor atitudini, puteți ajuta participanții să vadă persoana din spatele profesiei. Un exercițiu opțional este oferit.

Formatul workshopului

- a. Formatorii se prezintă.
- b. Solicitați participanții să se prezinte și să descrie munca pe care o desfășoară. Fiecare trebuie să identifice în prezentarea sa una din abilitățile speciale pe care le posedă și care ar putea fi de folos în combaterea traficului de copii (cum ar fi: empatie față de copiii abuzați, aptitudini în analiza criminalistică, cunoașterea unei alte limbi etc.). (Fiecare are dreptul să formuleze trei propoziții). De asemenea, fiecare participant este invitat să numească un motiv pentru care participă la această formare. (O singură propoziție.)
- c. **Alternativă:** realizați un icebreaker/joc energizant în cadrul căruia participanții să-și folosească numele
- d. Aveți o discuție despre regulile de bază și solicitați participanții să discute despre acele reguli care îi vor face să lucreze mai bine împreună, de ex: confidențialitate (atât între ei, cât și vis-a-vis de managerii lor), închiderea telefoanelor mobile etc. Scrieți regulile pe o coală de flipchart și plasați-le într-un loc de unde pot fi văzute pe parcursul cursului.
- e. Solicitați participanții să scrie pe o foaie de hârtie așteptările pe care le au de la curs. Ce se așteaptă să învețe? Așteptările pot fi scrise pe post-it-uri și lipite pe o hârtie de flipchart. **Alternativă:** desenați un copac și lipiți post-it-urile pe crengile copacului.
- f. Înmânați participanților testul de cunoștințe de bază (fișa de lucru 1) și solicitați-le să completeze coloanele în conformitate cu opiniile personale. Colectați fișele pentru evaluarea de final. (Alternativ puteți să transmiteți participanților fișa înainte de derularea cursului și să o obțineți înapoi când începe cursul. În acest

fel, puteți să structurați cursul pe baza acestor informații).

- g. Prezentați programul ales și explicați ce va studia grupul pe perioada cursului. Explicați obiectivele programului. Discutați programul cu participanții și asigurați-vă că toată lumea îl agreează.
- h. **Alternativă:** Solicitați participanții să își imagineze o linie care traversează sala și pe o scală de la 0 la 10 să se plaseze pe linie conform cunoștințelor pe care le dețin în domeniul traficului de copii.
- i. **Alternativă:** Folosiți testul de cunoștințe (fișa de lucru 1) ca bază pentru un chestionar cu întrebări de genul: *Cum definiți traficul de copii? Care este primul lucru pe care îl faceți când identificați un copil victimă a traficului?* etc
- j. **Optional:** purtați o discuție despre atitudinile dintre poliție, servicii sociale și de îngrijire. Începeți exercițiul prin formarea de perechi de profesioniști cu experiențe profesionale diferite. Solicitați-le să spună cuvinte precum: polițist, asistent social, victimă a traficului, copil, abuz sexual, delicvent, etc. După 5 minute, regrupați-i și solicitați-le să împărtășească rezultatele exercițiului. Oferiți timp pentru discuții astfel încât participanții să împărtășească atitudinile pe care le-au avut vis-a-vis de perechea sa.

Resurse/materiale necesare: O coală mare de hârtie, post-it-uri, copii ale fișei de lucru 1, badge-uri, markere, un loc pentru a agăța foile pe perete, instrumente de scris, lipici.

Timp estimat: între 45 minute și 1 oră

Fișa de lucru Sesiunea 1

Test de Cunoștințe Generale

A	Ce este “traficul de copii”?	Răspuns:			
	Evaluăți cunoștințele în funcție de următoarele:	Foarte slabe	Slabe	Bune	Foarte bune
B	Consecințe ale exploatarei sexuale și ale traficului de copii – cine sunt victimele și care sunt efectele?				
C	Contextul legislativ – ce legi avem și cum funcționează ele în ceea ce privește: abuzul sexual, exploatarea sexuală, prostituția, traficul de minori, protecția copilului				
D	Identificarea copiilor victime ale traficului				
E	Asistență socială și măsuri de protecție și îngrijire a copilului victimă a traficului?				
F	Investigarea infracțiunilor de trafic – cum se obțin mărturiile, protejând în același timp victimele?				
G	Intervievarea copiilor?				
H	Cunoștințe despre drepturile copiilor victime ale traficului?				

Sesiunea 2

TRAFICUL DE COPII

OBIECTIV

Scopul acestei sesiuni este de a oferi participanților o înțelegere asupra subiectului – traficul de ființe umane și în mod special a traficului de copii în scopul exploatarei sexuale și de a-i ajuta să plaseze această problemă în contextul real din țara lor și a practicii lor profesionale.

INSTRUCȚIUNI PENTRU FORMATOR

Fiecare participant primește un exemplar din Materialul de curs 1 ce conține informații de bază despre trafic. Materialul este destul de amplu, deci puteți alege între a-l prezenta participanților înainte de începerea sesiunii, fie să pregătiți un rezumat la începutul sesiunii într-o prezentare PowerPoint.

Familiarizați-vă cu conținutul materialului înainte de a începe sesiunea; trebuie să aveți încredere în ceea ce prezentați.

Asigurați-vă că participanții au asimilat informația. Puteți face acest lucru prin solicitarea feedback-ului. Asigurați-vă în special că definiția traficului de ființe umane și a traficului de copii a fost înțeleasă.

Trebuie să aveți o discuție despre fenomenul traficului de copii în țară. Este important să determinați participanții să vorbească și să gândească despre problematica traficului de copii și cum le afectează țara. Pentru facilitarea muncii dumneavoastră, este bine să aveți deja întrebări scrise pe flipchart sau în cadrul materialelor înmânate participanților.

Dacă există contradicții legate de concluziile participanților, este indicat să continuați discuția pentru a clarifica.

Ca și variantă pentru întrebări, puteți utiliza extrase din filme, videoclipuri, articole din ziar pe tematica traficului și să solicitați participanții

să discute conținutul acestora. Un film ce poate fi folosit este *Lilya4Ever*. Verificați lista de resurse din cadrul manualului pentru mai multe sugestii.

FORMATUL WORKSHOPULUI

- a. Fiecare participant primește un exemplar din Fișa 2, având la dispoziție 15 minute pentru a citi.
- b. O altă variantă ar fi ca formatorul să citească materialul, explicând conținutul acestuia cu ajutorul unei prezentări în PowerPoint.
- c. Participanții au ocazia să pună întrebări cu privire la informațiile oferite sau să discute despre subiectele prezentate.
- d. În grup largit, participanților li se cere să își exprime părerile cu privire la următoarele aspecte:
 - Ce credeți despre definiția traficului de copii din cadrul materialului de lucru?
 - Care este diferența esențială între traficul de adulți și traficul de copii?
 - Considerați consimțământul copilului relevant pentru traficul de ființe umane?
 - Care sunt factorii ce determină un copil să părăsească țara sau zona în care trăiește pentru alte orașe?
 - Care sunt motivele pentru care copiii ajung victime ale traficului în alte țări?
 - Ce determină vulnerabilitatea la trafic a copiilor?
 - Care sunt acei copii în risc de a deveni victime ale traficului?
 - Către ce destinații vor fi ei traficați? (în interiorul sau în afara țării noastre?)
 - La ce tipuri de exploatare riscă să fie supuși copiii? Există pattern-uri ale fenomenului în țara dumneavoastră?
 - Considerați că traficul de copii în scopul exploatarei sexuale constituie un risc pentru țara voastră?
 - Este o problemă sau nu ca prietenul unei adolescente să o implice în practicarea prostituției? De ce? De ce nu?
 - Copiii au mai multe drepturi decât adulții? De ce ?

- e. Alternativă: Folosiți extrase din filme sau videoclipuri pe problematica traficului de copii și solicitați participanții să își exprime părerea în legătură cu conținutul acestora.
- f. Alternativă: Folosiți articole din presă pe tematica traficului de copii și solicitați participanții să își exprime părerea în legătura cu conținutul acestora. În cadrul exercițiilor de mai sus, asigurați-vă că fiecare participant și-a exprimat opinia. Scrieți pe o hârtie de flipchart ideile cheie. Discutați și clarificați contradicțiile.
- g. Alternativă: Împărțiți participanții în grupe și dați-le câte o foaie de flipchart. Solicitați grupul să deseneze pe hârtie factorii determinanți ai traficului, dar și factorii de protecție.

Resurse/materiale necesare: Copii ale materialului de curs 2, markere, rezumat al materialului prezentat și întrebări, proiector, prezentarea PowerPoint, materiale vizuale, copii articole din presa scrisă, foi de hârtie	Timp estimat: 60 minute

Material de curs 2

TRAFICUL DE COPII I

IN SCOPUL EXPLOATARII

SEXUALE

Definiția traficului de ființe umane

Conform art. 3 din Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate și conform art. 4 din Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane 2005:

(a) recrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, prin amenințare de recurgere sau prin recurgere la forță ori la alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de autoritate sau de o situație de vulnerabilitate ori prin oferta sau acceptarea de plăți ori avantaje pentru a obține consimțământul unei persoane având autoritate asupra alteia în scopul exploatării. Exploatarea conține, cel puțin, exploatarea prin prostituarea unei alte persoane sau alte forme de exploatare sexuală, munca sau serviciile forțate, sclavia sau practicile analoage sclaviei, folosirea sau prelevarea de organe;

(b) consimțământul unei victime a traficului de persoane pentru exploatarea amintită, astfel cum este enunțată la lit. a) din prezentul articol, este indiferent atunci când unul din oricare dintre mijloacele enunțate la lit. a) a fost folosit;

Definiția traficului de copii

Articolul continuă:

(c) recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea unui copil în scopul exploatării este considerată trafic de persoane, chiar dacă aceștia nu fac apel la nici unul dintre mijloacele menționate la lit. a) din prezentul articol;

d) termenul copil indică orice persoană cu vârsta mai mică de 18 ani.

Ce este traficul de ființe umane?

Traficul de ființe umane este o infracțiune gravă căreia multe dintre guvernele lumii și mulți dintre actorii implicați încearcă să-i găsească o rezolvare. Traficul este diferit de migrația individuală sau de trecerea ilegală a frontierelor de către emigranți, pentru că intenția este ca persoana traficată să fie *exploatăată* de către cei implicați în strămutarea victimei de la o locație la alta. A fi *exploatăat* presupune ca cineva, o altă persoană decât victima, să profite de situația creată. În anumite jurisdicții, exploatarea în sine a unei persoane, este suficientă pentru a fi considerat un caz de trafic. Totuși, în practică este dificil de distins între migrația ilegală și trafic, deoarece o persoană poate începe o călătorie ca și migrant și poate sfârși prin a deveni victimă a traficului. Infractorii câștigă sume mari de bani din această infracțiune, în timp ce victimele suferă abuzuri îngrozitoare, inclusiv moartea sau îmbolnăvirea.

Alte persoane - femei și bărbați intermediari, inclusiv rude, pot câștiga sume de bani, dar nu în mod necesar la fel de mari ca și traficanții.

Ființele umane pot fi traficate, fie în interiorul granițelor țării, fie în afara lor. Însă este posibil ca traficul în interiorul țării să nu fie recunoscut drept infracțiune de către anumite legislații naționale. Exploatarea se poate face pentru industria sexului, dar și pentru trafic de droguri, arme, pentru cerșit și hoție, pentru prelevarea de organe, pentru adopții ilegale, pentru munca la negru de ex., în agricultură, dar chiar și în sectorul angajării legale în muncă.

Exploatarea sexuală a copiilor este frecvent rezultatul sau stă la originea unei operațiuni de trafic. O astfel de exploatare este și abuzul sexual asupra unui copil, comis de către adult sau de un alt copil, remunerarea cu bani sau alte bunuri a copilului sau a unei terțe persoane. Copilul este tratat ca obiect sexual și ca obiect de comercializat. Copilul poate fi folosit în prostituție sau în pornografie. Exploatarea sexuală a copiilor constituie o formă de coerciție sau violență asupra copilului, fiind o formă de muncă forțată și totodată formă de sclavie contemporană.

Cooperarea internațională

Este un fapt recunoscut că, deși trăim în epoca modernă a comunicațiilor sofisticate, nici un guvern nu este capabil să rezolve, de unul singur, problema traficului de ființe umane. Ca urmare a unor acorduri internaționale, guvernele fac eforturi de armonizare a legislațiilor interne și a mecanismelor interne de aplicare a legii, dar și în sensul largirii colaborării internaționale pentru a aresta traficanții de ființe umane și a salva victimele acestora. Sarcina nu este una ușoară. Țările au sisteme legislative diferite, diverse structuri polițienesti, diverse nivele de resurse, și vorbesc limbi diferite. Toate guvernele încearcă să deconspire rețelele criminale care se întind dincolo de granițele unei țări și care dispun de resurse vaste, având în vedere că traficul de ființe umane este o infracțiune aducătoare de mari profituri.

Cererea și oferta

Traficanții de ființe umane operează în acele circumstanțe în care există un număr mare de oameni care sunt disperați să își facă o viață mai bună din cauza sărăciei sau din alte motive personale și în condițiile în care există cerere pentru forța lor de muncă sau pentru serviciile lor prestate într-o altă locație. Mare parte din această „cerere” este pentru servicii sexuale. Însă nu întotdeauna victima este conștientă că va fi exploatată pentru a furniza servicii sexuale; cel mai adesea victimele cred că vor merge să presteze o muncă respectabilă și vor afla adevărata natură a muncii lor numai după ce ajung la locul respectiv. Uneori locul de muncă în sine nu presupune oferirea unor servicii sexuale, dar mai târziu, victima va fi totuși abuzată sexual pentru că se află sub controlul total al unei alte persoane și nu este capabilă să ia liber decizii. Așadar, exploatarea poate începe cu exploatarea unei persoane prin muncă, dar va sfârși și prin exploatarea ei sexuală.

Copiii în postura de victime

Un număr semnificativ de ființe umane traficate au vârste sub 18 ani, cu alte cuvinte, sunt copii. „Copilul” este definit în legislația internațională ca fiind orice persoană cu vârsta sub 18 ani. Acolo unde victimele traficului de ființe umane sunt copii, problema devine și mai dificil de combătut pentru că aceștia au

nevoi speciale și sunt o provocare căreia cei responsabili cu aplicarea legii precum și agențiile de protecția copilului îi fac mai greu față în țările în care minori sunt găsiți în postura de victime ale traficului. Mai mult, potrivit legislației internaționale, statele au față de copiii victime ale traficului niște obligații mult mai dificil de îndeplinit decât sunt cele referitoare la adulți.

Copiii cad victime traficantilor din aceleași motive pentru care o fac și adulții. Însă copiilor le lipsește înțelepciunea și experiența de viață pe care o au adulții și sunt, așadar, mult mai vulnerabili.

Nu există un „tipar” al copilului victimă, dar sunt o mulțime de factori care îi fac pe copii să devină vulnerabili. Unul din scenariile tipice este acela în care copilul acceptă să meargă într-un alt loc, fără a fi conștient de exploatarea la care urmează să fie supus. Copiii sunt tentați de șansa care li se oferă de a câștiga bani și cred în poveștile care li se spun; mulți dintre tinerii care cad victimă traficantilor cred că vor avea o slujbă adevărată într-un hotel, bar sau o casă particulară. Unii cred că se vor căsători. Probabil că sunt nefericiți cu situația de acasă și vor să evadeze; mulți dintre ei nu au avut succes la școală și se văd fără nici un viitor în mediul din care provin. Uneori, ei fac parte dintr-o minoritate care este discriminată în țara lor și vor să fugă de sărăcie. Alteori, sunt pur și simplu răpiți de traficanți și vânduți mai departe.

Copiii pot deveni la orice vârstă victime ale unei operațiuni de trafic, în funcție de forma de exploatare la care vor fi supuși. Uneori copiii mai mari sunt chiar conștienți că vor fi folosiți pentru a oferi servicii sexuale unor adulți, dar nu au nici cea mai mică idee despre nivelul de abuz la care vor fi supuși sau despre suferințele psihice și fizice pe care le vor îndura. Copiii de vârste mai mici sunt adesea traficați pentru a cerși sau fura sau pentru a fi exploatați pe piața muncii.

Tinerii care nu vor decât să scape de situația de acasă nu se gândesc la problemele pe care le pot avea și nici nu au experiență suficientă pentru a conștientiza pericolele la care se expun. Copiii victime nu au pe nimeni care să-i protejeze, așa că sunt foarte ușor de manipulat. Traficanții înțeleg această vulnerabilitate și sunt gata să o exploateze în folosul lor. În

identificarea copiilor victime ale traficului de ființe umane, factorul comun este dat de exploatarea finală la care sunt cu toții supuși. Fie că ei câștigă bani pentru profitul unei alte persoane, fie că o scutește pe aceea persoană de alte cheltuieli bănești, copilul este folosit de altcineva. Având în vedere că în instanță, acceptul dat de un copil este irelevant, dacă acesta este folosit pentru profitul unei alte persoane și atunci acel copil va fi declarat o victimă a traficului de ființe umane.

Mecanisme de control

Cele mai obișnuite modalități prin care traficanții dețin controlul total asupra copiilor și tinerilor sunt:

- confiscarea actelor lor de identitate;
- amenințarea cu deferirea către autorități;
- violență și amenințarea cu violență;
- amenințări cu violența la adresa membrilor familiei copilului;
- izolarea socială;
- izolarea copilului într-o încăpere încuiată sau alte modalități de limitare a libertății;
- pretenția că acesta are o datorie bănească față de traficant;
- lipsirea de bani.

Schemele de traficare

În procesul de traficare există trei faze; **faza de recrutare, faza de tranzit și faza de destinație**, dar toate trei se pot suprapune la un moment dat. Există victime care sunt traficate de mai multe ori.

La fel ca și în cazul adulților, traficanții pun mâna pe copii și tineri prin diverse moduri. Este o infracțiune complexă, care nu este întotdeauna ușor de identificat sau ușor de recunoscut ca fiind o infracțiune pedepsită de lege. Spre exemplu, un tânăr/o tânără poate răspunde unui anunț de angajare într-un hotel sau bar, dar va sfârși prin a se prostitua într-o astfel de locație. La fel, li se poate promite că vor lucra ca și manechin și, de fapt, vor sfârși în industria pornografică. O tânără se poate îndrăgosti de un bărbat care îi promite că o ia cu el într-o țară străină unde se vor căsători, dar de fapt intenția lui este de a o vinde unor prieteni pentru sex. Unui băiețel i se poate oferi șansa de a merge în străinătate pentru a primi o educație, dar de fapt, se trezește în stradă la cerșit sau la furat.

În ceea ce privește traficanții, aceștia pot să facă parte dintr-o rețea criminală bine organizată sau pot fi indivizi care participă doar într-una sau mai multe etape ale operațiunilor de trafic, cum ar fi fabricarea unor documente false, transportarea sau oferirea unui „adăpost sigur”. Cel mai adesea, acești criminali sunt extrem de periculoși, dispuși să comită crime violente pentru a evita să fie prinși.

Contextul internațional în care guvernele încearcă să combată traficul de ființe umane

În anul 2000, statele membre ONU au adoptat un tratat internațional. Este vorba despre Convenția Națiunilor Unite împotriva Criminalității Transnaționale Organizate Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor este un act adițional al Convenției.

În cadrul acestui Protocol, statele au convenit să combată traficul de ființe umane și respectiv crima organizată, să protejeze și să ofere asistență victimelor, precum și să coopereze în contextul combaterii crimei organizate.

Statele europene au mers chiar mai departe. În cadrul statelor membre în Consiliul Europei, între care se numără și România se implementează în acest moment Convenția cu privire la Acțiunea împotriva Traficului de Ființe Umane. Acest acord vine în complementarea Tratatului Națiunilor Unite, dar are o aplicabilitate mai largă în sensul că nu se limitează doar la existența unui element de crimă organizată în cadrul unei operațiuni de trafic, ci consideră că orice formă de trafic de ființe umane este o violare a drepturilor umane și deci o infracțiune care aduce atingere demnității și integrității ființei umane. Ca urmare, statele europene au convenit să:

- Combată toate formele de trafic, intern sau internațional, indiferent dacă există sau nu un element de crimă organizată;
- Extindă protecția către toate victimele, indiferent că sunt bărbați, femei sau copii;
- Protejeze victimele oricărei forme de exploatare (exploatare sexuală, muncă forțată, sau prestarea unor servicii forțat, etc.);

- Accepte că victima este copil, atunci când vârsta acesteia este incertă, dar există motive pentru a se considera că este copil.

Analizând standardele adoptate la nivel internațional se desprinde ideea că, pentru a considera adulții ca fiind victime ale traficului de ființe umane, trebuie să existe un element de forțare, coerciție sau o amăgire care face ca migrarea lor să se transforme într-o operațiune de trafic.

Cu alte cuvinte, trebuie să existe acel ceva care nu le permite să își dea un „*consimțământ*” real față de ceea ce li se întâmplă. Însă în ceea ce privește copiii, există prevederi foarte speciale. Potrivit acordurilor internaționale, în cazul în care victima este un copil, problema „*consimțământului*” nu are nici un fel de relevanță. Nu este nevoie ca un copil să fie forțat, amenințat sau amăgit pentru a migra. Este suficient ca un copil să fie exploatat în orice mod pentru ca acesta să fie considerat o victimă a traficului de ființe umane.

Alte instrumente cu aplicabilitate în cazul copiilor

În afara tratatelor internaționale care au prevederi specifice de combatere a traficului de ființe umane, copiii mai beneficiază și de alte prevederi stipulate în cadrul altor instrumente internaționale. Cel mai important dintre acestea este Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copiilor (CDC). În cadrul acestei Convenții, toate țările lumii (cu excepția Statelor Unite și a Somaliei) au convenit să protejeze copiii împotriva oricăror forme de exploatare sexuală sau abuz sexual și să prevină răpirea, vânzarea sau traficearea copiilor în orice scop. Prin Protocolul opțional

CDC se stabilesc cerințele minime pentru ca legislațiile naționale să protejeze copiii de a fi vânduți, implicați în prostituție sau pornografie. Țările care au ratificat deja CDC sunt acum preocupate ca legislațiile lor naționale să se conformeze cerințelor stipulate în acest Protocol, astfel încât, copiii aflați în jurisdicția lor să poată fi protejați adecvat împotriva traficului și exploatării.

Interesul superior al copilului

Standardele internaționale de legislație admit că, în cazul copiilor victime, este nevoie de măsuri speciale de protecție, având în vedere că ei se află încă într-o fază de dezvoltare atât fizică, cât și emoțională. Însă copiii nu sunt doar „obiectul” acestor măsuri speciale de protecție. Potrivit legislației internaționale cu privire la drepturile omului, și în special celor stipulate în Convenția cu privire la Drepturile Copiilor, copiii sunt recunoscuți ca fiind persoane care dețin anumite drepturi inalienabile și care sunt numai ale lor. Existența unor posibile contradicții între ceea ce li se cere tutorilor legali pentru a proteja copiii și ceea ce un copil are dreptul să aleagă singur în baza drepturilor sale, este rezolvată de jurisprudența actuală prin sintagma „*interesul superior*” al copilului. Ceea ce înseamnă că, în orice decizie referitoare la un copil va prima interesul superior al acestuia. Astfel, situația va fi privită prin ochii și din perspectiva copilului, căutându-se a se lua în considerare opiniile acestuia și cu obiectivul de a se asigura respectarea drepturilor copilului. Așadar, orice decizie care îl privește direct pe copil trebuie să se ghideze după ceea ce este, în mod obiectiv, mai bine pentru el, ținând cont de vârsta și gradul de maturitate al copilului.

Sesiunea 3

CE ESTE UN COPIL? CE CREDEM DESPRE COPII?

Obiectiv

Obiectivul acestei sesiuni este de a asigura o înțelegere clară a conceptului de “copil” în contextul traficului de ființe umane. Obiectivul secundar al acestei sesiuni este de a-i confrunta pe participanți cu propriile atitudini negative față de copiii vulnerabili.

Instrucțiuni pentru Formator

Formatul de workshop sugerează să începeți cu un exercițiu de brainstorming pe definirea noțiunii de “copil”. Aveți la dispoziție o listă cu întrebările pe care le puteți utiliza pentru a determina o discuție despre semnificația legală a termenului de “copil” cu referire la definiția din Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului. Este important să-i determinați pe participanți să realizeze că în timp ce termenul de “copil” poate să aibă o semnificație în mediul social și familial, în același timp poate avea și o semnificație legală care se aplică în practica profesională.

Vreți ca participanții să aprecieze că orice persoană cu vârsta mai mică de 18 ani este copil cu drepturi legale la protecție în fața traficului și exploatării.

A doua parte a sesiunii se referă la atitudinile față de copii. Mulți profesioniști au o atitudine negativă față de copil, despre imaginea și comportamentul acestuia sau idealizează noțiunea de copil victimă a traficului (**mitul victimei “ideale”**). Vreți ca participanții să conștientizeze că un copil a fost implicat în trafic sau exploatat este **victimă** și nu este răspunzător pentru ceea ce s-a întâmplat. Fișele de lucru din cadrul sesiunii conțin afirmații ale copiilor care vor ajuta la dezvăluirea atitudinilor participanților. Puteți adăuga pe listă afirmațiile proprii; s-ar putea să existe prejudecăți specifice locale pe care a-ți dori să le dezvăluiți și discutați.

Capacitatea de a conduce grupul și sensibilitatea sunt necesare pentru derularea acestei sesiuni. Reamintiți-vă că unii participanți pot

proveni din familii cu probleme sociale sau poate au avut experiențe neplăcute ca și copiii. Câțiva pot fi rezistenți la ideea că un copil poate avea drepturi. Dacă aveți de-a face cu atitudini negative, încercați să conduceți discuția spre cauzele problemei care fac viața unui copil dificilă. Discuția în această sesiune poate porni și de la alte probleme sociale, cum ar fi căsătoria copiilor, prostituția, criminalitatea. Încercați să atrageți atenția participanților către datoria pe care o are statul de a proteja copiii împotriva oricărei forme de exploatare, inclusiv exploatarea sexuală.

Format workshopului

- Activitate de brainstorming pe noțiunea de “copil”. Participanții sunt solicitați să dea propria definiție. Scrieți definițiile pe o hârtie de flipchart. Referiți-vă la fișa de lucru 2 și la definiția traficului de copii.
- Participanților li se cere să răspundă la următoarele întrebări:
 - Prin ce este un copil diferit de un adult?
 - Când devine un copil adult?
 - Dacă un copil de 13 ani are relații sexuale, mai este el copil?
 - Dacă un copil de 15 ani a abandonat școala și muncește, mai este el copil?
 - Dacă un copil de 16 ani comite o infracțiune gravă și intră la închisoare, mai este el copil?
 - Dacă o fată de 16 ani se căsătorește, mai este ea un copil?
 - Dacă o fată de 15 ani dă naștere unui copil, mai este ea copil?
 - Dacă un băiat de 16 ani se înrolează în poliție sau armată, mai este el copil?
- Oferiți participanților fișa de lucru 3. Dați-le la dispoziție câteva minute pentru a citi afirmațiile din fișă. Când au terminat, fiecare întrebare este supusă la vot în cadrul grupului.
- Sub îndrumarea formatorului, participanții petrec apoi câteva minute discutând despre opțiunile exprimate de fiecare, identificând atitudinile negative față de copiii victime ale traficului sau față de cei aflați în situații de risc.

Resurse/Materiale necesare:
Copii ale fișei de lucru 3,
materiale cu definiția
„copilului” din CDC și definiția
„traficului de copii” din
materialul de curs 2, foi de
flipchart, markere

Timp
anticipat:
1 oră

Fișă de lucru 3

ATITUDINI FAȚĂ DE COPII

Idei despre copii	Sunt de acord	Nu sunt de acord	Nici una nici alta
1. Copiii ar trebui să crească sub îngrijirea familiei lor.			
2. Copiii nu ar trebui să fie o povară pentru familiile lor și ar trebui să se descurce singuri cât mai devreme posibil.			
3. Copiii nu mint niciodată în ceea ce privește abuzul.			
4. Copiii au obiceiul să mintă tot timpul.			
5. Copiii trebuie să facă întotdeauna ceea ce le spun părinții.			
6. Copiii care fug de acasă trebuie imediat trimiși înapoi.			
7. Copiii care fug de acasă nu au simțul responsabilității.			
8. Copiii care se hotărăsc să-și părăsească casa, merită să pățească ce pătesc.			
9. Copiii care trăiesc în stradă își doresc să ducă o astfel de viață. Îi face să se simtă independenți.			
10. Copiii care consumă droguri sunt singurii vinovați pentru asta.			
11. Copiii sunt gata să aibă activitate sexuală încă de la o vârstă fragedă.			
12. Atâta timp cât tânărul își dă consimțământul pentru a face sex, nu mai contează ce face cu propriul trup.			
13. Copiilor le place să experimenteze sexul și drogurile; nu le produc nici un rău.			
14. Copiii care cerșesc sunt enervanți. Poliția ar trebui să-i ia din stradă.			
15. Copiii care își vând trupurile sunt ei înșiși vinovați pentru faptul că sunt abuzați.			
16. Copiii implicați în prostituție ar trebui închiși.			
17. ...			
18.			
19. ...			

Sesiunea 4

COPIII ÎN RISC DE A DEVENI VICTIME ALE TRAFICULUI ȘI CONSECINȚE ALE TRAFICULUI

Obiectiv

Obiectivul acestei sesiuni este de a oferi participanților posibilitatea să identifice copiii care sunt vulnerabili la trafic sau care au fost victime ale traficului prin descrierea profilului a acestor copii. Sesiunea are drept obiectiv și înțelegerea consecințelor traficului asupra copiilor.

Instrucțiuni pentru Formator

Materialul de curs 4 conține indicatori dintr-o țară de origine și o țară de destinație care pot fi folosiți ca și suport în identificarea potențialilor copii victime ale traficului. Materialul de curs 4 conține și un profil al copilului aflat în risc de a deveni victimă a traficului. În final, există o descriere a efectelor traficului și exploatării asupra copiilor, în special pentru cei care au fost victime ale traficului în scopul exploatării sexuale.

Fișele de lucru din această sesiune cuprind un număr de studii de caz, dar poate doriți să utilizați alte studii de caz din presa scrisă. Participanții pot avea la rândul lor cazuri care reflectă Indicatorii sau Profilul de Risc din cadrul fișelor de lucru.

În prima parte a sesiunii, participanții sunt solicitați să listeze acele caracteristici care le-ar permite să identifice acei copii care au fost victime ale traficului sau sunt în risc.

În a doua parte a sesiunii, vor analiza consecințele traficului. Se intenționează ca făcând legătura între exerciții și materialele informative, realitatea vieții acestor copii să devină mai clară.

Formatul workshopului

- a. Oferiți participanților materialul de curs 4 pentru a-l citi. Alternativ, prezentați materialul de curs în PowerPoint.

- b. Oferiți participanților fișa de lucru 4. Împărțiți participanții în grupuri mai mici și rugați să conecteze indicatorii și profilul de risc din materialul de curs 4 la cauzele din fișa de lucru 4 și să răspundă la chestionar. Purtați o discuție generală despre rezultatele grupurilor de lucru.
- c. Alternativ, în cadrul grupului, pe o foaie de flipchart, listați factorii care determină copiii din cadrul studiilor de caz să devină victime ale traficului.
- d. Alternativ: Împărțiți grupul în grupuri mai mici. Oferiți-le câte o foaie de flipchart și un studiu de caz din materialul de curs 4. Solicitați-le să listeze lista cu factorii care cresc vulnerabilitatea la trafic a copilului din studiul de caz: sociali, economici și personali. Fiecare grup va raporta grupului reunit concluziile la care a ajuns.
- e. Împărțiți grupul în grupuri mai mici. Oferiți-le câte o foaie de flipchart și un studiu de caz din materialul de curs 4 și solicitați-le să descrie viitorul copilului din studiul de caz pentru următorii 10 ani. Fiecare grup va descrie situația copilului luând în considerare următoarele aspecte: social, economic și personal. Fiecare grup va prezenta “istoria supraviețuirii” copilului.
- f. Alternativ: În grupul lărgit, formatorul le cere participanților să se gândească la exemple de copii pe care i-au întâlnit pe parcursul muncii lor și să spună dacă, potrivit criteriilor prezentate în fișa de lucru, acești copii erau sau nu vulnerabili la exploatare. Un participant care se oferă voluntar va prezenta un exemplu din practica sa și pe măsură ce prezintă, formatorul va lista indicatorii pe o foaie de flipchart.
- g. Alternativă: Împărțiți grupul în grupe mai mici și oferiți-le o foaie de flipchart. Rugați participanții să deseneze imaginea unui copil victimă a traficului. Expuneți imaginile și solicitați grupurile să explice desenele realizate.

Resurse/materiale necesare:
Copii ale materialului de curs 4,
copii ale fișelor de lucru 4,
markere, rezumat al materialului
prezentat și întrebări, proiector,
prezentarea PowerPoint,
materiale vizuale, foi de hârtie

**Timp
estimat:**
2 ore

Fișa de lucru 4A

Victime ale traficului de copii?

Cazul 1: Paul

Paul are 12 ani. Trăiește împreună cu familia sa într-un sat de munte. Într-o zi, unchiul său de la oraș vine în vizită și se oferă să îl ia pe Paul cu el la oraș. El afirmă că băiatul poate să lucreze pentru el la magazinul său de piese auto. Părinții lui Paul sunt de acord. Unchiul spune că îi va plăti băiatului niște bani în fiecare săptămână, iar Paul va putea să trimită ceva din acești bani părinților. Unchiul are și el trei copii, doi băieți și o fată. Ei merg la școală așa că nu îl pot ajuta cu magazinul.

Cazul 2: Maria

Maria are 16 ani. Visează să se căsătorească cu un străin și să plece de acasă și din orașul ei pentru că tatăl este bețiv, iar mama este veșnic nemulțumită. O prietenă îi spune despre un anunț din ziar în care o agenție matrimonială se oferă să trimită agențiilor matrimoniale din străinătate fotografii ale tinerelor fete. Maria merge la sediul acestei agenții. Acolo i se cere să se dezbrace pentru a fi fotografiată doar în lenjerie intimă. Mai sunt și alte fete acolo. Li se pare ciudat ce li se cere, dar se conformează.

Cazul 3: Iulia

Iulia are 15 ani. Nu îi place școala. Dar nici să stea acasă nu îi place pentru că părinții sunt mereu aspri cu ea și o pun să muncească în casă și să aibă grijă de frații mai mici. Într-un club de noapte întâlnește un tânăr care îi spune că el lucrează în străinătate și câștigă o grămadă de bani. O invită pe Iulia la cină în oraș și, pentru următoarele câteva zile, se poartă foarte frumos cu ea. Apoi îi spune Iuliei că trebuie să se întoarcă în țara în care muncește și îi cere să vină cu el. Îi mai spune Iuliei că o iubește. Iulia nu le spune nimic părinților. Îl lasă pe tânăr să îi facă rost de documente și urmează instrucțiunile lui de a merge într-un oraș de lângă graniță unde îl va aștepta într-un apartament. În apartament se află o femeie care o urcă pe Iulia într-un taxi și o trimite peste graniță. Șoferul taxiului îi ia Iuliei pașaportul și nu i-l mai dă înapoi. O duce la un alt apartament, într-un oraș de peste graniță. Nu e nici urmă de iubitul ei.

Cazul 4: Cristi

Cristi are 14 ani. A fugit de acasă pentru că tatăl lui a părăsit familia, iar mama și-a făcut un nou iubit care îl bătea. Cristi cerșea pe străzile unui mare oraș în momentul în care un bărbat și o femeie au venit la el și s-au oferit să îl ia cu ei în Italia pentru a-i găsi de lucru. El acceptă să meargă cu ei pentru că oricum simte că în țara lui nu îl reține nimic și nici nu vrea să se mai întoarcă acasă. Bărbatul și femeia îi fac rost de acte false care arată că are 18 ani. Este transportat cu autocarul într-un oraș din Italia unde va face parte dintr-o bandă de infractori care sparg mașini și alte proprietăți. Atunci când protestează, este bătut. I se spune să urmeze instrucțiunile bandei, sau va fi ucis.

Cazul 5: Andreea

Andreea are 17 ani și este foarte frumoasă. Se descurcă bine la școală dar i se pare că viața ei este plictisitoare. Își dorește un mediu mai plin de aventură. Într-o zi, răspunde unui anunț din ziarul local în care se oferă o slujbă ca model în Suedia. Cel care se ocupă de recrutare îi spune că este posibil să i se ceară să însoțească clienții seara și că, de asemenea, trebuie să întrețină relații sexuale cu clienții, dar numai dacă dorește acest lucru și dacă vrea să câștige bani în plus. Andreea a avut deja relații sexuale cu un băiat de la școală așa că are impresia că va fi în stare să ducă o viață în care va trebui să se vândă pentru sex. Merge de bună voie în Suedia împreună cu recrutorul și cu alte două fete. Acolo sunt cazate într-un apartament de unde nu li se dă voie să iasă. Sunt forțate să ofere servicii sexuale 12 ore pe zi, în fiecare zi. Una dintre fete încearcă să evadeze, dar un prieten al recrutorului o prinde și o bate atât de rău încât nu mai poate merge o săptămână. Andreea se teme că același lucru i se poate întâmpla și ei.

Cazul 6: Sonia

Sonia are 14 ani. De la 6 ani a crescut într-un centru de plasament pentru că mama ei și-a abandonat familia, iar tatăl nu se putea descurca de unul singur. La porțile centrului de plasament întâlnește un bărbat care se oferă să o ia cu el peste graniță și să-i dea de lucru la bucătăria unui hotel. Traversează granița printr-un loc unde nu există control de frontieră și o duce într-un oraș unde o vinde la un bordel. Proprietarul bordelului îi spune Soniei că a plătit o mulțime de bani pentru ea, așa că trebuie să-i câștige înapoi înainte de a

putea pleca de acolo. Sonia protestează, dar el o violează. Când rămâne însărcinată, proprietarul bordelului o forțează să avorteze și o anunță că trebuie să îi dea înapoi și banii plătiți pentru această operație. Sonia are sentimentul că nu va putea evada niciodată, dar nu știe ce să facă.

Cazul 7: Natalia

Natalia este o fată de 8 ani. Locuiește într-un centru de plasament. Este o fetiță foarte drăguță și ascultătoare. O femeie care trăiește în vecinătate o întâlnește pe Natalia pe stradă în fiecare zi și vorbește cu ea. Într-o zi, femeia își dă seama că Natalia a dispărut. Merge la

centrul de plasament și întreabă de fetiță deoarece este îngrijorată. Directorul centrului de plasament este rezervat în a oferi răspunsul. El îi spune femeii că Natalia a plecat să locuiască cu mama ei. Dar femeia știe că acest lucru nu este adevărat pentru că mama Nataliei murise într-un accident de mașină. Pe de altă parte, centrul de plasament este controlat de stat, așa că femeia crede că nimic nu poate fi în neregulă. Regretă doar că nu o va mai vedea pe Natalia.

Caz 8: Caz din propria experiență

Caz 9: Caz din propria experiență

Fișa de lucru 4B

CHESTIONAR

Puteți spune dacă fiecare dintre acești copii

- **Riscă să fie traficați? Sau au fost traficați?**
- **Nu riscă și nici nu au fost traficați**

Listați argumentele pentru răspunsul ales de dvs., folosind indicatorii din materialul de curs 4

CAZ	TRAFICAT?	ARGUMENTE
1. Paul	Riscă / a fost traficat? Nu riscă / nu a fost traficat	
2. Maria	Riscă / a fost traficat? Nu riscă / nu a fost traficat	
3. Iulia	Riscă / a fost traficat? Nu riscă / nu a fost traficat	
4. Cristi	Riscă / a fost traficat? Nu riscă / nu a fost traficat	
5. Andreea	Riscă / a fost traficat? Nu riscă / nu a fost traficat	
6. Sonia	Riscă / a fost traficat? Nu riscă / nu a fost traficat	
7. Natalia	Riscă / a fost traficat? Nu riscă / nu a fost traficat	

MATERIAL DE CURS SESIUNEA 4

COPIII ÎN RISC DE A DEVENI VICTIME ALE TRAFICULUI CONSECINȚELE TRAFICULUI

Indicatori pentru recunoașterea copilului victimă a traficului

Copiii traficați pot fi identificați, fie în țara în care au fost traficați, fie după ce se întorc în țara de origine. Atât în țările de origine, cât și în cele de destinație au fost creați indicatori care să ajute asistenții sociali și responsabilii cu aplicarea legii să recunoască copiii victime ale traficului.

Indicatori dintr-o țară de destinație:

În cadrul Biroului Procurorului General din Olanda au fost dezvoltati indicatori de identificare a unei victime a traficului, în contextul în care, în Olanda, prostituția este legalizată pentru persoanele care au peste 18 ani. În cazul în care o persoană tânără, fie de origine olandeză, fie de origine străină, sub vârsta de 18 ani, este implicată în prostituție, atunci apare suspiciunea că această persoană poate fi victima unei operațiuni de trafic.

Indicatorii pentru astfel de cazuri de suspiciune sunt:

1. altă persoană decât tânărul/tânăra în cauză, a făcut aranjamentele de călătorie și cele pentru viză;
2. tânărul/tânăra nu se află în posesia propriilor documente de identitate și de călătorie;
3. sunt folosite documente false, iar acestea au fost furnizate de către o altă persoană;
4. trecerea ilegală a frontierei poate semnala existența unei operațiuni de trafic;
5. tânărul/tânăra se teme să nu fie expulzat/ă;
6. tânărul/tânăra nu are acces la servicii de îngrijire medicală;
7. tânărului/tinerei i se impune câștigarea unei sume minime de bani în fiecare zi;
8. tânărul/tânăra are de plătit o datorie enormă, probabil pentru costurile implicate de călătorie, înainte de a-și putea recâștiga controlul asupra propriilor câștiguri bănești;
9. mare parte din aceste câștiguri merg către o altă persoană;

10. tânărul/tânăra primește o sumă mai mică de bani decât ar primi o persoană de origine olandeză pentru aceleași servicii;
11. un anumit procent din câștigurile tânărului/tinerei este plătit de exploatator unei alte persoane;
12. tânărul/tânăra are o libertate de mișcare limitată;
13. rudele din țara de origine sunt șantajate sau amenințate;
14. familia tânărului/tinerei se află în circumstanțe economice sărace în țara de origine și depinde de câștigurile acestuia/acesteia;
15. tânărul/tânăra trebuie să lucreze foarte multe ore și în condiții proaste;
16. tânărul/tânăra a fost abuzat/ă sau lucrează sub amenințarea cu violența;
17. locația unde muncește tânărul/tânăra variază;
18. persoana care deține controlul asupra tânărului/tinerei a aplicat pentru viză în numele multor altor persoane sau acționează ca girant pentru cei care aplică pentru viză;
19. persoana care girează pentru viză a mai acționat și în alte cazuri de persoane care nu s-au mai întors în țara de origine la expirarea perioadei de viză;
20. tânărul/tânăra rămâne peste noapte la locul de muncă;
21. există o legătură între tânăr/tânăra și persoane care au un cazier juridic relevant;
22. tânărul/tânăra nu are un loc al său unde să locuiască;
23. tânărul/tânăra nu cunoaște adresa de la locul de muncă;
24. tânărul/tânăra nu vorbește nici una din limbile vorbite în Olanda și provine dintr-o țară recunoscută pentru traficul de ființe umane;
25. tânărul/tânăra prezintă indicii specifice sub-culturale care arată dependența de un protector;
26. o combinație între o țară de origine care nu este membră a UE, căsătorie și la scurt timp după aceea, angajarea în prostituție.

Indicatori dintr-o țară de origine:

În Moldova, prin intermediul unor inițiative de pregătire a specialiștilor desfășurate sub egida Pactului de Stabilitate, au fost dezvoltati indicatorii generali pentru identificarea victimelor traficului. Acești indicatori nu au o aplicabilitate particulară la copii, dar includ:

1. persoane care apelează la organizațiile care oferă servicii specifice de asistență socială;

2. persoane care se întorc acasă, după ce au fost descoperite într-o țară străină în timpul unor razii ale poliției prin bordeluri sau alte localuri folosite pentru prostituție, inclusiv baruri, hoteluri, apartamente și case particulare;
3. persoane care au fost deportate dintr-o altă țară din pricina nerespectării condițiilor de viză;
4. persoane care se plâng de rele tratamente la forțele de poliție dintr-o altă țară.

Cei care fac identificarea copiilor victime ale traficului sau în risc de a deveni victime ale traficului nu sunt întotdeauna specialiști responsabili cu aplicarea legii. Profesorii, asistenții sociali stradali, asistenții sociali, părinții sau chiar clienții pot avea un rol important în planul de "evadare" a copilului sau în protejarea acestuia.

Indicatori pentru copiii aflați în risc de a deveni victime ale traficului

Următorii indicatori, în orice combinație, determină creșterea vulnerabilității copiilor la traficul de ființe umane.

1. Factori familiali:

- nivel scăzut de educație în familie;
- abuz sexual în cadrul familiei;
- lipsa unui sprijin din partea familiei în ceea ce privește sistemul educațional – abandonuri școlare;
- istorie de abuz de substanțe/adicții/alcoolism în cadrul familiei;
- istoria unui abuz în cadrul familiei;
- lipsa comunicării între părinți și copii;
- familii monoparentale sau familii în care s-a produs divorțul;
- absența grijii părintești – copii orfani sau copii instituționalizați.

2. Factori sociali și economici:

- acces limitat sau lipsa accesului la sistemul de educație;
- lipsa oportunităților de angajare/nivel crescut de șomaj/nesiguranța locului de muncă/munca necalificată este prost plătită;
- nivel ridicat de migrare ciclică (muncă sezonieră);
- povești locale de succes obținut ca urmare a migrației;
- lipsa de informații privind oportunitatea de migrare;
- lipsa informațiilor cu privire la drepturile angajaților;

- lipsa informațiilor despre țările străine (mirajul occidentului);
- lipsa unui mediu prietenos pentru copii și lipsa de oportunități pentru copii și adolescenți;
- lipsa oportunităților pentru fete și copii aparținând grupurilor minoritare;
- lipsa unui sistem eficient de protecție a copilului;
- impactul mediei asupra relațiilor sexuale determinând o atitudine negativă și distorsionată;
- copiii sunt percepuți ca și marfă în cadrul comunității lor;
- fetele sunt percepute ca și proprietate a comunității lor;
- norme culturale în cadrul anumitor comunități în care se așteaptă ca minorii să crească mai devreme (căsnicii timpurii, munca copilului etc.);
- sărăcie și sărăcie extremă.

Copii în circumstanțe dificile cum sunt:

- a. copii care consumă droguri sau alcool;
- b. copii cu statut de refugiați din cauza războaielor;
- c. copii care aparțin unor grupuri minoritare;
- d. copii care sunt dezavantajați de normele culturale (de ex, căsătorie timpurie);
- e. copii implicați în infracțiuni de furt și cerșetorie;
- f. copii care se vând deja pe ei înșiși pentru sex în cadrul propriilor comunități;
- g. copii care sunt deja implicați în trafic;

Consecințele traficului

Copiii și tinerii care au fost victime ale traficului de ființe umane au suferit abuzuri fizice și/sau sexuale, cel mai adesea de o natură extremă, cum ar fi violul și totura. Ei trec prin aceste suferințe la o vârstă fragedă când ar trebui în mod normal să fie niște tineri încrezători, sănătoși și plini de viață. Consecințele sunt devastatoare și îi vor afecta în toate aspectele vieții lor.

Pe parcursul copilăriei, dezvoltarea are loc în plan fizic, social și psihologic. Când trauma se produce în această perioadă de dezvoltare, consecințele sunt devastatoare și afectează toate aspectele vieții. Copiii își pot pierde independența și capacitatea de a avea o viață de adult corespunzătoare. Pot suferi efecte negative pe termen lung atât asupra stării de

sănătate, cât și a speranței de viață. Pot fi stigmatizați atât în familie, cât și în comunitate și pot fi implicați în activități criminale.

Sunt cazuri în care copiii (foste victime ale traficului) pot fi implicați în recrutarea altor copii pentru exploatare sau își pot dezvolta propriul sistem de exploatare a copiilor, astfel perpetuând ciclul abuzurilor.

Deseori copiii experimentează un sistem complex de simptome, legat de experiența traumatică. Pentru unii copii, efectele sunt vizibile; alții în schimb își suprimă sentimentele și simptomele și poate dura până când acestea își fac simțită prezența; lucru ce se întâmplă mai ales în cazul simptomelor psihologice. Sunt copii care își reprimă sau uită experiența traumatică, dar memoria acesteia poate reveni mai târziu.

Toți copiii care au fost victime ale exploatării sexuale vor suferi de pe urma consecințelor fizice și psihice. Atunci când copiii au fost victime ale sclaviei și nu au avut o formă de control asupra propriei vieți pe durata exploatării, vor suferi consecințe similare torturii. De obicei, cu cât exploatarea durează mai mult, cu atât problemele de sănătate sunt mai grave. Sunt copii care vor suferi pe termen lung consecințe ale exploatării, mai ales în cazurile în care contactează HIV.

Consecințe asupra sănătății fizice

- Victimele contactează diverse boli, inclusiv boli venerice și SIDA;
- Victimele pot suferi o paletă largă de simptome cum ar fi: dureri de cap, amețeli, dureri de inimă și probleme respiratorii, dureri stomacale și abdominale, boli de piele;
- Fetele rămân însărcinate;
- Fetele pot suferi complicații în urma sarcinii și sunt forțate să facă avorturi;
- Victimele suferă frecvent mutilări fizice, inclusiv bătăi, înfometare;
- Victimele suferă în urma rănilor, zgârieturi sau răni ale organelor sexuale.

Consecințe asupra sănătății mentale și emoționale

- Depresie;
- Sentimente de pierdere a speranței;
- Sentimente de vinovăție și rușine;
- Gânduri suicidale;
- Epuizare și probleme de somn (lipsa somnului sau insomnii);

- Flashback-uri, coșmaruri, atacuri de panică, iritabilitate și ale simptome de stress;
- Disociere sau retragere emoțională;
- Imposibilitatea de a se concentra/abilitate limitată de a se organiza și structura;
- Lipsa încrederii în sine;
- Imagine de sine scăzută, sentimente de ură față de sine;
- Anxietate;
- Pierderea noțiunii de timp;
- Sentimente confuze despre dragoste și sex;
- Căderi nervoase, câteodată cu efecte permanente;
- Furie.

Consecințe asupra comportamentului

- Victimele își pierd încrederea în adulți;
- Victimele capătă un comportament anti-social;
- Victimele au dificultăți în a relaționa cu ceilalți, inclusiv cu familia sau cu colegii de muncă;
- Victimele devin deseori dependente de drog și alcool;
- Suprimarea furiei poate determina o exagerare a acesteia împotriva altora și împotriva sa (automutilare);
- Victimele pot deveni agresive și nervoase față de cei din jurul lor;
- Victimele pot dezvolta relații de dependență față de abuzatorii lor;
- Victimelor le este teamă că nu vor mai fi capabile să ducă o viață normală;
- Victimelor le este teamă că membrii din familia și comunitatea lor vor afla ce li s-a întâmplat și de aceea le este frică să se întoarcă acasă;
- Victimele dezvoltă tulburări ale instinctului alimentar (nu se hrănesc sau devin bulimice);
- Victimele devin hiperactive;
- Victimele au un comportament sexual provocator/poartă îmbrăcăminte provocatoare;
- Victimele încep să fure;
- Le place să aibă bani și să-i cheltuiască;
- Victimele încep să aibă un comportament abuziv, mint și înșală;
- Victimele fug din mediul protectiv;
- Victimele se simt lipsite de putere sau simt nevoia de a controla situația așa cum vor ele;

În timp ce unii copii sunt rezilienți, cu o capacitate mare de a se reface în urma abuzului, dacă primesc grija și suportul de care au nevoie, în schimb pentru alți copii, stresul extrem și trauma exploatării sexuale sau a altor forme de abuz poate determina un efect nedorit pe termen lung denumit **Sindromul de Stress Posttraumatic** (SSPT). SSPT poate fi dificil de diagnosticat și tratat și se caracterizează prin următoarele simptome:

- retrăirea evenimentului traumatic prin vise, coșmaruri, flashbackuri sau gânduri intruzive;
- evitarea reamintirii evenimentelor;
- simptome persistente de excitație mare cum ar fi tulburările de somn, comportament agresiv și concentrare scăzută a atenției;

SSPT afectează memoria în moduri diferite. Copiii care suferă de SSPT ar putea să aibă dificultăți în a reproduce ce s-a întâmplat. Lipsa de cooperare, ostilitatea, abilitatea de a-ți reaminti evenimente în detaliu sunt posibil să aibă loc ca și rezultat al traumei.

Copiii retrafizați

Chiar dacă au fost scoși din situația de trafic, copiii pot redeveni victime. Ca și rezultat al stimei de sine scăzute, copiii victime ale traficului sunt vulnerabili la situații exploatare.

O parte a victimelor, chiar dacă nu mai sunt sub influența traficantilor, continuă să practice prostituția. Acest lucru se întâmplă din multiple cauze. Sentimente de pierdere a speranței le pot da impresia că practicarea prostituției este singurul mod în care pot supraviețui.

Victimele traficului de ființe umane pot continua practicarea prostituției și datorită lipsei suportului social și psihologic necesar procesului de reintegrare. Din practicarea prostituției se câștigă bani rapid și facil și de aceea poate fi dificil să se identifice un loc de muncă bine plătit, aceasta și datorită lipsei de educație.

În același timp, practicarea prostituției poate să dea victimei impresia că are un control asupra propriei vieți (a munci pentru tine înseamnă că poți decide ce să faci cu banii câștigați). Victimele pot continua practicarea prostituției deoarece fie s-au obișnuit să aibă contacte sexuale, fie pentru că se percep într-o poziție de putere față de clienți, lucru ce le ajută să-și recapete stima de sine.

Atitudini tipice printre copiii care au fost victime ale traficului în scopul exploatării sexuale:

Fete		Băieți	
Frică	Graviditate	Frică	Să nu devină/să nu fie homosexuali
Sentimente	Depersonalizare Alți oameni le percep ca fiind de condamnate Lipsa demnității	Sentimente	A avea o relație cu un pedofil este mai bine decât cu un homosexual Prostituția este acceptabilă dacă ești sărac
Prezent	Consideră prostituția ca fiind “doar o meserie” Au nevoie/vor banii Nu le place singurătatea	Prezent	Consideră prostituția ca fiind “doar o meserie” Au nevoie/vor banii Nu le place singurătatea Le place/se bucură de muncă
Dorințe	Au fantezii despre “dragostea adevărată” și relații de lungă durată (“care să le salveze”)	Dorințe	Vor să scape de această situație/au fantezii despre relații

Modalități tipice de a face față situației de exploatare:

- Abuz de substanțe
- Materialism (achiziționare de alimente, îmbrăcăminte etc)
- Raționalizarea situației (“noi suntem profesioniști”)
- Stoicism (pretind că exploatarea sexuală nu i-a afectat)

Sesiunea 5

CONTEXTUL LEGISLATIV: CE LEGI EXISTĂ ȘI CUM FUNCȚIONEAZĂ?

OBIECTIVE

Această sesiune are scopul de a familiariza participanții cu legile care se aplică în România și ce legi sunt relevante în combaterea traficului de copii și a exploatării sexuale a copiilor. De vreme ce sistemul legal de protecție a copilului s-ar putea să nu funcționeze corespunzător, participanții sunt încurajați în cadrul acestei sesiuni să aplice pozitiv legile existente și să identifice lacunele existente.

INSTRUCȚIUNI PENTRU FORMATOR

Completați o fișă cu informațiile relevante despre legislația națională. Dacă este posibil, trimiteți fișa participanților înainte de începerea programului de formare și solicitați participanții să îl parcurgă. Probabil că aceste informații sunt cunoscute participanților, dar este indicat să-i sprijiniți în a-și reîmprospăta memoria.

Pe durata programului de formare, ar trebui să le reamintiți participanților care sunt instrumentele internaționale care au fost ratificate de România, cu accent pe articolele relevante pentru traficul de copii și traficul de ființe umane. Dacă acest lucru este posibil, faceți copii ale articolelor relevante din CDC și alte instrumente, cu referințe corespunzătoare, astfel încât participanții să realizeze conexiunea între legislația națională și instrumentele internaționale disponibile.

După ce informația referitoare la legislație a fost transmisă, participanții în cadrul grupurilor de lucru pot discuta informațiile legislative puse la dispoziție. Participanții ar trebui să fie capabili să răspundă la întrebările din fișa de lucru 5. Aveți la dispoziție și fișa de lucru fără răspunsuri, participanții având

sarcina de a o completa. Alocați suficient timp pentru ca participanții să completeze răspunsul la aceste întrebări.

O discuție pe tema legislației naționale, ar fi mult mai eficientă ca și întindere în timp, dar participanții vor învăța mai mult dacă discută pe tema legislației. Va trebui să decideți ce metodă este mai eficientă și în funcție de perioada de timp pe care o aveți la dispoziție.

E indicat să aveți la dispoziție răspunsurile corecte la întrebările din fișa de lucru pentru a le oferi participanților mai târziu. Este indicat să aveți o discuție generală în jurul a câtorva problematici legate de traficul de ființe umane care vor ajuta participanții să se gândească cum legile și procedurile legale pot fi puse în practică.

Ar trebui să aveți pregătite și alte sugestii pentru a determina participanții să se gândească și la alte aspecte cuprinse în legislație. Aveți grijă să vă concentrați pe legile și procedurile aplicabile în experiența profesională a participanților.

Provocați-i să se gândească la responsabilitatea lor față de copii din punctul de vedere al aplicabilității legii naționale și standardelor internaționale.

O altă sugestie ar fi să concentrați discuția pe un caz real din presă, punând accent pe legile ce au fost aplicate, standardele internaționale relevante și pe ce putea fi făcut diferit etc.

FORMATUL WORKSHOPULUI

- Oferiți participanților materialul de curs 5 cu informații despre legislația națională și dați la dispoziție câteva minute pentru a le citi. *Alternativ*, oferiți materialul de curs 5 înainte de începerea sesiunii.
- Împărțiți participanții în grupuri de 4 - 6 persoane pentru a discuta și a completa fișa de lucru 5 și pentru a cădea de acord asupra răspunsurilor.
- Alternativ*: Solicitați participanții să ofere răspunsuri la întrebările din fișa de lucru 5. Enumerați întrebările și verificați cine cunoaște răspunsul.

- d. Oferiți fișa de lucru 5 cu răspunsurile corecte inserate. Oferiți feed-back grupului. Discutați diferențele de opinie.
- e. Grupele se reunesc și, folosind informațiile adunate pe Fișele lor de lucru, vor discuta următoarele întrebări:
- Legile pe care le avem în prezent sunt adecvate pentru a proteja copiii împotriva folosirii lor în prostituție, pornografia și împotriva traficului?
 - Procedurile pe care le avem sunt adecvate pentru a proteja copiii potrivit cadrului legislativ?
 - Avem măsuri speciale de protecție a copiilor victime ale traficului?
 - Care sunt lacunele majore ale legislației și ale procedurilor actuale?
 - Sunt legile și procedurile aferente corect implementate de către organele responsabile cu aplicarea legii? Dacă nu, care sunt obstacolele care împiedică implementarea legislației existente?
 - Avem noi, ca și profesioniști în domeniul protecției copilului, mijloacele necesare prin care să putem îmbunătăți situația în munca noastră de zi cu zi?

Concluziile rezultate în urma acestei discuții trebuie scrise pe flipchart.

- f. *Alternativ:* Utilizați un studiu de caz real despre copii victime ale traficului și răspundeți la următoarele întrebări:
- Ce legi au fost aplicate?
 - Ce standarde internaționale sunt relevante?
 - Sunt lacune în legislație care au fost evidențiate în timpul instrumentării cazului? Care sunt acestea?

Resurse/materiale necesare: Copii ale materialului de curs 5, copii ale fișei de lucru 5, copii ale fișei de lucru 5 cu răspunsurile corecte inserate, extrase din legi internaționale, studiu de caz, markere, foi de hârtie	Timp estimat: 2 ore

FIȘA DE LUCRU 5

CONTEXTUL LEGAL

Materialul de curs 5 conține informații despre legislația care se aplică în România în strânsă legătură cu vârsta majoratului, implicarea copiilor în prostituție, în pornografie, traficul de copii, migrația, exploatarea copilului și mecanisme de protecție a copilului. Utilizați materialul de curs ca bază de lucru, completați răspunsurile la întrebările de mai jos.

PROBLEMĂ	RĂSPUNS
<i>Copil:</i> (orice ființă umană cu vârsta sub 18 ani, este considerată copil, cu excepția cazurilor în care legea prevede împlinirea majoratului mai devreme. Sursa: CDC). În țara noastră, cine este considerat a fi un copil? Cui îi revine responsabilitatea de a avea grijă de un copil? (numiți persoanele care au drepturi legale asupra copiilor) La ce vârstă se poate căsători o persoană tânără? La ce vârstă poate consimți o tânără persoană la întreținerea unor relații sexuale cu o altă persoană? La ce vârstă se poate angaja în muncă plătită o tânără persoană?	
<i>Prostituția infantilă:</i> (Folosirea unui copil în activități sexuale în schimbul unei sume de bani sau din oricare alte considerente. Sursa: Protocolul Opțional al CDC) În țara noastră este prostituția legalizată? Dacă nu este legalizată, care sunt pedepsele pentru prostituție? Care sunt pedepsele pentru proxenetism? În cazul în care prostituția este legalizată, există restricții cu privire la unde se pot vinde astfel de servicii sexuale? Dacă tinerii sub 18 ani se prostituează, pot fi ei urmăriți penal pentru comiterea acestei infracțiuni? Cine altcineva mai poate fi urmărit penal atunci când un copil se prostituează/este folosit în prostituție? (client, părinte, proxenet?)	

PROBLEMĂ	RĂSPUNS
<i>Pornografia infantilă:</i> (Orice reprezentare a unui copil angajat în activități sexuale explicite, reale sau simulate sau orice reprezentare a părților sexuale ale unui copil în special în scopuri sexuale. Sursa: Protocolul Opțional al CDC) Există în legislația noastră o definiție a pornografiei infantile? În țara noastră este ilegală producerea de pornografie infantilă? Este distribuția de pornografie infantilă ilegală? Posesia de pornografie infantilă este ilegală? Descărcarea de pornografie infantilă de pe internet este ilegală? Care sunt pedepsele pentru - Producția de pornografie infantilă? - Distribuția de pornografie infantilă? - Posesia de pornografie infantilă?	
<i>Traficul de copii:</i> - recrutarea, transportarea, transferarea, adăpostirea sau primirea unui copil cu scopul de fi exploatat se va considera „trafic de ființe umane” (Sursa: Convenția Consiliului Europei cu privire la Acțiunea împotriva Traficului de Ființe Umane). În țara noastră traficul de copii constituie o infracțiune? Face legislația noastră vreo diferență între traficul de adulți și cel de copii? Dacă da, care sunt diferențele? Care sunt pedepsele pentru trafic de copii? Dacă un copil este traficat dintr-o parte a țării într-o alta, constituie acest lucru o infracțiune în țara noastră?	
<i>Migrația copiilor:</i> La ce vârstă poate un copil să părăsească țara neînsoțit? Sub această limită de vârstă, care sunt regulile care reglementează ieșirea unui copil din țara noastră? Ce fel de documente trebuie să prezinte copiii la ieșirea din țară?	

PROBLEMĂ	RĂSPUNS
Pot copiii să intre în țara noastră neînsoțiți? Ce documentație trebuie să prezinte copiii la intrarea în țara noastră? În cazul în care un adult însoțește copilul care intră în țară, este el obligat să facă dovada legăturii pe care o are cu copilul respectiv? Ce documente sunt necesare?	
<i>Mecanisme de protecția copilului:</i> Avem în țara noastră un mecanism special de recunoaștere a drepturilor umane ale copiilor? (Ex. Avocatul Poporului pentru copii) Dacă da, atunci care este acest mecanism? Ce poate face acest mecanism pentru copiii vulnerabili?	
<i>Exploatarea copiilor:</i> Ce prevede legislația noastră cu privire la abuzul sexual de copii? Ce pedeapsa va primi o persoană care abuzează sexual de un copil? Face legea vreo diferență între persoana care abuzează sexual de un copil pentru profit și cea care abuzează sexual de un copil pentru propria satisfacție sexuală? Ce categorii de vârstă sunt menționate?	
<i>Proceduri și protecția copilului:</i> Există măsuri de protecția martorilor copii în cadrul procedurilor penale pe care le avem? Dacă da, care sunt acestea? Există măsuri de protecție pentru copiii care au fost traficați? Dacă da, care sunt acestea?	

MATERIAL DE CURS 5

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ ÎN COMBATAREA TRAFICULUI DE COPII ÎN SCOPUL EXPLOATĂRII SEXUALE

Reglementare

Convenția ONU cu privire la drepturile copilului ratificată prin Legea 18/1990

- Legea 272/2004 privind promovarea și protecția drepturilor copilului;
- Legea 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane;
- Legea nr. 248/2005 privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate;
- Ordonanța 105/2001 privind frontiera de stat a României;
- Ordonanța de Urgență 194/2002 privind regimul juridic al străinilor;
- Hotărârea 1504/2004 privind aprobarea Planului Național de Acțiune pentru prevenirea și combaterea abuzului sexual asupra copilului și a exploatării sexuale a acestora în scopuri comerciale (2004-2007);
- Hotărâre nr. 1443/2004 privind metodologia de repatriere a copiilor români neînsoțiți și asigurarea măsurilor de protecție specială în favoarea acestora;
- Hotărâre nr. 1295/2004 privind aprobarea Planului național de acțiune pentru prevenirea și combaterea traficului de copii.

Definiția legală a copilului. Limite de vârstă.

Principala document care garantează drepturile copilului este Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului. România a ratificat această Convenție prin Legea 18/1990 și s-a angajat să elaboreze și celelalte instrumente legislative pentru punerea în aplicare a drepturilor copilului.

Definiția copilului, prevăzută în art. 1 din Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului se regăsește într-o formulare identică în art. 4. litera a din Legea 272/2004 cu privire la protecția și promovarea drepturilor copilului, care prevede că *”prin copil se înțelege persoana care nu a împlinit vârsta de 18 ani și nu are capacitate deplină de exercițiu”*.

Capacitatea deplină de exercițiu. Vârsta majoratului prevăzută de legislația României este 18 ani, atât pentru fete, cât și pentru băieți, odată cu împlinirea căreia este recunoscută persoanei fizice capacitatea deplină de exercițiu.

Capacitatea restrânsă de exercițiu. Decretul nr. 31/1954 conferă copilului care a împlinit 14 ani o capacitate juridică de exercițiu restrânsă, constând în încheierea de către acesta a unor acte juridice “cu încuviințarea prealabilă a părinților sau a tutorelui” (art. 9). Copilul de 14 ani poate adresa o plângere către autorități referitoare la violarea domiciliului, deschiderea corespondenței, percheziție, interceptarea convorbirilor telefonice, arestare. Pentru copiii care nu au împlinit această vârstă, plângerea va fi introdusă de către părinți sau tutori. Copilul are dreptul să depună singur plângeri referitoare la încălcarea drepturilor sale fundamentale.

Angajarea în muncă Art. 49 alin.4 din Constituția României stipulează că, sub vârsta de 15 ani, copiii nu pot fi încadrați în muncă.

Începând cu vârsta de 15 ani și până la 16 ani, legea recunoaște copilului o capacitate de muncă parțială cu consecința capacității restrânse de a se angaja în muncă, respectiv cu acordul părinților sau al tutorelui, și numai pentru activități potrivite cu dezvoltarea fizică, cu aptitudinile și cu cunoștințele proprii. Avizul medicului este o condiție necesară și prealabilă. Copilul care a împlinit vârsta de 16 ani poate încheia un contract de muncă fără încuviințarea părinților sau a tutorelui. În acest caz, copilul își va exercita singur drepturile și obligațiile reieșite din contractul de muncă și va putea dispune de sumele de bani pe care le-a dobândit prin munca sa.

Legislația în vigoare conține dispoziții prin care se urmărește protecția specială a copiilor în raporturile de muncă (număr de ore, concediu de odihnă etc.), precum și măsurile care se pot lua în cazul încălcării acestor prevederi (inclusiv de natură penală).

Vârsta maritală Codul Familiei prevede următoarele vârste la care se poate încheia căsătoria: bărbatul și femeia se pot căsători numai dacă au împlinit vârsta de 18 ani.

Încuviințarea actului sexual. Prevederile legislației în vigoare stipulează expres faptul că se pedepsește actul sexual cu persoane ce nu au

împlinit vârsta de 15 ani. Se pedepsește actul sexual, de orice natură, cu o persoană de sex diferit sau de același sex, care nu a împlinit vârsta de 18 ani și a fost determinat de oferirea sau darea de bani ori alte foloase de către faptuitor, direct sau indirect (art.198 din Codul Penal modificat de Ordonanța nr. 143/2002,). Este interzisă producerea de materiale pornografice cu persoane care nu au împlinit 18 ani.

Răspunderea penală. Copilul care nu a împlinit vârsta de 14 ani nu răspunde penal. Copilul care are vârsta cuprinsă între 14 și 16 ani răspunde penal numai dacă se dovedește că a săvârșit fapta cu discernământ (art. 99 Cod Penal), în timp ce copilul care a împlinit deja vârsta de 16 ani răspunde penal. Față de copilul care răspunde penal se poate lua o măsură educativă (muștrarea, libertatea supravegheată de către părinți sau tutore, internarea într-un centru de reeducare sau internarea într-un institut medical-educativ) ori i se poate aplica o pedeapsă (închisoare, ale cărei limite se reduc la jumătate, sau amendă penală).

Traficul de minori

1. *Definirea noțiunii de trafic de persoane – Legea 678/2001*

Reglementările conținute în *Legea nr. 678/2001* definesc în mod exhaustiv noțiunile de *trafic de persoane, trafic de minori și de exploatare a persoanei*.

Astfel, în *art. 12* se precizează: *constituie infracțiunea de trafic de persoane recrutarea transportarea, transferarea, cazarea sau primirea unei persoane, prin amenințare, violență sau prin alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate sau profitând de imposibilitatea acelei persoane de a se apăra sau de a-și exprima voința, ori prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra altei persoane, în scopul exploatării acelei persoane*. Pedeapsa este *închisoare de la 3 la 12 ani* și interzicerea unor drepturi. În situațiile în care traficul s-a săvârșit de două sau mai multe persoane împreună, ori s-a cauzat victimei o vătămare corporală gravă, pedeapsa cu *închisoare va fi de la 5 la 15 ani*. Dacă fapta a avut ca urmare moartea sau

sinuciderea victimei, pedeapsa va fi *închisoarea de la 15 la 25 de ani*.

În *art. 14* din *Legea nr. 678/2001* se stipulează o *cauză de agravare a răspunderii* pentru săvârșirea infracțiunii de trafic de persoane în sensul că atunci când fapta a fost săvârșită de o persoană ce face parte dintr-un grup organizat sau care a produs pentru sine ori pentru altul, beneficii materiale importante, pedeapsa aplicată va putea fi sporită cu 3 ani.

Infracțiunea de trafic de minori este definită în art 13 din Legea 678/2001 “recrutarea, transportarea, transferarea, găzduirea sau primirea unui minor, în scopul exploatării acestuia, constituie și se pedepsește cu închisoare de la 5 ani la 15 ani și interzicerea unor drepturi”.

Exploatarea persoanei este definită ca fiind:

- *executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii, în mod forțat, cu încălcarea normelor legale privind condițiile de muncă, salarizare, sănătate și securitate;*
- *ținerea în stare de sclavie sau alte procedee asemănătoare de lipsire de libertate ori de aservire;*
- *obligarea la practicarea prostituției, la reprezentări pornografice în vederea producerii și difuzării de materiale pornografice sau alte forme de exploatare sexuală;*
- *prelevarea de organe;*
- *efectuarea unor alte asemenea activități prin care se încalcă drepturi și libertăți fundamentale ale omului.*

2. *Diferențele de conținut juridic al infracțiunilor de prostituție, proxenetism și trafic de persoane*

Până la apariția normelor speciale în materie de trafic de persoane conținute de *Legea nr. 678/2001* activitățile infracționale aflate în legătură cu exploatarea și traficul persoanelor erau în mod lacunar incriminate în Codul penal, însă sfera acestor acțiuni ilicite era mult restrânsă, fiind sancționate numai

- *lipsirea ilegală de libertate (art. 189),*
- *sclavia (art. 190),*
- *supunerea la muncă forțată sau obligatorie (art. 191),*
- *proxenetismul (art. 329).*

În acest context legislativ, pe de o parte, rămăneau nesancționate o serie de activități ilegale desfășurate cu scopul de a favoriza traficul persoanelor, iar, pe de altă parte, nu se asigura o protecție juridică eficientă împotriva

tuturor formelor de acțiune prin care sunt susceptibile a se realiza comerțul și exploatarea ființelor umane.

Din analiza comparativă între infracțiunea de trafic de persoane, respectiv de minori și celelalte infracțiuni conținute în Codul Penal rezultă că raportul dintre acestea este cel dintre general și particular. Deosebirile esențiale constau în aceea că, pe de o parte, în conținutul legal al infracțiunii de trafic sunt enumerate toate activitățile ilegale susceptibile a contribui la realizarea traficării persoanei și sunt avute în vedere toate formele de exploatare, în timp ce în conținutul infracțiunilor cuprinse în codul penal sunt cuprinse numai anumite activități infracționale (de ex. ***îndemnul ori înlesnirea practicării prostituției, ori recrutarea unei persoane în scopul de a practica prostituția, la infracțiunea de proxenetism, ori supunerea unei persoane la prestarea unei munci în contra voinței sale, în cazul infracțiunii de supunere la muncă forțată sau obligatorie*** etc) și sunt avute în vedere forme distincte de exploatare a ființei umane (din punct de vedere sexual, din punct de vedere al muncii etc.)

3. Prostituția

În România prostituția constituie infracțiune. Astfel, art. 328 din Codul Penal prevede „Fapta persoanei care își procură mijloacele de existență sau principalele mijloace de existență, practicând în acest scop raporturi sexuale cu diferite persoane, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani”.

Art.20 din Legea nr.678/2001 prevede o **cauză de impunitate**, respectiv, persoana care a fost supusă traficului, dar a săvârșit infracțiunea de prostituție prevăzută de art.328 C.pen., nu se pedepsește pentru această infracțiune ***dacă mai înainte de a se fi început urmărirea penală pentru infracțiunea de trafic încunoștințează autoritățile competente despre aceasta sau dacă, după ce a început urmărirea penală ori după ce făptuitorii au fost descoperiți, înlesnește arestarea acestora.***

Aceasta este o prevedere foarte importantă, deoarece astfel se facilitează urmărirea și pedepsirea făptuitorilor, persoana vătămată având, de cele mai multe ori, un rol însemnat în desfășurarea urmăririi penale asupra acestora și, în final, în condamnarea acestora. Infracțiunea de proxenetism este reglementată de art. 329 Cod Penal „Îndemnul ori înlesnirea practicării prostituției sau tragerea de foloase de pe urma practicării prostituției de către o

persoană se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea unor drepturi. Recrutarea unei persoane pentru prostituție ori traficul de persoane în acest scop, precum și constrângerea la prostituție se pedepsesc cu închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea unor drepturi. Dacă fapta prevăzută în alin. 1 sau 2 este săvârșită față de un minor sau prezintă un alt caracter grav, pedeapsa este închisoarea de la 5 la 18 ani și interzicerea unor drepturi”.

4. Pornografia infantilă

În orice formă, pornografia infantilă este un abuz la adresa drepturilor copilului.

Definiția Grupului de Specialiști de la Interpol, „*pornografia infantilă reprezintă consecința exploatării sexuale sau abuzului sexual săvârșite asupra unui copil. Poate fi definită ca totalitatea metodelor de descriere și promovare a abuzului sexual asupra copilului, incluzând materiale tipărite, audio/video, care au ca subiect actul sexual sau organele genitale ale copilului.*”

Legea 196/2003 privind prevenirea și combaterea pornografiei definește pornografia ca fiind actele cu caracter obscen, precum și materialele care reproduc sau difuzează asemenea acte.

Conform Noului Cod Penal al României, art. 237, care va intra în vigoare anul viitor, **pornografia infantilă** prin intermediul sistemelor informatice reprezintă „***producerea în vederea răspândirii, oferirea sau punerea la dispoziție, răspândirea sau transmiterea, procurarea pentru sine sau pentru altul de materiale pornografice cu minori prin sisteme informatice, ori deținerea, fără drept, de materiale pornografice cu minori într-un sistem informatic sau un mijloc de stocare a datelor informatice***” și se pedepsește cu închisoare de la 3 la 12 ani.

Actualmente, infracțiunea de pornografie infantilă este reglementată de Legea 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane art. 18. “Fapta de a expune, a vinde sau de a răspândi, a închiria, a distribui, a confecționa ori de a produce în alt mod, a transmite, a oferi sau a pune la dispoziție ori de a deține în vederea răspândirii de obiecte, filme, fotografii, diapozitive, embleme sau alte suporturi vizuale, care reprezintă poziții ori acte sexuale cu caracter pornografic, ce prezintă sau implică minori care nu au împlinit vârsta de 18 ani, constituie infracțiunea de pornografie infantilă și se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10”.

5. Migrația

Cetățenii români minori pot călători în străinătate numai însoțiți, cu acordul părinților ori al reprezentanților legali, în condițiile prezentei legi. Prin reprezentant legal se înțelege persoana desemnată, potrivit legii, să exercite drepturile și să îndeplinească obligațiile părintești față de minor.

Emiterea pașaportului pentru minor sau, după caz, includerea acestuia în pașaportul unuia dintre părinți, în situația în care există neînțelegeri între aceștia cu privire la exprimarea acordului, se efectuează numai după soluționarea neînțelegerilor de către instanța de judecată, în condițiile legii.

Pentru minorii care nu au împlinit vârsta de 14 ani, pașapoartele se pot elibera cu o valabilitate solicitată de părinți sau, după caz, de reprezentanții legali.

În situațiile prevăzute la art. 18 alin. (4), valabilitatea mențiunii privind înscrierea minorilor în pașaportul părintelui încetează de drept odată cu cea a pașaportului.

Pașapoartele simple ale minorilor care nu au împlinit vârsta de 14 ani se păstrează de către părinții acestora, reprezentanții legali sau, după caz, de către însoțitori, atunci când minorii se deplasează în străinătate împreună cu alte persoane.

Organele poliției de frontieră permit ieșirea din țară a cetățenilor români minori numai dacă sunt însoțiți de o persoană fizică majoră, în următoarele cazuri:

a) minorului care este înscris în documentele de călătorie ale ambilor părinți sau, după caz, este titular al unui document de călătorie individual și călătorește în străinătate însoțit de aceștia i se permite ieșirea în aceleași condiții și împreună cu aceștia;

b) minorului care este înscris în pașaportul unui părinte și călătorește în străinătate împreună cu acesta sau, după caz, este titular al unui pașaport individual și călătorește împreună cu unul dintre părinți i se permite ieșirea în aceleași condiții și împreună cu acesta numai dacă părintele însoțitor prezintă o declarație a celuilalt părinte, din care să rezulte acordul acestuia cu privire la efectuarea călătoriei respective în statul sau în statele de destinație, precum și cu privire la perioada acesteia sau, după caz, face dovada decesului celuilalt părinte;

c) minorului care este înscris în pașaportul unui părinte și călătorește în străinătate împreună cu acesta sau, după caz, este titular al unui pașaport individual și călătorește

împreună cu unul dintre părinți i se permite ieșirea în aceleași condiții și împreună cu acesta, fără a mai fi necesară declarația celuilalt părinte, numai dacă părintele însoțitor face dovada faptului că minorul i-a fost încredințat prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă și irevocabilă;

d) minorului care este titular al unui pașaport individual și călătorește însoțit de o altă persoană fizică majoră i se permite ieșirea în aceleași condiții și împreună cu aceasta numai dacă persoana însoțitoare prezintă o declarație a ambilor părinți sau, după caz, a părintelui căruia minorul i-a fost încredințat prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă și irevocabilă, a părintelui supraviețuitor ori a reprezentantului său legal, care să cuprindă acordul acestora cu privire la efectuarea călătoriei respective de către minor, la statul sau statele de destinație, la perioada în care urmează să se desfășoare călătoria, precum și datele de identitate ale însoțitorului respectiv.

e) în cazul în care însoțitorul argumentează necesitatea călătoriei în străinătate prin faptul că minorul urmează să beneficieze de un tratament medical care nu este posibil pe teritoriul României și fără de care viața sau sănătatea îi este pusă în mod grav în pericol, cu condiția să prezinte documente doveditoare în acest sens, emise sau avizate de autoritățile medicale române, din care să rezulte perioada și statul sau statele în care urmează să se acorde tratamentul medical respectiv, chiar dacă nu există acordul ambilor părinți, al celuilalt părinte, al părintelui supraviețuitor sau al reprezentantului legal;

f) în cazul în care însoțitorul argumentează necesitatea călătoriei în străinătate prin faptul că minorul se deplasează pentru studii sau concursuri oficiale, cu condiția să prezinte documente doveditoare în acest sens, din care să rezulte perioada și statul sau statele în care se vor desfășura aceste studii sau concursuri, precum și avizul Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului, emis în condițiile prevăzute în normele metodologice, chiar dacă nu există acordul celuilalt părinte.

În situația în care organele poliției de frontieră constată că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de prezenta lege pentru ca minorul să iasă din România, vor întrerupe călătoria acestuia. Dacă minorul nu este însoțit de cel puțin unul dintre părinți, vor proceda la informarea imediată a acestora, punându-le în vedere să îl preia de îndată ce este posibil. În cazul în care nu este posibilă informarea

părinților, organele poliției de frontieră vor anunța de îndată Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului, care va iniția procedura aplicabilă minorilor neînsoțiți, potrivit legii.

Organele poliției de frontieră vor întrerupe, de asemenea, călătoria minorului, chiar dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege, în următoarele situații:

a) însoțitorul este cetățean străin și nu face dovada faptului că are dreptul să se reîntoarcă în România, deși în declarația părinților sau, după caz, a reprezentantului legal se menționează că minorul se va reîntoarce împreună cu același însoțitor;

b) însoțitorul a săvârșit anterior una dintre infracțiunile următoare, cu excepția cazului în care a fost reabilitat pentru această infracțiune:

1. omor, omor calificat, omor deosebit de grav;
2. infracțiuni privitoare la viața sexuală;
3. cerșetorie;
4. lipsire de libertate în mod ilegal;
5. sclavie;
6. prostituție;
7. proxenetism;
8. infracțiuni privind traficul de droguri sau precursori;
9. infracțiuni privind traficul de persoane și infracțiuni în legătură cu traficul de persoane;
10. trafic de migranți;
11. trafic de țesuturi sau organe umane;
12. infracțiuni de terorism;

c) însoțitorul este cetățean străin și părăsește teritoriul României ca urmare a unei decizii de îndepărtare de pe teritoriul României, dispusă în condițiile legii, cu excepția cazului în care este părinte al minorului și există acordul celuilalt părinte, dat în condițiile prevăzute la art. 30;

d) însoțitorului sau, după caz, minorului i-a fost limitat, în condițiile prezentei legi, exercițiul dreptului la liberă circulație în străinătate pentru statul de destinație ori pentru un stat care urmează să fie tranzitat, în perioada în care urmează să călătorească împreună;

e) însoțitorul nu este persoana căreia i-a fost încredințată de către instanță supravegherea minorului, atunci când față de acesta s-a dispus măsura educativă a libertății supravegheate, în condițiile legii penale;

f) minorul refuză să iasă din țară, dacă a împlinit vârsta de 14 ani.

În vederea constatării de către organele poliției de frontieră a situației de fapt, instanța care

dispune măsura educativă a libertății supravegheate este obligată să comunice această măsură Inspectoratului General al Poliției de Frontieră și Direcției Generale de Pașapoarte din cadrul Ministerului Administrației și Internelor. Autoritatea competentă să elibereze minorului pașaport simplu efectuează în acest document mențiunile corespunzătoare referitoare la persoana căreia i-a fost încredințată supravegherea minorului.

Până la preluarea minorului de către părinte sau, după caz, de către o altă persoană, în condițiile legii, însoțitorul, care călătorește în străinătate împreună cu acesta, are următoarele obligații:

a) să acorde îngrijire și supraveghere minorului pe toată durata deplasării;

b) să nu abandoneze minorul;

c) să nu încredințeze minorul altei persoane decât părintelui, reprezentantului legal sau, în cazuri deosebite, autorităților străine competente în domeniul acordării de asistență și protecție pentru minori;

d) să respecte scopul, ruta și durata deplasării

e) în cazul dispariției minorului pe perioada deplasării în străinătate, să anunțe de îndată autoritățile competente de pe teritoriul statului unde s-a produs evenimentul, precum și cea mai apropiată reprezentanță diplomatică sau oficiu consular al României, solicitând eliberarea unei adeverințe în acest sens;

f) să informeze de îndată ce este posibil cea mai apropiată reprezentanță diplomatică sau oficiu consular al României, în cazul apariției unei situații obiective de natură să întrerupă călătoria, să schimbe ruta, să depășească durata călătoriei indicate de părinți sau de reprezentantul legal;

g) în cazul în care nu este posibilă încredințarea minorului, să anunțe imediat cea mai apropiată reprezentanță diplomatică sau oficiu consular al României, în vederea reunificării familiale a minorului sau, după caz, să se reîntoarcă în România cu acesta.

Misiunea diplomatică sau oficiul consular sesizat are obligația de a informa imediat, direct sau prin intermediul Direcției generale afaceri consulare din cadrul Ministerului Afacerilor Externe, atât Inspectoratul General al Poliției Române, cât și Direcția Generală de Pașapoarte din cadrul Ministerului Administrației și Internelor, în vederea anunțării părinților ori a reprezentantului legal al minorului în legătură cu evenimentul produs.

Minorul care călătorește în străinătate însoțit de cel puțin unul dintre părinți sau de reprezentantul său legal nu poate fi încredințat de către acesta unei persoane de pe teritoriul altui stat, atunci când față de minor s-a dispus măsura educativă a libertății supravegheate, în condițiile legii penale.

Copiii neînsoțiți de părinți sau de un alt reprezentant legal ori care nu se găsesc sub supravegherea legală a unor persoane au dreptul de a li se asigura, în cel mai scurt timp posibil, reîntoarcerea alături de reprezentanții lor legali.

Părinții sau, după caz, altă persoană responsabilă de supravegherea, creșterea și îngrijirea copilului sunt obligați să anunțe la poliție dispariția acestuia de la domiciliu, în cel mult 24 de ore de la constatarea dispariției.

Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului va lua măsurile necesare pentru întoarcerea copilului la părinți sau la un alt reprezentant legal, imediat după identificarea acestora. În cazul în care persoanele identificate nu pot sau refuză să preia copilul, la cererea Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului, tribunalul de la domiciliul copilului sau Tribunalul București, în situația în care acest domiciliu nu este cunoscut, va dispune plasamentul copilului într-un serviciu de protecție specială propus de Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului.

Copiii cetățeni străini

Misiunile diplomatice și consulare străine au obligația de a sesiza Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Autoritatea pentru Străini despre toate

situațiile în care au cunoștință de copii cetățeni străini aflați pe teritoriul României, care, din orice motive, nu sunt însoțiți de părinți sau de un alt reprezentant legal ori nu se găsesc sub supravegherea legală a unor persoane. În cazul în care autoritățile române se autosesizează, acestea vor înștiința de urgență misiunea străină competentă cu privire la copiii în cauză.

Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului, până la definitivarea demersurilor legale ce cad în competența Autorității pentru Străini, va solicita Tribunalului București stabilirea plasamentului copilului într-un serviciu de protecție specială propus de Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului.

Măsura plasamentului durează până la returnarea copilului în țara de reședință a părinților ori în țara în care au fost identificați alți membri ai familiei dispuși să ia copilul.

În cazul nereturnării copilului, acesta beneficiază de protecția specială.

Mecanismul de protecție a drepturilor copilului

Părinții sunt primii responsabili pentru creșterea, îngrijirea și dezvoltarea copilului. Responsabilitatea colectivității locale este subsidiară, iar statul intervine complementar, fără a se putea substitui părinților.

Principalele instituții responsabile în protecția drepturilor copilului sunt Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului, Comisiile pentru Protecția Copilului și Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului.

Sesiunea 6

MĂSURI PENTRU PROTECȚIA COPILULUI: ASISTENȚA PENTRU COPIII VICTIME ALE TRAFICULUI

Obiectiv

Scopul acestei sesiuni este de a identifica măsurile de protecție existente pentru copiii victime ale traficului și principiile care se aplică pentru protejarea drepturilor copiilor care au fost scoși dintr-o situație de trafic.

Instrucțiuni pentru Formator

În această sesiune vă adresați problematicii legate de protecția copilului victimă a traficului. Participanții vor fi informați despre măsurile de protecție existente pentru copiii aflați în situații dificile. Asigurați-vă că unii dintre participanți dețin această informație, astfel încât activitatea de brainstorming propusă să aibă un rezultat concret. Altfel, va trebui să realizați propria fișă cu detalii relevante.

Fișa 6 stabilește principiile care trebuie aplicate în protejarea copiilor care au fost victime ale traficului, cu o atenție specială pentru procesul de repatriere și nevoile copiilor exploatați sexual.

Este sugerată o activitate de brainstorming, activitate ce va porni de la nevoile copiilor. Aceste nevoi pot fi de: îngrijire, mâncare, odihnă, atașament etc. apoi, prin intermediul întrebărilor, discuția se va deplasa spre nevoile speciale ale copiilor care au fost victime ale exploatarei sexuale.

Fișa de lucru 6A conține un joc de rol despre repatriere. Îi va ajuta pe participanți să se concentreze pe calitățile necesare pentru a stabili care este interesul superior al copilului atunci când vorbim de repatriere. În discuția ce urmează jocului de rol, participanții vor fi

capabili să reflecte asupra propriilor experiențe când lucrează cu copii victime ale traficului.

Fișa 6B prezintă un număr de scenarii, urmate de întrebări care le va permite participanților să evalueze situațiile în care copiii se pot afla în risc de a fi victime ale traficului sau ale exploatarei și ce ar trebui să facă pentru a-i proteja.

Formatul workshopului

- a. Desfășurați o activitate de brainstorming pe tematica legată de măsurile de protecție în cazul copiilor care au fost neglijăți sau exploatați sexual. Realizați un sumar al măsurilor de protecție existente. Alternativ prezentați opțiunile existente în cadrul fișei.
 - b. Parcurgeți conținutul fișei 6 sau prezentați conținutul cu ajutorul PowerPoint-ului.
 - c. Activitate de brainstorming pentru câteva minute în jurul întrebării: “*Ce nevoi are copilul?*”. Listați răspunsurile pe o foaie de flipchart. Ulterior, împărțiți grupul în grupuri mai mici, oferiți-le o foaie și solicitați-le răspunsul la următoarele întrebări:
 - Care sunt nevoile speciale ale copiilor care au fost victime ale traficului în scopul exploatarei sexuale?
 - Ce probleme specifice puteți întâmpina în procesul de protecție a acestor copii care au fost victime ale exploatarei sexuale?
 - Ce calități sunt necesare personalului de îngrijire care se ocupă de copii care au fost victime ale exploatarei sexuale?
 - Ce calități trebuie să aibă personalul de îngrijire când se ocupă de copii repatriați victime ale exploatarei sexuale?
- Se solicită feed-back-ul de la grupurile mai mici către întreg grupul.
- d. Alegeți 3 participanți și oferiți-le jocul de rol din fișa de lucru 6. Apoi solicitați participanții să comenteze jocul de rol pe baza următoarelor întrebări:
 - Întrebarea legată de repatrierea cazului din fișa de lucru 6 a fost rezolvată în mod corespunzător de către asistentul social? Ce aspecte pot fi îmbunătățite/eliminate?
 - Ce ar trebui să facă asistentul social pentru a verifica informația oferită de victimă despre situația ei în cazul în care se întoarce acasă?

- Ce servicii de specialitate poate recomanda asistentul social la întoarcerea acasă pentru fată?
- e. *Alternativă:* Oferiți participanților fișa de lucru 6B. Împărțiți grupul în grupuri mai mici de 4-6 persoane și oferiți 2 scenarii existente în materialul de lucru. Grupurile trebuie să ofere răspunsuri pentru întrebările de la sfârșitul scenariului. Solicitați grupurile să prezinte răspunsurile în cadrul unei sesiuni de feed-back cu tot grupul.
- f. *Alternativă:* studiați cazurile de la numerele 3, 6 și 7 din fișa de lucru 8B și discutați următoarele aspecte:
- Ce măsuri de protecție trebuie luate înainte ca victima din studiul de caz 3 să fie repatriată în țara de origine?
 - Ce măsuri de protecție trebuie luate înainte ca fetele din studiile de caz 5 și 7 să fie repatriate. Aveți în vedere că au fost victime ale traficului în scopul exploatarei sexuale?
- Notați concluziile pe flipchart.

Fișa de lucru 6A

JOC DE ROL – REPATRIERE

3 persoane: un asistent social, un copil – fată și observator.

Instrucțiuni pentru asistentul social: sunteți asistent social într-o țară de destinație și urmează să informați un copil că urmează să plece acasă. Autoritățile din țara de origine au recomandat reintegrarea în familie. Urmează să oferiți copilului informații despre planul de călătorie și despre ceea ce urmează să se întâmple când se întoarce acasă.

Instrucțiuni pentru copil: nu dorești să te întorci acasă. Știi că urmează să ai foarte multe probleme. Tatăl tău este alcoolic. Nu îți place școala din satul tău deoarece nu ai avut rezultate foarte bune la școală înainte să pleci spre țara de destinație. Ți-ai făcut prieteni în adăpost. Vrei să convingi asistentul social să rămâi în țara de destinație.

Instrucțiuni pentru observator: veți lua notițe despre comportamentul copilului și al asistentului social. Veți verifica dacă asistentul social s-a comportat corespunzător față de copil. Veți observa abilitățile care au fost folosite de către asistentul social pentru a facilita procesul de repatriere, dar și aspectele negative față de modul în care s-a comportat cu copilul. La sfârșitul jocului de rol, veți oferi feed-back asistentului social.

Fișa de lucru 6B

SCENARII ȘI OPTIUNI

1. Un copil al străzii

Un copil cerșește la ieșirea din stația de metrou. Pare să aibă în jur de 8 ani. Ne aflăm în timpul anului școlar așa că ar trebui să fie la școală. Pare subnutrit. Arată diferit de alți copii și pare să aparțină unui grup etnic minoritar. Știe doar câteva cuvinte în limba locală.

Este el o victimă traficată?	Da Nu Poate
Cine ar trebui să se ocupe de el?	A B C
Opțiuni de acțiune:	A B C
Ce tip de asistență îi poate fi acordată?	A B C
Cine îi poate acorda această asistență?	A B C
De ce abilități are nevoie persoana respectivă?	A B C

2. Fata care se prostituează pe stradă

O fată umblă noaptea pe stradă într-un loc cunoscut ca fiind frecventat de prostituate. Pare să aibă numai 14 ani. Când o mașină oprește lângă ea, fata îi vorbește șoferului și este pe cale să se urce în mașină cu el. Însă un polițist sub acoperire o arestează și o duce la secția de poliție.

Este ea o victimă traficată?	Da Nu Poate
Cine ar trebui să se ocupe de ea?	A B C
Opțiuni de acțiune:	A B C
Ce tip de asistență îi poate fi acordată?	A B C
Cine îi poate acorda această asistență?	A B C
De ce abilități are nevoie persoana respectivă?	A B C

3. Apartamentul

La secția de poliție s-a primit un denunț anonim cum că într-un apartament din cartier sunt oferiți copii pentru sex. Poliția decide să efectueze o razie la apartamentul respectiv. Ajunși acolo, găsesc doi bărbați de vârstă mijlocie, dezbrăcați, împreună cu două tinere. În apartament se mai află o femeie mai în vârstă. Există indicii care duc la concluzia că într-adevăr aici este un bordel. Tinerele femei nu au documente de identitate și nu sunt din țara respectivă. Poliția le întrebă pe fete ce caută în apartament, iar ele răspund că sunt în vizită. Spun că au 18 ani, dar par să fie mult mai mici. Se pare, de asemenea, că le este foarte frică de femeia mai în vârstă.

Sunt ele victime traficate?	Da Nu Poate
Cine ar trebui să se ocupe de ele?	A B C
Opțiuni de acțiune:	A B C
Ce tip de asistență le poate fi acordată?	A B C
Cine le poate acorda această asistență?	A B C
De ce abilități are nevoie persoana respectivă?	A B C

4. Centrul de plasament

Un tată se plânge serviciilor sociale că băiețelul lui a dispărut de la centrul de îngrijire unde a dat copilul în plasament atunci când soția l-a părăsit și a fost nevoit să se mute într-o altă zonă a țării pentru a găsi de lucru. Un an mai târziu, s-a întors să-și ia înapoi copilul, dar directorul casei de copii i-a spus că cel mic a fost adoptat cu câteva luni înainte. Directorul spune că era îndreptățit să dea copilul spre adopție din moment ce tatăl îl abandonase. Tatăl nu crede ce-i spune directorul. El nu a semnat nici un act pentru a permite adopția. De fapt, vrea să își recapete fiul pentru ca acesta să meargă să lucreze cu el ca vânzător de legume, contribuind astfel la finanțele familiei.

Este fiul o victimă traficată?	Da Nu Poate
Cine ar trebui să se ocupe de el?	A B C
Opțiuni de acțiune:	A B C
Ce tip de asistență îi poate fi acordată?	A B C
Cine îi poate acorda această asistență?	A B C
De ce abilități are nevoie persoana respectivă?	A B C

5. Frontiera

O mașină oprește la frontieră. Înăuntru se află un șofer de sex masculin, iar alături de el stă o tânără femeie. Polițistul cere să vadă documentele atât ale lor, cât și ale mașinii. Șoferul îi dă documentele. Din înfățișarea ei, polițistul deduce că tânăra nu este fiica șoferului. Dar pașaportul ei arată că fata are 19 ani. Pare mai mică. Polițistul o întreabă unde merge, iar ea îi spune că merge la lucru peste graniță; spune că a găsit de lucru într-un bar de acolo. Pare încântată de faptul că va începe o viață nouă acolo.

Este ea o victimă traficată?	Da Nu Poate
Cine ar trebui să se ocupe de ea?	A B C
Opțiuni de acțiune:	A B C
Ce tip de asistență îi poate fi acordată?	A B C
Cine îi poate acorda această asistență?	A B C
De ce abilități are nevoie persoana respectivă?	A B C

6. Agenția de voiaj

La o cafea, o prietenă îi povestește unei asistente sociale că unei mici agenții de voiaj din orașul lor pare să-i meargă foarte bine. Patronul și-a cumpărat o mașină nouă și o casă la țară. Este ciudat, pentru că de ani de zile agenția aducea profituri mici, doar cât patronul să-și poată duce existența. Chiar și atunci când a intrat în această agenție pentru a preda un colet, nu a putut să vadă de unde veneau aceste afaceri înfloritoare. Nu erau clienți, nu erau reclame cu destinații de voiaj, iar secretara părea să stea degeaba. Asistenta socială devine curioasă și urmărește din ochi agenția de câte ori trece pe lângă ea, în drumul spre serviciu. În mai multe rânduri a observat intrând în agenție tinere fete de școală după terminarea orelor de curs.

Cele care intră în agenție sunt victime traficate?	Da Nu Poate
Cine ar trebui să se ocupe de ele?	A B C
Opțiuni de acțiune:	A B C
Ce tip de asistență le poate fi acordată fetelor?	A B C
Cine le poate acorda această asistență?	A B C
De ce abilități are nevoie persoana respectivă?	A B C

7. Școala

Profesorul observă că Maria nu mai vine la școală cu regularitate. Iar atunci când vine la școală, pare să fie foarte fericită și este îmbrăcată cu haine noi și frumoase. Maria le-a spus prietenelor sale că nu îi mai pasă de școală pentru că are un nou iubit care o să o ia cu el în străinătate cât de curând. Râde și le spune prietenelor că atunci când o să se instaleze în noua ei casă, o să le facă chemare ca să vină să o viziteze. Spune că va avea propriul apartament și o slujbă bună, va face menajul într-o casă de oameni foarte bogați.

Este ea o victimă traficată?	Da Nu Poate
Cine ar trebui să se ocupe de ea?	A B C
Opțiuni de acțiune:	A B C
Ce tip de asistență îi poate fi acordată?	A B C
Cine îi poate acorda această asistență?	A B C
De ce abilități are nevoie persoana respectivă?	A B C

MATERIAL DE CURS 6

PREVEDERI PENTRU ÎNGRIJIREA ȘI PROTECȚIA COPIILOR

Principii de bază

- Interesul superior al copilului este luat în considerare cu prioritate. Comportați-vă cu ei ca și cum v-ați comporta cu propriul copil și luați în considerare că în fața dumneavoastră se află un copil care are nevoie de o abordare specială.
- Fiți prietenoși și sensibili la chesunile legate de gen. Copiii diferă de adulți, băieții diferă de fete. Aplicați non-discriminarea.
- Cooperati cu toate instituțiile responsabile cu prevenirea și combaterea traficului de copii.

Ghid pentru personalul responsabil cu aplicarea legii

- Prioritatea este siguranța copilului. Aceasta înseamnă scoaterea copilului din prezența potențialilor abuzatori și mutarea copilului într-un mediu confortabil și sigur. Colaborarea cu ONG-uri sau cu ale instituții ce oferă servicii copiilor este necesară.
- Evitați orice re-traumatizare sau re-victimizare a copilului. Aceasta înseamnă să evitați să-l tratați ca pe un criminal, să evitați să-l condamnați sau să evitați să faceți presiuni pentru a-l face să ofere informații. Să nu tratați copilul într-o modalitate degradantă sau umilitoare.
- Adunați orice dovadă posibilă care coroborează suspiciunea că un copil este victimă a traficului cu obiectivul de a evita obținerea dovezilor direct de la copil.
- Evitați interviurile multiple cu copiii. Toate dovezile colectate ar trebui să fie îndosariate pentru referințe ulterioare.
- Pot exista dovezi care decurg din examinarea medicală a copilului. Dacă este cazul, un medic specializat poate aduna dovezile. Asigurați-vă că, pe durata examinării, copilul are sprijin psihologic pentru a evita traumatizarea.
- Verificarea vârstei copilului este importantă. Totuși, puteți presupune că o persoană are sub vârsta de 18 ani. O examinare medicală poate ajuta la determinarea vârstei persoanei. Altfel, un

investigator ar trebui să ia în considerare aparența fizică a copilului, maturitatea psihică și orice alte informații care l-ar ajuta în determinarea vârstei copilului.

- Oferiți un timp de reflecție copilului pentru a realiza ce s-a întâmplat. Poate dura câteva zile, săptămâni sau chiar luni. Între timp, nu plasați copilului într-o unitate de detenție, ci asigurați cazare corespunzătoare. Cu sprijin din partea profesioniștilor abilitați, realizați o evaluare a capacității copilului de a oferi dovezi care vor conduce la condamnarea traficantilor. Aceasta presupune atât o *Evaluare a Riscurilor* în cazul în care un copil este martor, cât și o *Evaluare Psihologică* pentru a verifica capacitatea copilului de a furniza informații semnificative. Dacă în urma uneia din evaluări se consideră că un copil nu este un martor viabil, atunci procesul de obținere a dovezilor de la copil ar trebui oprit.
- Nu trebuie să forțați/convingeți copilul să ofere dovezi;
- Copiii victime care sunt de acord să ofere declarații trebuie protejați pentru a li se asigura securitatea atât lor, cât și membrilor familiei;
- Explicați copilului că urmează un proces de monitorizare;
- Asigurați-vă că un manager de caz sau un tutore este desemnat pentru a se asigura că interesul superior al copilului este luat în considerare.

Priorități pentru monitorizarea procesului de protecție a copilului victimă a traficului

- Realizați o evaluare a nevoilor copilului;
- Referiți victima serviciilor sociale, corespunzător vârstei și stării actuale de sănătate a copilului;
- Asigurați imediat protecție, inclusiv securitate fizică, alimente, cazare într-un spațiu sigur, acces la servicii medicale, suport psihologic, asistență legală, servicii sociale;
- Asistența trebuie să fie în conformitate cu identitatea culturală a copilului, gen și vârstă;
- Asistența trebuie să fie corespunzătoare pentru protecția copilului în fața traficantilor, mediei și opiniei publice;
- Asigurați accesul la educație imediat ce copilul este pregătit pentru procesul de reintegrare;

- Asigurați asistență corespunzătoare pentru copiii cu nevoi speciale (graviditate, stress etc);
- Nu returnați un copil victimă a traficului în țara de origine decât dacă, înainte de returnare, un gardian sau tutore din țara de origine și-a asumat responsabilitatea protecției copilului.
- Luați în considerare opinia copilului referitor la reunificarea familiei în caz de returnare în țara de origine;
- Reunificarea familiei trebuie realizată prin intermediul serviciilor sociale autorizate sau a altor mecanisme de protecție care să asigure interesul superior al copilului;
- Ministerele cu responsabilități în domeniul protecției copilului, în strânsă colaborare cu serviciile sociale ar trebui să stabilească dacă repatrierea copilului este sigură și în interesul superior al acestuia;
- Copilul care este returnat în țara de origine trebuie însoțit de către un tutore sau asistent social desemnat să se ocupe de caz până când acesta este plasat în custodia autorităților responsabile, cum ar fi Ministerul de Interne sau Organizația Internațională pentru Migrație;
- Dacă reunificarea familiei sau repatrierea copilului este nesigură, trebuie luate măsuri speciale de protecție a copilului în țara de destinație;
- Dacă reunificarea familiei sau repatrierea este nesigură, în țara de destinație trebuie luate măsuri de protecție pe termen lung;
- Astfel de măsuri de protecție ar trebui să favorizeze aranjamente de tip familial sau comunitar decât de tip rezidențial. Informația oferită copilului trebuie să fie realistă și să nu conțină promisiuni false;
- Formarea pentru plecarea din țara de destinație.

Sesiunile de consiliere a copilului în țara de destinație trebuie să ofere acestuia posibilitatea să-și exprime speranțele, visele și fricile. Aceste informații obținute în timpul procesului de consiliere sunt folositoare pentru specialiștii din țara de origine deoarece ei vor fi responsabili cu implementarea planului de reintegrare în în conformitate cu nevoile exprimate ale copilului și cu interesul superior ale acestuia.

Anterior plecării din țara de destinație, trebuie să se realizeze:

- Documentația legală (pașaport, vize);
- Aranjamente de călătorie;

- Suport material (îmbrăcăminte, alimente, medicamente);
- Însoțitor pentru călătorie;
- Instituțiile din țara de origine (poliția de frontieră, organizații internaționale, ONG-uri, servicii sociale) trebuie să fie informate despre aceste aranjamente și despre nevoile speciale ale copilului;
- Recepția.

Autoritățile locale trebuie să primească copilul în prezența unui reprezentant al poliției de frontieră. Primul contact cu copilul ar trebui să aibă loc într-un mediu prietenos și în prezența specialiștilor care vor asista copilul victimă a traficului. După primire, copilul trebuie însoțit la un centru de primire specializat pentru protecția copiilor victime ale traficului.

- Procesul de reintegrare

Procesul de reintegrare este un proces ce se desfășoară pe termen lung. Problemele pre-existente ale copilului sunt mult mai acute, după procesul de traficare, iar efectele la nivel psihologic sunt dificil de remediat. Implementarea unui proces de reintegrare trebuie să țină cont de istoria de trafic, nivelul de dezvoltare al copilului, situația familială, nevoile educative și vocaționale ale copilului.

Nevoile speciale ale copiilor care au fost victime ale traficului în scopul exploatarii sexuale

Probleme de sănătate:

Copiii care au fost abuzați și exploatați sexual este cel mai probabil că vor avea probleme de sănătate – riscul contractării unor boli cu transmitere sexuală, răni suferite în timpul abuzului sau ca urmare a faptului că au fost abuzați, precum și alte probleme de sănătate asociate stilului de viață, cum ar fi problemele respiratorii datorate fumatului etc.

Probleme sociale și psihologice:

- *Comportament hipersexualizat*

În timpul abuzului, sexualitatea unui copil este modelată în moduri total nepotrivite. Ca urmare, copiii pot deveni confuzi și pot căpăta concepții greșite cu privire la comportamentul sexual și moralitatea sexuală. Amintirile neplăcute se vor asocia în mintea copilului cu activitatea sexuală. Dacă le-au fost oferite recompense pentru comportamentul sexual, copiii vor învăța să aplice acest tip de

comportament ca o strategie de a manipula alte persoane pentru a obține ceea ce vor. Din pricina confuziei cu privire la rolul comportamentului sexual, copiii nu reușesc de cele mai multe ori să identifice situațiile cu potențial de risc și astfel, uneori, intră singuri în situații periculoase.

▪ *Stigmatizarea*

Direct sau indirect, copiii primesc un număr de mesaje negative legate de experiențele trăite de ei. De obicei, aceste mesaje au un efect nedorit asupra ideilor pe care le au copiii despre ei și asupra simțului valorii de sine, ceea ce va duce, în mod tipic, la sentimente de auto-învinovărire. Mai departe, acestea vor evolua într-un comportament riscant și periculos – cum ar fi consumul de droguri și alcool – în parte din dorința de „evadare”, dar și datorită faptului că tânărul simte că nu este important și că nu are nici o valoare.

▪ *Dificultăți de atașare*

Abuzul sexual implică aproape întotdeauna trădarea încrederii pe care o are copilul într-un adult. Oamenii își construiesc relațiile pornind de la relații pe care le-au mai întâlnit în trecut. Așadar, este tipic pentru copiii care au fost abuzați sexual să aibă dificultăți în a se mai încrede în alți adulți.

O parte din ideea pe care o avem despre noi înșine se formează pornind de la natura relațiilor pe care le avem cu ceilalți. Așadar, de exemplu, dacă un copil nu experimentează o relație de iubire cu un adult în care are încredere, acel copil ar putea treptat să internalizeze acest fapt, interpretând că „nu pot fi iubit”. Această idee nu are implicații doar asupra comportamentului copilului, dar și asupra comportamentului pe care îl va avea ca adult.

O consecință a abuzului sexual este faptul că dorințele sale, voința și motivația sa au fost dominate și conduse de dorința mai puternică a unui adult. Sentimente de neputință au determinat sentimente de vulnerabilitate și, ca și rezultat, copilul va căuta situații în care să se simtă în control și puternic.

Nevoile copiilor care au fost victime ale exploatării sexuale ar trebui evaluate de către profesioniști care au mai instrumentat astfel de cazuri.

Un expert profesionist va deține abilitățile necesare pentru a recunoaște formele specifice

de abuz sexual, dar și sensibilitatea necesară pentru a face copilul să vorbească deschis despre experiența abuzului sexual. Specialistul va avea o înțelegere aprofundată a diagnosticului, cât și a modalităților de rezolvare a cazului. *Serviciile necesare pentru reabilitarea/reintegrarea copiilor care au fost exploatați sexual includ:*

- SĂNĂTATE: Igienă personală, nutriție, educație sexuală, postcură etc.
- EDUCAȚIE: Alfabetizare și învățarea numerelor și a operațiilor de calcul.
- POLITIC: Acces la justiție, advocacy, drepturi etc.
- MEDIU: protecție fizică și nevoi de bază, siguranța emoțională. etc.
- INSTRUIRE VOCAȚIONALĂ și scheme de producere a veniturilor. SERVICII DE CONSILIERE PSIHOLÓGICĂ: terapie de grup, consiliere, terapie creativă etc.
- ABILITĂȚI SOCIALE: Protecție și înțelegerea de tipul “fi în siguranță”, noi modalități de relaționare cu adulții și alți copii etc.

Chiar și copiii care au fost inițial victime ale traficului pentru exploatare prin muncă pot fi victime ale exploatării sexuale. Aceștia pot necesita tratament special, dar pot fi mai puțin dispuși să accepte că au fost victime ale abuzului sexual.

În vreme ce copiii exploatați sexuali trebuie consultați pentru verificarea bolilor cu transmitere sexuală, inclusiv HIV/SIDA, este la fel de important ca și adolescenții care sunt suficient de maturi să efectueze testele, inclusiv pentru HIV/SIDA. Acei adolescenți care consimt la testare trebuie să primească consiliere înainte și după testare.

Programul de abilitare socială și emoțională este de lungă durată până la obținerea rezultatelor dorite. Acesta este unul din principalele motive pentru care un copil victimă a traficului ar trebui să rămână într-un centru de reabilitare. Programul de reabilitare și recuperare pentru copiii victime ale traficului are 3 etape:

- Stabilirea securității;
- Explorarea experienței traumatice;
- Urmărirea activă a re-conectării sociale;

1. Restabilirea siguranței

- a. Stabilirea unui mediu de siguranță, atât emoțională cât și fizică.
- b. Satisfacerea nevoilor primare de sănătate – somn, mâncare și controlarea comportamentelor auto-distructive.

2. Explorarea experienței traumatizante

- a. Numai dacă siguranța este restabilită;
- b. Se poate face cel mai bine în cadrul unor grupuri de sprijin;
- c. Numai atunci când și dacă cel mic este pregătit să o facă;
- d. Se face în ritmul și cadența impusă de copil;
- e. Ascultare empatică;
- f. Atitudine prin care asistentul social îi arată copilului că nu este judecat.

3. Urmărirea activă a re-conectării sociale

- a. Sprijin adecvat din partea unor grupuri de copii aflați în aceeași situație;
- b. Explorarea unor modalități de stabilire a unor relații non-abuzive atât cu familia, cât și cu străinii;
- c. Reînvățarea unor idei despre sine, cum sunt încrederea și prețuirea de sine;
- d. Stabilirea unor legături cu structurile societale – biserică, școală, cluburi sportive, alte grupări;
- e. Identificarea oportunităților de dezvoltare și câștigare a independenței;

Calități necesare pentru cei care oferă îngrijire copiilor:

În afara calităților care se cer în mod normal de la o organizație profesionistă în domeniu (rutină, satisfacerea nevoilor de îngrijire psihologică etc.) organizațiile care se ocupă de îngrijirea copiilor abuzați sau exploatați în scopuri sexuale trebuie să:

- Ofere siguranța fizică, de ex., să protejeze copiii de a mai intra în situații periculoase, să știe cum să controleze un comportament provocator și să știe să lucreze cu copiii care au făcut abuz de substanțe.
- Ofere siguranță emoțională, astfel încât, copilul să înceapă să se desprindă de unele idei sumbre pe care le are despre el și despre lumea adultă și să înceapă să se vindece experimentând relații normale cu adulții și refăcându-și potențialul. Pentru a atinge acest obiectiv, persoanele care se ocupă de acești copii trebuie să aibă răbdare, să fie consecvente, iar copilul să știe că se poate baza pe ele și că poate avea încredere în ele.

În plus, cei care oferă îngrijire copiilor mai trebuie să:

- Fie capabili să lucreze împreună cu alți profesioniști în domeniu, dar și cu persoane importante din viața copilului, cum sunt profesorii sau membrii familiei.
- Să acționeze ca model de rol acolo unde este cazul.
- Să identifice și dezvolte punctele forte pe care le au copiii.
- Să asiste copilul în dezvoltarea unor rețele adecvate de suport social.

Să ajute copilul să își însușească abilitățile de viață care îi sunt necesare pentru a trăi o viață de adult independent.

Sesiunea 7

INVESTIGAREA INFRAȚIUNILOR DE TRAFIC

OBIECTIVELE SESIUNII:

Scopul acestei sesiuni este de a crește gradul de conștientizare al participanților cu privire la complexitatea infracțiunii de trafic, de a le spori abilitățile de investigare a unor astfel de infracțiuni. De asemenea, se dorește evidențierea vulnerabilității copiilor ca victime ale traficului de ființe umane și nevoii de protecție specială care le trebuie acordată în timpul investigației.

Sfaturi pentru formatori:

Amintiți-vă că doar poliștii cu formare specială fac anchetele de investigare. În multe țări există chiar unități speciale antitrafic în rândul poliției. Pentru această sesiune trebuie să cunoașteți și să fiți conștient de nivelul de pregătire în domeniu al participanților. Nu doriți să-i jigniți pe specialiști și nici să lasați o impresie greșită personalului care nu face parte din rândul poliției.

În cadrul activității de grup, este bine să existe măcar o singură persoană în fiecare grup care să cunoască modul în care activitatea de investigare a poliției se desfășoară. În cazul în care sunt poliști sau procurori de investigare printre participanți, acordați-le rolul de lideri în „Investigații”. Acest lucru va ajuta ceilalți membri să înțeleagă mai bine cum se face o investigație profesională, cât și importanța prezervării dovezilor.

Este important să evidențiați situația copilului victimă și a „interesului superior” în cadrul scenariilor de investigare. În discuțiile purtate după momentul în care grupurile și-au prezentat planurile, încurajați participanții să aibă o atitudine critică a planurilor din punctul de vedere al copiilor implicați în caz.

Formatul atelierului de lucru

- Participanții se împart în două grupuri de 4 până la 6 persoane, în funcție de direcțiile lor profesionale și citesc Materialul de curs Sesiunea 7. Sunt încurajați să facă și alte sugestii în afara celor prezentate în materialul de curs.
- Alternativ* se poate face prezentarea materialul de curs în PowerPoint.
- Se realizează un brainstorming pentru a determina participanții să aducă mai multe sugestii în ceea ce privește aspectele importante de urmărit într-o investigație de trafic, cu referire în special la copilul-victimă.
- Grupul se împarte în două grupe mai mici, mixte din punct de vedere profesional. Fiecare grupă planuiește o investigație a poliției și o razie. Una dintre grupe va folosi Fișa de lucru 7A, iar cealaltă Fișa de Lucru 7B. Fiecare grup va nota principalele direcții de acțiune pe o foaie de flip-chart.
- Participanții din fiecare grupă, folosind foile de flip-chart, vor raporta celuilalt grup care este planul lor de investigație, cum vor proceda la strângerea probelor și cum se vor descurca cu suspectii și victimele cu care vor veni în contact.
- Într-o discuție generală, sub îndrumarea formatorului, participanții vor comenta rapoartele, sub următoarele aspecte:
 - Au fost copiii victime expuși vreunui risc în timpul investigației și raziei? Dacă da, care au fost riscurile?
 - Aveam cum să protejăm copiii mai bine de cum am făcut-o? Ce puteam face în plus?
 - Va fi nevoie să apelăm la mărturia copiilor la proces sau vom putea obține o condamnare fără a-i chema ca martori?

Resurse/materiale necesare: Materialul de curs Sesiunea 7 (Prezentarea în PowerPoint, proiector), Fișa de Lucru 7A și 7B, flipchart, marker, hârtie de scris, instrumente de scris.	Timp estimat: 2 ore

Fișa de lucru 7A

Planificarea unei investigații – „Agenția de plasare a forței de muncă”

Circumstanțele

Un șofer de taxi a anunțat la secția locală de poliție că are în mașină câteva fete tinere pe care le-a luat de la sediul unei firme din oraș și le duce la aeroport, iar una dintre fete era foarte necăjită și plângea în mașină. Supărarea ei părea să vină de la niște fotografii care i-au fost făcute și le spunea celorlalte că „ea nu este genul acesta de persoană”, întrebându-se de ce era necesar să fie fotografiată dezbrăcată pentru o slujbă la un hotel din străinătate. Șoferul de taxi crede că e ceva necurat în legătură cu sediul firmei de unde a luat fetele.

Ofițerul de poliție care primește anunțul șoferului de taxi, îl transmite superiorului său. Acesta decide că poliția ar trebui să investigheze sediul acelei agenții. Primele anchete indică că este vorba despre o afacere în care tinerelor femei li se găsește de lucru în străinătate, oferindu-li-se stimulentele unor studii pe care le vor putea face în țara respectivă și de a învăța o limbă străină.

Poliția începe investigarea agenției respective. Ei suspectează că, de fapt, sunt recrutate tinere femei care vor fi mai apoi implicate în afaceri cu prostituție în străinătate sau în pornografie. Sediul agenției se găsește în centrul orașului.

Sarcina de lucru

Planificarea investigației, inclusiv a unei razii la sediul agenției.

Vă rugăm să detaliați munca pe care o vor depune polițiștii înainte de a efectua razia, ceea ce ar putea include:

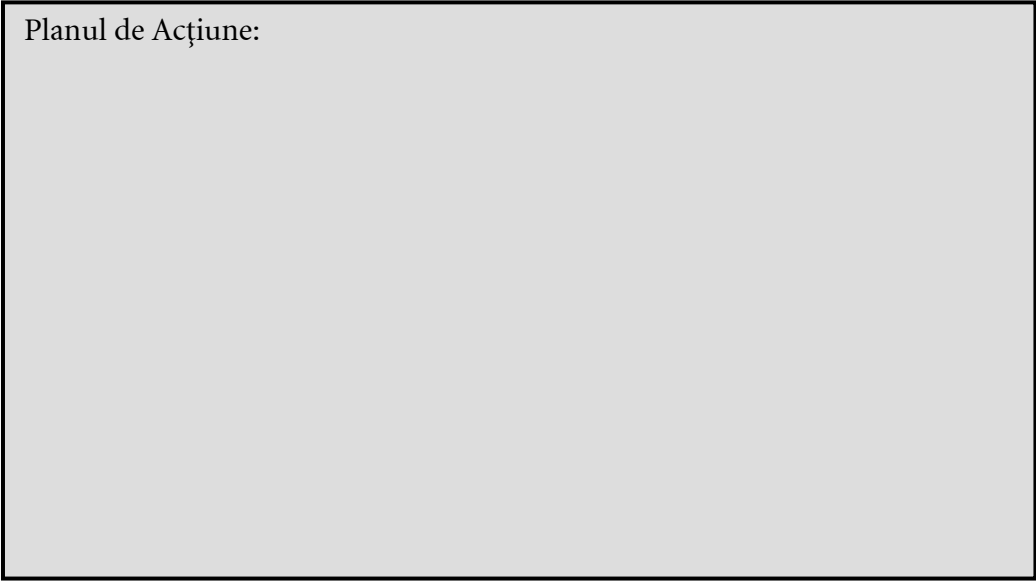
- supraveghere;
- luarea unei declarații de la șoferul de taxi;
- identificarea oricăror altor probe relevante despre agenție;
- solicitarea asistenței din partea unor ofițeri de poliție specializați sau a altor experți;
- verificarea listei cu persoane dispărute; folosirea șoferului de taxi pentru identificarea posibilelor victime; interviuarea părinților persoanelor dispărute;
- solicitarea asistenței din partea organizațiilor guvernamentale și neguvernamentale;
- notificarea Poliției de Frontieră și aflarea unor răspunsuri de la poliția aeroportului.

În planificarea raziei, vă rugăm să țineți cont de:

- momentul în care veți efectua razia;
- mandatul de percheziție de care veți avea nevoie;
- personalul care va trebui să fie prezent în vederea raziei;
- suportul și întăririle de care veți avea nevoie din partea colegilor;
- suportul și întăririle de care veți avea nevoie din partea altor persoane/organizații;
- cum veți proceda cu probele găsite la fața locului;
- ce veți face cu probele găsite;
- cum veți proceda cu suspectii întâlniți la fața locului;
- cum veți proceda cu clienții agenției întâlniți la fața locului;
- cum veți proceda cu victimele agenției, inclusiv cu copiii găsiți la fața locului;
- care pot fi posibilele dificultăți pe care să le întâmpinați în a obține cooperarea celorlalți.

Trasați planul de acțiune în vederea investigației și listați acțiunile pe care vi le propuneți.

Planul de Acțiune:

Lista acțiunilor (Cine, Unde, Ce fel de)

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

Fișa de lucru 7A

Planificarea unei investigații – “Salonul de masaj”

Circumstanțele

Un bărbat îi spune unui prieten că obișnuiește să frecventeze un salon de masaj din oraș, în special când soția lui este plecată din oraș cu afaceri. El însuși este un om de afaceri bogat. Îi povestește prietenului său cum își pot alege clienții acestui salon partenerele dintr-un catalog și cât de surprins a fost să vadă că în ofertă există fete de vârstă foarte mică și chiar băieți. Vârstele lor nu erau menționate în catalog, dar din fotografiile reieșea foarte clar că erau și copii la ofertă. În orice caz, lui nu-i vine să întrețină relații sexuale cu un minor, mai ales că are și el copii, și nu a folosit niciodată nici una din aceste prostituate foarte tinere. Îi place însă să încerce diversele prostituate adulte din salon. Oferta este foarte variată, inclusiv femei asiatice sau africane.

Prietenul este oripilat de ideea că femei și copii străini sunt folosiți pentru sex în țara lui. După părerea lui acest lucru duce la răspândirea SIDA. Dă telefon la poliție și reclamă salonul, dar o face în mod anonim, căci nu dorește să dezvăluie poliției numele prietenului și nici numele său.

Salonul de masaj se află într-un apartament de bloc într-o zonă cu prestigiu a orașului. Poliția are bănuiala că unii dintre clienții acestui salon ar putea fi membri influenți ai societății. Cel mai probabil că mijloacele prin care comunică persoanele care dețin această afacere sunt sofisticate pentru că pare să fie o operațiune de înaltă clasă și foarte în secret.

Sarcina de lucru

Planificarea unei investigații a unei posibile operațiuni de trafic de ființe umane, inclusiv a unei razii la salonul respectiv.

Vă rugăm să detaliați munca pe care o vor depune polițiștii înainte de a efectua razia, ceea ce ar putea include:

- supravegherea salonului;
- urmărirea oricărui suspect care iese din salonul de masaj;
- luarea unor declarații de la proprietarii altor apartamente din aceeași clădire, sau de la cei care au afaceri în vecinătate;
- aflarea unor răspunsuri de la forțele de poliție străine;
- verificarea listei cu persoane dispărute;
- solicitarea asistenței din partea organizațiilor guvernamentale și neguvernamentale;
- solicitarea asistenței din partea unor ofițeri de poliție specializați și a altor experți.
- verificarea unor ziare și reviste în căutarea unor anunțuri care ar putea avea legătură cu bordelul.

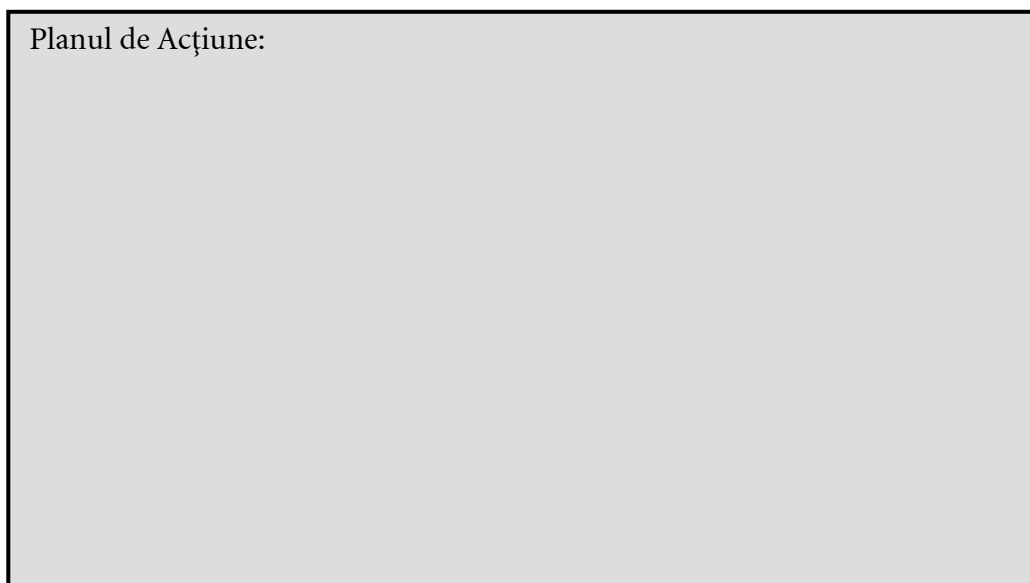
În planificarea raziei, vă rugăm să țineți cont de:

- momentul în care veți efectua razia;
- mandatul de percheziție de care veți avea nevoie;
- personalul care va trebui să fie prezent în vederea raziei;
- suportul și întăririle de care veți avea nevoie din partea colegilor ;
- suportul și întăririle de care veți avea nevoie din partea altor persoane/organizații;
- cum veți proceda cu probele găsite la fața locului;
- ce veți face cu aceste probe;
- cum veți proceda cu suspectii întâlniți la fața locului;
- cum veți proceda cu clienții bordelului surprinși la fața locului;
- cum veți proceda cu prostituatele adulte găsite la fața locului;

- cum veți proceda cu copiii care sunt prostituați și pe care îi veți găsi la fața locului;
- care pot fi posibilele dificultăți pe care să le întâmpinați în a obține cooperarea celorlalți;

Trasați planul de acțiune în vederea investigației și listați acțiunile pe care vi le propuneți.

Planul de Acțiune:

Lista acțiunilor (Cine, Unde, Ce fel de)

Material de curs Sesiunea 7

Investigarea infracțiunilor de trafic

1. Într-o investigație penală, sarcina ofițerilor de poliție este de a:

- stabili că infracțiunea a fost comisă;
- aduna probe ale comiterii infracțiunii respective;
- găsi piste care duc la identificarea infractorului;
- conserva probele;
- pregăti cazul pentru condamnarea în instanță;
- prezenta probele în instanță.

Infracțiunea de trafic de ființe umane este diferită de alte infracțiuni grave pentru că locul faptei nu este întotdeauna evident și se poate muta dintr-un loc în altul și chiar dintr-o țară în alta.

Așadar,

- locul unde se află victima va fi considerat inițial locul faptei;
- dacă se cunoaște existența mai multor locații, probele trebuie adunate de la fiecare dintre ele.

Unul din rolurile care îi revin ofițerului de poliție este acela de a proteja victimele. În cazul traficului de ființe umane, infracțiunile au fost comise împotriva unor persoane care au fost traficate.

2. În cazul infracțiunilor care presupun traficul de ființe umane, victimele sunt în pericol de a fi abuzate mai departe de traficanții lor și, cel mai probabil, vor suferi de o victimizare și stigmatizare ulterioară, la întoarcerea acasă. Așadar, protecția victimelor include:

- Ascunderea identității lor, astfel încât faptul că au fost victimizate să nu ajungă la cunoștința publicului.
- Asigurarea securității persoanei, astfel încât să nu mai fie victimizate ulterior.
- Asigurarea confidențialității informațiilor legate de experiențele trăite pentru a se evita stigmatizarea lor.

Copiii sunt în mod special vulnerabili. Este nevoie de aranjamente speciale pentru protecția și

bunăstarea copiilor după ce au fost scoși de la locul faptei.

3. Ofițerul de poliție însărcinat cu investigarea cazului are rolul de a coordona întreaga investigație. Acest ofițer de poliție trebuie să-și planifice atent investigația. În demersurile sale, trebuie să țină cont de tipurile de asistență de care va avea nevoie pe parcursul obținerii mărturiilor de la victime, martori, de la locul faptei și de la suspecti.

Dacă este planificată o razie, plecând de la premiza că există victime ale traficului ținute în acel loc, atunci condițiile locale vor dicta nivelul de resurse necesar. În orice caz, în echipa care conduce investigația la arestul poliției trebuie să regăsească următoarele:

- Dacă este cazul, traducători/interpreți din limba vorbită de suspecti sau de victime.
- Fotografi sau cameramani;
- O echipă de specialiști în percheziție;
- O echipă de specialiști în laborator criminalistic;
- Specialiști în domeniul tehnic, cum sunt cei în calculatoare.

4. Această echipă ar trebui să fie împărțită în două segmente: unul se va ocupa de scoaterea victimelor din mediul respectiv și tratarea victimelor, celălalt va aresta și se va ocupa de traficanții suspectați. Victimele trebuie scoase de la locul faptei cât mai repede posibil pentru a-i împiedica pe traficanți să le poată intimida. De asemenea, ele trebuie protejate și de media.

5. La arestarea suspectilor trebuie realizată o înregistrare video pentru că, la proces, ar putea constitui într-o probă importantă. Probe fotografice ar trebui colectate, de asemenea. Acestea pot include fotografiile ale rănilor pe care le prezintă victimele, fotografiile de la locul faptei, ale locului unde se găsesc probele fizice colectate de la locul faptei și fotografiile ale suspectilor.

6. Acolo unde victimele sunt găsite la locul faptei, trebuie să li se permită să-și adune bunurile personale. Victimele trebuie duse la o altă secție de poliție decât cea unde sunt duși suspectii. Înseși victimele pot fi suspectate de comiterea unor infracțiuni, cum ar fi folosirea unor documente de călătorie false. În orice caz, este important ca victimele să fie recunoscute,

în această fază, ca fiind martori valoroși în ceea ce privește infracțiunea mai largă - traficul de ființe umane.

7. Examinarea medicală a victimelor poate fi de o mare importanță. În această eventualitate, este important ca ea să se facă cu prima ocazie posibilă. *Atunci când printre victime se găsesc și copii, ei trebuie însoțiți și sprijiniți de un specialist sau de un reprezentant legal pe tot parcursul examinării medicale.*

8. Mai presus de orice trebuie puse siguranța și bunăstarea martorilor. Ei sunt victime ale unei infracțiuni grave și nu trebuie să treacă printr-o revictimizare venită din partea organelor de aplicare a legii. Tinerii cu vârsta sub 18 ani, sau care se crede că au sub 18 ani, trebuie separați de adulți și mutați într-un loc unde să nu se simtă intimidați și care să fie adecvat condițiilor lor. Acest loc poate fi în cadrul unei ONG sau al unei instituții cu responsabilități în domeniu. Așadar, este important să existe deja stabilite legături cu astfel de agenții.

Dacă legea țării respective o permite, atunci numirea unui reprezentant legal pentru copilul victimă trebuie făcută cu prima ocazie. Există două tipuri de reprezentanți: unul care protejează și susține copilul pe toată perioada reprezentării în relația cu justiția, și unul care are rolul mai general în urmărirea interesului copilului și în cooperare cu acesta.

Poliția ar putea să ia legătura cu sistemul național de asistență socială pentru ca victima să fie îndrumată într-un adăpost sigur și să aibă parte de o îngrijire ulterioară specială.

Copilul poate fi interviuat pentru a se depista gradul de implicare pe care l-a avut în activitățile criminale. În orice caz, copilul nu trebuie forțat în nici un moment să participe în activitatea legală care urmează. *Acolo unde victimele suspectate a fi traficate sunt copii, interesul lor superior primează.*

În cazul în care vârsta tânărului nu este cunoscută cu certitudine, atunci se va presupune că are sub 18 ani.

9. Percheziționarea locațiilor suspectate de a fi scena comiterii infracțiunii de trafic de ființe umane trebuie să se facă temeinic și într-o manieră comprehensivă. Chiar și cea mai mică piesă poate conține probe importante și poate fi crucială pentru obținerea unei condamnări.

Orice obiect poate fi sechestrat la locul faptei, trebuie luat. Probele trebuie sigilate și catalogate. Dacă este posibil, suspectul pe a cărui proprietate s-a pus sechestrul, trebuie să contrasemneze inventarul obiectelor sechestrate la finalul percheziției și înainte de părăsirea locației. Trebuie notat cu exactitate care dintre indivizi se află în posesia căruia dintre obiectele respective. Este necesară asistența unui expert tehnic care să deconecteze și să ridice echipamentul de computer.

Probele vor include:

- Reclame din ziar, agende de întâlniri, corespondență, chei.
- Bani, carnete de cecuri, cărți de credit, documente care fac referire la tranzacții financiare, probe care demonstrează că locația a fost închiriată.
- Documente care atestă plățile făcute de victime către traficanți.
- Documente de identitate și de călătorie, bilete.
- Documente referitoare la călătorie, inclusiv contracte de angajare, înscrierea la cursuri de limbă.
- Documente sau probe din care reiese activitatea de prostituție, inclusiv prezervative, obiecte sexuale, pornografie, liste de prețuri.
- Toate formele de comunicație și transmițere de informații, inclusiv telefoane mobile, computere, agende personale, site-uri de internet.
- Obiecte și bunuri personale care demonstrează cheltuieli mai mari decât venitul legal declarat.

10. Toate locațiile relevante vor trebui percheziționate amănunțit. Acestea includ locațiile de recrutare, „casele de siguranță”, bordelurile, dar și adresa de acasă a suspectului. Înainte de a începe percheziția, fiecare cameră trebuie filmată. Va fi de folos mai târziu, când vor trebui coroborate declarațiile martorilor. Orice locație în care funcționează un bordel trebuie înregistrată video în cel mai mic detaliu. Mai târziu, această filmare va demonstra caracterul acelei locații. Vor trebui percheziționate, de asemenea, autovehiculele.

11. Acolo unde au fost găsite victime copii, trebuie luată legătura cu părinții sau reprezentanții legali ai copilului. În orice caz, țineți minte că înșiși părinții copilului pot fi

abuzatorii sau pot face parte dintr-o rețea de trafic de ființe umane și asigurați-vă, așadar, că victima - copil dorește să ia legătura cu ei și că e sigur să se facă acest lucru.

12. Pe parcursul unei investigații de trafic sunt importante colaborarea și cooperarea cu forțele de poliție străine, precum și cu organizațiile neguvernamentale locale. Trebuie stabilite legături cu acestea pe parcursul planificării investigației, astfel încât să se poată avea un acces rapid la informații și asistență în caz de nevoie.

13. În colectarea probelor pentru cazurile care implică trafic de ființe umane, este posibil ca victimele să nu se poată constitui în martori ai acestor infracțiuni. Frica și trauma suferită îi poate afecta mult prea puternic pentru a putea fi considerați niște martori competenți. Așa se întâmplă în special când victimele sunt copii. Așadar, colectarea corectă a tuturor celorlalte probe devine esențială.

14. Acolo unde victimele sunt copii, *fapta de a fi fost exploatați, împreună cu „recrutarea, transportarea, transferarea, adăpostirea sau primirea” lor este suficientă pentru a se stabili comiterea infracțiunii de trafic de ființe umane.*

Sesiunea 8

INTERVIEWAREA COPIILOR

Obiective:

Această sesiune se ocupă de problema obținerii mărturiei unui copil, pe parcursul procesului de judecare în instanță a unei infracțiuni de trafic de ființe umane. Obiectivul este acela de a sensibiliza participanții cu privire la problemele copiilor care au suferit traume și a îmbunătăți atitudinea lor profesională cu privire la aceste victime.

Instrucțiuni pentru formator:

În fișa de lucru 8A pentru sesiunea 8 se regăsesc principalele repere în obținerea de dovezi și interviewarea copilului -martor. În materialul de curs 8B este prezentat modelul folosit de cei din Olanda pentru a intervieva copii. Este necesar destul de mult timp pentru ca participanții să asimileze informația. Ar fi bine să luați în considerare posibilitatea unei prezentări în PowerPoint sau puteți cere ajutorul unui psiholog specializat pe problematica copiilor pentru a face o prezentare competentă. Puteți să rugați, de asemenea, o persoană tânără să vă ajute în desfășurarea sesiunii și să participe la discuții și la activitățile de joc de rol.

Apoi se sugerează un „brainstorming” sau să fie purtată o discuție cu participanții despre cum aceste recomandări pot fi aplicate cu succes în practică și cum se integrează în specificul practicii profesionale în țară. Conduceți discuția utilizând întrebările recomandate și realizați legătura cu recomandările și modelul olandez. Încurajați participanții să se gândească la interesul copilului - victimă. Acest lucru presupune căutarea de metode alternative de procurare a dovezilor fără a prelungi trauma victimei, sau uneori fără a o intervieva deloc. Ca alternativă, puteți folosi studiile de caz la început, și fișele de lucru ca îndrumar.

În fișele de lucru sunt prezentate două studii de caz, dar puteți oricând să aduceți unul nou, dacă aveți unul care să se preteze intereselor de învățare ale cursului.

Ideea de a cere participanților să sugereze întrebări referitoare la situația copiilor prezentați în studiile de caz este de a folosi dinamica de grup pentru a descoperi cel mai bun mod de a intervieva un copil. Participanții din rândul organelor de poliție vor pune întrebări clare și evidente, în timp ce îngrijitorii vor solicita informația într-un mod mai subtil. Este totuși bine să vă reamintiți că răspunsurile la întrebări pot constitui dovezi importante. Lucrând împreună, profesioniștii din arii diferite de lucru vor putea să vadă cum diferite discipline abordează problematica comunicării cu un copil.

O alternativă la desfășurarea acestei sesiuni este folosirea unei înregistrări video a unui joc de rol care să prezinte un interviu la sediul poliției, și discutarea cu participanții despre aspectele pozitive și cele negative ale interviului.

În această sesiune este important să folosiți preponderent experiența și ajutorul participanților care se ocupă de îngrijirea copiilor. Ei au cel mai probabil cea mai mare experiență în lucrul cu copii aflați în dificultate și vor putea oferi multe informații celor din domeniul poliției. Pe de altă parte, țara dumneavoastră poate avea deja poliție specializată în interviewarea copiilor, care are experiența pedagogică și cursuri de psihologie. Această categorie poate avea unele exemple interesante de prezentat; este posibil să fi aplicat deja modelul descris în materialul de curs 8A.

Acordați atenție specială modului în care participanții folosesc tonul vocii și faceți-i să se gândească la efectul pe care diferitele tonuri de voce le pot folosi.

Vedeți dacă participanții au sugestii de făcut cu privire la modul în care situația prezentată în studiile de caz poate fi rezolvată pentru ca respectivii copii să se simtă cât mai confortabil. Recomandările făcute trebuie să fie în concordanță cu vârsta și naționalitatea copilului.

Încercați să faceți participanții să sugereze câteva reguli pentru a face copilul să se simtă în siguranță în timpul interviului. Încercați să faceți participanții să conștientizeze că pentru a comunica cu un copil traumatizat trebuie mai

întâi să înțeleagă prin ce trece acel copil. Un mod de a realiza acest lucru este de a cere fiecărui participant să-i relateze colegului său ultima lui experiență sexuală. Nimeni nu va face acest lucru și puteți astfel să evidențiați cât de greu trebuie să-i fie unui copil să vorbească despre experiențele sexuale cu adulți.

Formatul atelierului de lucru

- a. Participanții vor citi individual Ghidul prezentat în Materialul de curs 8A cu privire la cum se interviează copiii și cum se pot obține mărturii de la ei.
- b. În mod alternativ, formatorul poate face prezentarea materialului în PowerPoint.
- c. Alternativ, aduceți un expert pentru a prezenta problematica dezvoltării copilului și oferiți ghidul cu recomandările pentru intervierea copiilor.
- d. Într-un singur grup lărgit, participanții discută aplicabilitatea practică a Ghidului prezentat în materialul de curs 8A, încercând să răspundă la următoarele întrebări:
 - Ce dificultăți de ordin practic am putea avea în momentul în care am aplica instrucțiunile conținute în acest Ghid în contextul nostru actual de muncă?
 - Cum ar putea fi depășite aceste dificultăți? Concluziile sunt notate pe o foaie mare de hârtie. Discutați concluziile din perspectiva protecției copilului.
- e. Împărțiți Fișele de lucru 8A și 8B care conțin studiile de caz. Solicitați participanților să sugereze întrebări pe care doresc să le pună fiecăreia dintre victime. Notați-le pe o foaie de flip-chart. După fiecare

întrebare sugerată, întrebați dacă un alt participant poate să o reformuleze pentru a deveni mai adaptată unui copil din punct de vedere al limbajului. Discutați diferitele opțiuni din punctul de vedere al protejării copilului victimă și obținerea unei mărturii valoroase.

- f. Alternativ, împărțiți participanții în perechi și cereți-le să joace rolul copilului din studiul de caz și al intervievatorului, pe rând. La sfârșit, discutați dacă respectivul copil s-a simțit în siguranță și dacă profesionistul a obținut informația dorită.
- g. Opțional, rugați participanții să facă trei sugestii pentru fiecare caz despre cum poate fi victima protejată. (de exemplu: locația interviului, sexul intervievatorului etc.)
Opțional, rugați participanții să facă o lista de sugestii despre cum se poate proteja un copil în decursul anchetei penale. Notați-le pe o foaie de flipchart. (exemplu: duceți copilul alături de alți copii, sunați asistentul social etc.)

Resurse/materiale necesare: Materialul de curs 8A, Studiile de Caz 8A și 8B, Fișa de lucru 8B (Prezentarea în PowerPoint, videoprojector, VCR) flipchart, marker, instrumente de scris.	Timp estimat: 2 ore

Fișă de lucru 8A. STUDIU DE CAZ: Sonia

Victima este o fată care pare să aibă în jur de 16 ani. Îi vom spune Sonia.

„Sonia” a ajuns în țară cu avionul din Olanda. La aeroport, ofițerii de la controlul pașapoartelor au observat că pașaportul ei este fals. În realitate, pașaportul aparținea unei alte fete, Maria, căreia îi fusese furat acum doi ani. Din pașaportul Mariei se identifică o fată care ar avea acum 20 de ani.

„Sonia” nu pare să fie străină, pentru că vorbește limba fluent. Ea încearcă să-i convingă pe ofițeri că pașaportul este al ei și că ea este „Maria” din pașaport.

Autoritățile nu sunt de loc convinse și o conduc într-o cameră din aeroport unde este interogată.

„Sonia” nu este de loc dispusă să ofere informații ofițerilor care o interoghează.

Nu vrea să spună de unde vine, cum a ajuns în posesia pașaportului, ce căuta în afara țării ei de origine. Aparent, nu are bani la ea. Când i-au examinat bagajul, autoritățile au găsit doar niște haine și produse de igienă personală.

„Sonia” pare să aibă o sănătate șubredă. Este palidă și foarte slabă, iar pielea ei este într-o stare proastă. Este foarte nervoasă și supărată.

Este chemată poliția pentru a investiga mai departe cazul.

Doriți să aflați ce i s-a întâmplat Soniei. Ce întrebări puneți ?

Exemple:

1. Întrebare: Știm că numele tău nu este Maria. Care este numele tău real?
Versiune alternativă: Cum te simți? Dorești ceva de băut? Cum îți spuneau prietenii în școală?
2. Întrebare: Care este adresa ta în această țară?
Versiune alternativă: Dorești să contactez pe cineva pentru tine? Familia ta locuiește departe de aici?
3. Întrebare:
Versiune alternativă:
4. Întrebare:
Versiune alternativă:
5. Întrebare:
Versiune alternativă:

FACEȚI RECOMANDĂRI PENTRU A ABORDA SITUAȚIA

Recomandarea 1:

Recomandarea 2:

Recomandarea 3:

Fișă de lucru 8B.

STUDIU DE CAZ: Mihaela

Poliția a efectuat o razie la un salon de masaj.

Pe parcursul acestei razii, la locația respectivă au fost găsite mai multe persoane. Între ele, un bărbat de vârstă mijlocie care pare să fie un client și o femeie de vârstă mijlocie care pare să fie patroana salonului. Această femeie este cetățean al țării respective. Mai sunt patru tinere femei, toate părând să aibă în jur de 20 de ani. Două dintre ele sunt cetățeni ai țării respective, iar celelalte două sunt străine. Mai există și o fetiță de aproximativ 10 ani.

Copilul nu are nici un fel de document de identitate. Femeia de vârstă mijlocie susține că

ea are grijă de fetiță în locul unei rude, dar nu dorește să dea numele acestei persoane și insistă că vrea să vină un avocat care să o reprezinte înainte de a răspunde la alte întrebări.

Tinerele femei le spun polițiștilor că nu știu de unde vine copilul pentru că nu pot comunica cu ea. Știu însă că numele ei este Mihaela.

Copilul nu vorbește limba locală și nu poate răspunde la întrebările polițiștilor. Pare să fi drogată.

Este luată și dusă la un Centru de Plasament, iar poliția își continuă investigația.

Două săptămâni mai târziu, unul dintre polițiști este instruit să intervieze acest copil

Doriți să aflați ce i s-a întâmplat Mihaelei. Ce întrebări puneți ?

Exemple

- Întrebare: De cât timp ești în această țară?
Versiune alternativă: Am adus pe cineva care cunoaștea aceeași limbă ca și tine. Te simți mai bine?
- Întrebare: Cine te-a adus din Rusia?
Versiune alternativă: Iți aduci aminte de mama ta? Ți-e dor de ea?
- Întrebare:
Versiune alternativă:
- Întrebare:
Versiune alternativă:
- Întrebare:
Versiune alternativă:

FACEȚI RECOMANDĂRI PENTRU A ABORDA SITUAȚIA

Recomandarea 1:

Recomandarea 2:

Recomandarea 3:

Material de curs Sesiunea 8A.

Obținerea mărturiei unui copil-victimă a traficului de ființe umane

1. Copiii care au fost traficați vor fi suferit abuzuri grave în mâinile celor care i-au exploatat. Abuzul poate implica violul, bătăile. Ca urmare, acești copii vor suferi de o tulburare psihică recunoscută în psihologie ca fiind Sindromul de Stres Post-traumatic sau trauma. Comportamentul lor va fi afectat în așa măsură încât ei nu vor mai fi capabili să reacționeze așa cum ar reacționa în mod normal o persoană de vârsta lor.
Este posibil ca ei să:
 - se depersonalizeze de experiența abuzivă și să o privească ca și cum i s-a întâmplat altcuiva;
 - nu își amintească unde au fost și ce s-a întâmplat;
 - arate apatici și dezinteresați sau „inerti”;
 - li se întâmple să aibă „flash-back-uri” și să devină extrem de stresați;
 - dezvolte un atașament emoțional față de abuzator și să caute să-l protejeze;
 - fie temători și să le fie frică.
2. Recuperarea și însănătoșirea copiilor care au fost traumatizați prin exploatare este un proces îndelungat în care este nevoie, atât de timp, cât și de asistență de specialitate. În tot acest timp, ei pot să manifeste ostilitate față de salvatorii lor și să aibă mari dificultăți în a se încrede și integra în noua lor situație. Cu cât timpul dintre contactul avut cu traficanții și momentul interviului este mai mare, cu atât se vor simți mai în siguranță și mai dispuși să dezvăluie detaliile experienței trăite.
3. Copilul poate fi terorizat de amenințările traficanților cu răzbunarea împotriva lui sau a familiei sau de posibilitatea de a suporta rușinea respingerii de către propria familie. Copilul mai poate fi îngrozit și de faptul că ar putea fi judecat pentru comiterea unor infracțiuni.
4. Este posibil ca victima de vârstă mică să nege faptul că a fost traficată, să nu fie capabilă să dea informații coerente, să se contradică în propriile afirmații.
5. În cazul unui copil, nu poate fi folosită nici un fel de recompensă în schimbul mărturiei lor, așa cum se întâmplă în cazul adulților cărora li se oferă o reședință sigură. Siguranța unui copil nu poate fi niciodată pusă în pericol doar pentru a asigura o condamnare.
6. Un ofițer de investigație trebuie să facă față unor provocări rezultate din nevoia de a:
 - identifica dacă tânărul este cu adevărat victima unei operațiuni de trafic;
 - identifica dacă tânărul are sub 18 ani și deci beneficiază de prezumpția că a fost victima unei operațiuni de trafic;
 - stabilirea faptului dacă victima poate fi sau nu un martor de folos în procesul intentat traficantilor.
 - o evaluare a riscurilor în ceea ce privește siguranța copilului traficat și a familiei sau apropiaților lui, pentru a se realiza o protecție cât mai adecvată. (evaluarea riscurilor trebuie să ia în considerare pericolele existente în timpul procedurilor legale, dar și ulterior, atât în țara de origine, de destinație sau altă țară).
 - Interesul superior al copilului primează. Asta ar putea însemna că interviul s-ar putea să nu se realizeze deloc, de exemplu dacă interesul copilului dictează că victima trebuie reunită în cel mai scurt timp cu familia sa.
7. *Ghid de interviu.*
Intervievarea copiilor în anchetele penale este o abilitate și ar trebui să se facă doar de către ofițerii care au fost instruiți în acest scop. Acest manual nu trebuie considerat adecvat pentru o astfel de instruire, ce înlocuiește o specializare în domeniu. În momentul în care devine necesară intervierea unui copil victimă a traficului, trebuie luate în considerare următoarele linii directoare și care trebuie aplicate în practică atunci când se fac aranjamentele pentru interviu:
 - asigurați-vă că există o persoană care asistă copilul pe tot parcursul interviului. Această persoană ar putea fi o rudă, dar numai în cazul în care nu există vreo suspiciune că acea rudă este implicată în abuzarea copilului. În acest caz, ar putea fi un asistent social sau o

persoană care a avut grijă de copil din momentul în care a fost salvat. În cazul în care nu există o rudă demnă de încredere, atunci ar trebui numit un reprezentant legal.

- În cazul în care copilul este străin și nu vorbește sau nu înțelege limba locală, asigurați-vă că există o persoană care va avea rol de interpret și care va traduce într-o manieră plăcută.
- Genul ofițerului de investigație și al interpretului poate fi important; un copil care a fost abuzat sexual și/sau fizic de către bărbați se va simți probabil mai în siguranță în prezența unor femei.
- Evitați să luați mai multe interviuri odată. Dacă este posibil, faceți aranjamente pentru un singur interviu, luând în calcul timpul necesar pentru a implica în planificarea interviului toate autoritățile relevante. Aveți grijă să evitați intimidarea copilului punându-l în prezența prea multor persoane, dar pe de altă parte, este la fel de important să vă asigurați că cel mic nu va fi supus mai multor interviuri, riscând în felul acesta să retrăiască, în mod repetat experiența de abuz. Toate persoanele care vor participa la interviu trebuie să înțeleagă foarte clar ce rol are fiecare.
- Folosiți întotdeauna un limbaj simplu, ținând cont de vârsta, maturitatea aparentă și dezvoltarea intelectuală a copilului. Folosiți un vocabular pe măsura înțelegerii copilului, potrivit nivelului său de dezvoltare.
- Sub nici o formă, suspectul sau orice altă persoană care poate fi asociată acestuia nu trebuie să fie prezenți.
- Copilul trebuie să fie protejat total de orice contact cu media.
- Înregistrați interviul pe suport video sau măcar pe o casetă audio dacă este posibil (sau folosind orice alt tip de aparatură electronică). În cazul în care interviul este notat în scris, asigurați-vă de acuratețea sa, verificând cele scrise împreună cu copilul la sfârșitul fiecărui răspuns.

Consortiul pentru Copiii Străzii prezintă în Manualul¹ său o schemă simplă care descrie

modul cel mai potrivit de a le vorbi copiilor pe parcursul unui interviu:

Evitați	Folosiți
Propoziții lungi	Propoziții scurte
Propoziții complicate	Propoziții simple
Diateza pasivă (‘ce a fost făcut de el?’)	Diateza activă (‘Ce a făcut el?’)
Propoziții negative (‘Nu i-ai spus ei?’)	Propoziții fără negație (‘I-ai spus ei?’)
Întrebări cu mai multe înțelesuri	Întrebări cu un singur înțeles
Dubla negație (‘Nu ți-a spus mama ta să nu ieși afară?’)	O singură negație (‘Ți-a spus mama ta să nu ieși afară?’)
Întrebări ipotetice (‘Dacă ești obosit, spune-mi’)	Abordare directă (‘Ești obosit?’)

O altă este cea a folosirii metodei „ascultării active” atunci când se ia interviu unui copil. Se pleacă de la premisa că un copil este tentat să-și continue povestea dacă are parte de o încurajare constantă la nivel verbal cât și non-verbal.

Copilul: Apoi m-a pălmuit.

Intervievatorul: Te-a pălmuit?

Copilul: Da, a fost groaznic. A durut atât de tare ca am început să plâng.

Intervievatorul: Te-a durut și te-ai simțit groaznic?

Intervievatorul trebuie însă să fie atent să nu aducă în discuție sentimente și trăiri care nu au fost exprimate de către copil pentru că puteți distorsiona valabilitatea mărturiei ca dovadă.

8. Locația în care se desfășoară interviul

Locația poate afecta în mod semnificativ disponibilitatea de a răspunde copilului. În mod ideal, locația ar trebui să fie:

- Comfortabilă, prietenoasă și atrăgătoare, atât pentru copii, cât și pentru ofițerii de poliție.
- Să-i atragă pe copii prin lucruri ca păpușile, cărțile de colorat și creioane pentru copiii mai mici sau prin finisaje colorate pentru cei mai mari.
- O zonă privată și liniștită.

Dacă secția de poliție nu este o locație potrivită, ar trebui făcute aranjamente cu o

¹ Instruirea Poliției cu privire la Drepturile Copiilor și Protecția Copilului 2004

organizație neguvernamentală pentru ca interviul să se desfășoare la sediul acesteia.

Calitatea investigației se va îmbunătăți în cazul în care camera de interviu este echipată cu o oglindă, astfel încât interviul să poată fi urmărit din afară, precum și cu un sistem de înregistrare video.

9. Formarea pentru interviu

Acest lucru presupune obținerea, înainte de interviu, a unor informații elementare despre copil. Astfel de informații pot fi obținute chiar de la copil, dar în acest caz, ar trebui să i se ia copilului un interviu informal, în care să se discute doar despre datele sale biografice și istoricul său social. Odată obținute aceste date, nu doar că îl vor ajuta pe ofițerul de poliție să situeze copilul în ancheta penală, ci și să construiască o relație specială cu acesta pe parcursul interviului oficial de mai târziu.

Întrebările interviului trebuie stabilite dinainte, pentru a se asigura că sunt acoperite toate elementele infracțiunii investigate. Ofițerul de poliție trebuie să se intereseze ce măsuri vor fi luate sau au fost deja luate pentru a proteja copilul, și care sunt planurile pentru viitorul apropiat al copilului, astfel încât să fie pregătit să răspundă la eventualele întrebări ale copilului pe această temă.

10. Evitați să treziți teamă copilului sau să-i creați confuzie

Pe parcursul interviului trebuie să aveți grijă să evitați să creați copilului confuzie sau teamă. Așadar, ofițerul de investigație trebuie să:

- Rămână calm și să se poarte atent cu copilul pe parcursul interviului. Să privească în ochi copilul și cu interes, să îi vorbească dintr-o poziție la nivelul ochilor săi.
- Evite să se încrunte, precum și să folosească un limbaj al corpului care să-i inducă copilului o atitudine negativă.
- Aibă înțelegere față de nevoile primare ale copilului, nevoia de merge la toaletă, de a bea ceva, de a nu putea sta nemișcat pentru o perioadă prea lungă.
- Folosească orice fel de informație pe care o are despre copil într-un mod care să-l determine să se simtă confortabil și în siguranță în prezența sa, fiind dispus să vă dezvăluie probleme delicate.

- Manifeste întotdeauna o atitudine afectuoasă față de copil, dar să evite să-l atingă. Persoana care asistă copilul la interviu poate însă să atingă copilul dacă acesta devine stresat.
- Explice cum va fi înregistrat interviul și că trebuie să vorbească rar și clar.
- Le facă cunoștință cu celelalte persoane prezente și să le explice ce rol are fiecare.
- Fie foarte sincer în legătură cu motivul pentru care li se ia interviul, precum și în legătură cu contextul unui proces penal, dar folosind un limbaj și cuvinte pe înțelesul copilului.
- Nu emită judecăți sau să își arate neplăcerea în cazul în care copilul dezvăluie detaliile abuzului sau exploatării suferite.
- Nu ofere copilului stimulente pentru faptul că stă de vorbă cu el.
- Nu întrerupă copilul decât dacă este nevoie să clarifice o informație pe care a oferit-o copilul.
- Evite să pună întrebări care sugerează răspunsul. Trebuie să permită copilului să își spună povestea în felul său și în ritmul său.
- Evite să pună mai multe întrebări odată.
- Evite să întrebe „De ce?”, pentru că acest tip de întrebări îl vor face pe copil să se simtă responsabil pentru că și-ar fi provocat propria exploatare.
- Explice copilului că i se garantează siguranța și ce se va întâmpla odată ce interviul va lua sfârșit. Explicați-i inclusiv că este posibil să aibă loc un proces penal, care va fi rolul copilului în acel proces și care sunt măsurile care s-au luat pentru a proteja copilul împotriva traficantilor.
- Specificați clar copilului că nu este obligat să depună mărturie dacă nu dorește să o facă. Acest lucru poate presupune explicarea modului în care vor fi folosite informațiile obținute pe parcursul interviului.
- Permite copilului să pună orice întrebare consideră el că este importantă. Să fie cinstit în răspunsurile sale.
- Repete copilului care sunt mărturiile pe care le-a depus, folosind cuvinte pe înțelesul său, și să-i dea posibilitatea să facă adăugări la declarațiile sale sau clarificări de conținut.
- În cazul în care avem de-a face cu un copil de origine străină, ofițerul trebuie să afle dacă dorește să se întoarcă în țara lui și la familia lui. Trebuie să verifice care sunt

preferințele lui, ce origini are, dar fără să facă promisiuni despre ce se va întâmpla în viitor. Va numi un reprezentant legal.

11. Ghid pentru determinarea vârstei

Adesea este dificil de spus dacă cel care se află în fața dvs. este cu adevărat un copil sau nu.

- Întrebați-l câți ani are.
- Dacă nu știe câți ani are sau dacă nu credeți în răspunsul pe care vi l-a dat, puneți-i alte întrebări cu ajutorul cărora să vă puteți face o idee despre vârsta aproximativă a copilului. De exemplu, „Îți amintești...?“, „Te-ai născut chiar în anul în care...?“, „Mergeai la școală înainte de a....?“
- Folosiți-vă raționamentul pornind de la comparația cu alți copii pe care îi cunoașteți.
- Chiar dacă aveți dubii, tratați-l ca și cum ar fi copil.
- Dacă luați legătura cu părinții/tutorele legal al copilului, cereți-le să aducă și documentele de identificare, dacă este posibil.

12. Formarea copilului pentru a depune mărturie în instanță

În cazul în care copilul a fost evaluat ca fiind un martor competent și este dispus să depună mărturie, atunci este important ca cel mic să fie bine pregătit în acest scop.

Ofițerul care se ocupă de caz ar trebui să urmeze următorii pași:

- Să anunțe copilul, părinții sau pe cei în grija cărora se află copilul care este data și ora la care se vor avea loc audierile la tribunal. Ofițerul trebuie să se asigure că există o persoană de sprijin și un tutore legal care pot însoți copilul în momentul depunerii mărturiei în instanță.
- În măsura în care este posibil, să se asigure că mărturia copilului poate fi transmisă printr-o legătură video de la o locație sigură și în prezența unei persoane de sprijin și/sau a tutorelui legal.
- Dacă mărturia se ia prin legătură video, copilului trebuie să i se explice cum va funcționa acest proces.
- În cazul în care copilul trebuie să fie fizic prezent în instanță, atunci, înainte de ziua audierii, ofițerul trebuie să ducă copilul în sala de judecată unde va fi audiat cazul și să-i prezinte locația.

- Copilului trebuie să i se ofere ocazia de a sta în boxa martorilor, iar ofițerul va conversa cu el pentru a-l familiariza cu această postură.
- Să îi arate copilului unde va sta fiecare persoană în momentul în care va fi audiată; dacă este posibil, copilul va face cunoștință cu avocatul acuzării, înainte de a avea loc audierile.
- Să îi explice copilului ce rol are fiecare persoană implicată în acest caz, inclusiv rolul judecătorului, al avocatului acuzării, al avocatului apărării, al grefierului etc.
- Să îi explice copilului că infractorul va fi și el prezent în sala de judecată și să îi explice de ce se va afla acesta acolo, precum și care au fost măsurile de securitate luate pentru a-l împiedica pe infractor să evadeze.
- Să îi explice copilului ce fel de întrebări îi vor fi puse și în ce mod va putea răspunde el la aceste întrebări, de exemplu, să-i explice că trebuie să se gândească bine înainte de a răspunde, să ceară lămuriri dacă nu a înțeles întrebarea, să răspundă doar la întrebarea care i-a fost pusă etc.
- Să îi explice copilului ce se va întâmpla când avocatul apărării îi va pune întrebări, asigurându-l că statutul lui va rămâne acela de victimă în acest caz.

Nu uitați!

Dacă un copil cerșește, „vagabondează” sau este victima unei exploatare comerciale sexuale (în prostituție), NU trebuie considerat ca fiind certat cu legea. În cazul în care legislația națională din țara dvs. prevede că acestea sunt infracțiuni, atunci legislația națională contravine standardelor internaționale pentru drepturile omului. Astfel de copii au nevoie de îngrijire și protecție. Vinovații sunt „clienții”, proxeneții, traficanții și cei care exploatează acești copii și ei trebuie condamnați, nu copiii. Tratați copilul ca și când ar avea nevoie de îngrijire sau protecție, sau, dacă aveți destule dovezi pentru a construi un caz împotriva abuzatorului, tratați copilul ca pe o victimă în ceea ce privește interviuarea și procedurile ce trebuie urmate. În orice caz, tratați, din punct de vedere psihologic, un astfel de copil ca pe o victimă/un supraviețuitor: fiți sensibil, înțelegător și manifestați tot timpul compasiune.

Material de curs 8B.

Modelul scenariului, o metoda de intervievare a copiilor folosita de poliția din Olanda.

Discuțiile publice ce au avut loc în Olanda cu privire la incest și abuzul sexual au determinat o creștere a ratei raportării la organele competente a acestor crime în anii 1980. În același timp, cercetările internaționale au arătat că minorii pot fi martori importanți în ceea ce privește procedurile penale.

Ideea s-a dezvoltat într-atât încât intervievarea copiilor a devenit parte a activității poliției, însă numai pentru cei cu formare specială. În Olanda, un polițist trebuie să dețină atestat pentru intervievarea copiilor sub 13 ani, și pentru asta va face un curs de 14 luni înainte de a începe să practice.

Interviurile au loc în încăperi speciale care se pretează nevoilor tinerilor ce vor fi interogați. Interviurile sunt filmate pentru ca să se asigure că dovada a fost luată și nu va mai fi nevoie de un alt interviu. În sistemul juridic olandez, copilul nu este adus în sala de judecată. Martorul este intervievat de către poliție sau de alte persoane competente plecând de la premisa că declarația a fost obținută în cele mai bune condiții posibile. Transcrierea interviului este acceptată de președintele curții ca dovadă, și înregistrarea video este disponibilă pentru susținerea probelor prezentate în fața procurorului, avocatului apărării sau judecătorului.

De-a lungul vremii, poliția olandeză a construit o metodă de intervievare a copiilor numită „Modelul scenariului”. Este un instrument pentru obținerea declarațiilor copiilor între 4 și 12 ani, considerat cel mai bun în Olanda. Metoda este destul de solicitantă pentru cel care realizează interviul și presupune atât cunoștințe teoretice, cât mai ales experiență și formare practică specială.

Modelul scenariului permite intervievatorului să reacționeze optim, adaptat individualității copilului și situațiilor variate. Fiecare interviu poate fi ajustat, însă în mod structurat și în conformitate cu cerințele interviului. Intervievatorul poate folosi un scenariu diferit dacă de

acest lucru este nevoie în obținerea celor mai bune rezultate.

Situația ideală este scenariul A, cel în care copilul martor va relata în mod spontan ceea ce s-a întâmplat, și intervievatorul va trebui doar să pună întrebări factuale pentru a primi o informație cât mai detaliată.

Dacă nu există o relatare spontană, intervievatorul va apela atunci la scenariul B, punând întrebări indirecte pentru a ajuta la povestirea întâmplărilor sau folosind desenul sau imagini vizuale conținând informație ilicită. Dacă respectivul copil va începe povestirea, are loc reîntoarcerea la scenariul A.

Dacă nici ruta indirectă nu dă rezultate, intervievatorul va apela la scenariul C, și va confrunța copilul cu informații despre acuzațiile formulate. Dacă martorul va confirma informațiile, intervievatorul se va reîntoarce la scenariul A și va pune întrebări mai detaliate. Dacă copilul va nega informația însă, interviul se va încheia. Durata totală a interviului nu ar trebui să fie mai mare de o oră și jumătate.

Modelul scenariului conține trei părți: O introducere, o parte orientată spre caz și o încheiere. Principiile care trebuie urmate sunt:

- Interviul trebuie să fie adaptat copilului
- Interviul trebuie să adune dovezi
- Interviul trebuie să fie de încredere

Pentru a adapta interviul la situația copilului, intervievatorul se va orienta spre crearea unei legături cu acesta. Intervievatorul îi va explica de la început copilului ceea ce va avea loc, și va căuta susținerea lui. Intervievatorul va fi sensibil la nevoile copilului: nivelul său de atenție și concentrare, gradul de înțelegere sau dorința de a se implica în acest proces.

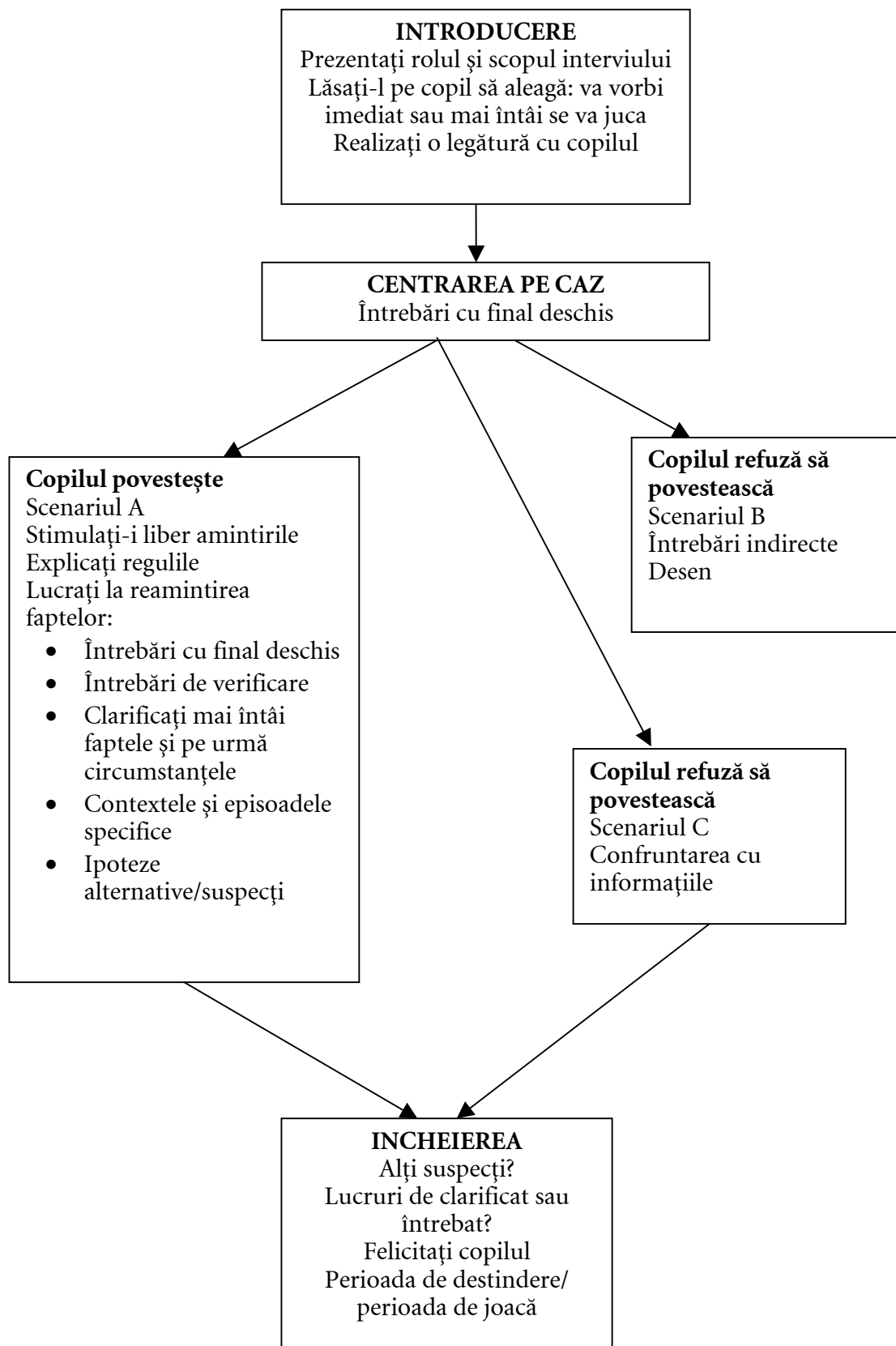
Pentru stângerea dovezilor, intervievatorul va pune întrebări despre evenimente concrete și tot ceea ce ține de circumstanțe și va caută permanent și activ posibilități alternative sau suspecți dincolo de acuzațiile formulate.

Pentru obținerea unui interviu de încredere, intervievatorul trebuie să se asigure că respectivul copil a înțeles pe deplin întrebările. Orice informație pe care copilul o va furniza trebuie să fie dată voluntar. Intervievatorul va folosi tehnicile Modelului Scenariului. Se va

asigura de două ori de răspunsuri și va evita să influențeze în orice fel răspunsurile copilului. Poliția olandeză este pregătită să recunoască pericolul pe care-l constituie lipsa de egalitate în ceea ce privește raportul copil – intervie-

vator. Sarcina celui care realizează interviul este de a determina copilul să povestească datele factuale și să ofere informații detaliate. Pentru realizarea acestui scop, interviuatorul trebuie să-și minimizeze influența.

Modelul scenariului

Sesiunea 9

PRINCIPALELE INSTITUȚII RESPONSABILE ȘI ROLURILE LOR

Obiective:

Această sesiune aruncă o privire asupra diverselor instituții care pot fi luate în considerare în combaterea traficului de copii, identificând rolurile ce revin fiecăruia dintre ei. Participanții sunt încurajați să caute modalități de a colabora cu aceste instituții.

Instrucțiuni pentru formatori:

Această sesiune are o importantă componentă practică. Are două aspecte: unul constă în a face participanții să obțină o serie de informații despre instituții și rolurile lor, și un altul constă în a-i face să conștientizeze multiplele posibilități de cooperare între ei. Este o sesiune lungă așa că planificați timpul cu grijă.

Înainte de sesiune, uitați-vă peste Fișa de lucru 9A pentru specificul țării și verificați dacă acesta corespunde. Adăugați sau ștergeți informația dacă este necesar. Participanții trebuie să știe clar cine și ce face în țara dumneavoastră, care sunt rolurile și limitele activității diferitelor instituții. Lăsați participanții să sugereze schimbări pe care le consideră necesare în descrierea rolurilor din fișa de lucru.

Dacă preferați, puteți folosi fișa 9A ca bază informativă și puteți realiza pe flipchart o Hartă a instituțiilor. Asigurați-vă că realizați în hartă și legăturile între diferitele instituții responsabile cu protecția copilului victimă a traficului.

Este oferit în cadrul Fișei de lucru 9B un studiu de caz la care s-ar putea preta un joc de rol. Lăsați participanții să hotărască care sunt instituțiile relevante, și ce roluri pot fi jucate. Ar fi bine ca în fiecare grup de joc de rol să existe cel puțin o persoană care să cunoască activitatea instituției pe care o va reprezenta; altfel, participanții nu pot avea siguranța

corectitudinii și aplicabilității deciziilor lor. Dacă jocul de rol nu se potrivește sesiunii, poate fi înlocuit cu discutarea studiului de caz și a instituțiilor implicate.

Este important ca în această sesiune să includeți discuții despre modul în care susținătorii pot colabora și valoarea muncii în echipă. În acest mod, participanții vor realiza modul în care pot folosi contactele și informațiile din curs pentru a îmbunătăți realizarea sarcinilor pentru copii pe viitor. Folosiți Materialul de curs 9A (cea care descrie sistemul existent în Italia) ca punct de plecare pentru discuție.

În ceea ce privește contextul soluțiilor, este optim să aduceți în discuție tema Sistemului Național de Referire a Cazurilor ca modalitate de combatere a traficului de ființe umane și posibilitatea de adoptare a unui astfel de mecanism în țară. (Materialul de curs 9B). Dacă un astfel de mecanism național există deja, asigurați-vă că participanții știu cum funcționează și cum va funcționa pe viitor. Pregătiți o fișă care să conțină astfel de informații și oferiți-o participanților.

Dacă există un plan național de combatere a traficului de ființe umane, acesta ar putea constitui o informație folositoare și un punct de plecare în discuții. Ar trebui să obțineți informații despre aceasta și să le înmânați participanților.

O listă de contacte utile este folositoare pentru a fi înmănată participanților la sfârșitul cursului. Un astfel de model este prezentat în Fișa 5. Participanții ar putea folosi metoda brainstormingului pentru a o completa. Puteți, de asemenea, să o completați și dumneavoastră anterior și să o distribuiți la sfârșitul sesiunii.

Formatul workshopului:

- Participanții primesc Fișa de Lucru 9A. Lucrând împreună, într-un singur grup, ei cad de acord asupra categoriilor de instituții care se găsesc în țara lor, precum și asupra rolurilor pe care le au aceștia. Analizează dacă instituțiile își îndeplinesc sau nu rolurile descrise.
- Alternativ, participanții folosesc brainstormingul pentru a construi o 'Hartă a Instituțiilor'. Se desenează serviciile identificate pe flipchart și se marchează conexiunile existente între servicii.

- c. Participanților li se înmânează Studiul de Caz din fișa de lucru 9B. Îl citesc individual.
- d. Participanții se împart în maxim șase grupe alcătuite din 4-5 persoane, iar fiecărui grup îi este atribuit un rol. Rolurile sunt:
 1. Ofițeri responsabili cu aplicarea legii/serviciile de urmărire penală
 2. Organisme de stat (Ministerul Educației, Ministerul Solidarității și Familie etc.)
 3. Agenții de Protecția Copilului
 4. ONG-uri și organizații internaționale
 5. Părinți/școli
 6. Ambasade/consulate

Grupele trebuie să se poziționeze și să gândească în spiritul rolului atribuit fiecăreia și să analizeze cazul din această perspectivă, răspunzând la întrebările listate la finalul studiului de caz.

- e. Fiecare grupă raportează care au fost răspunsurile sale în cadrul grupului lărgit. Rezultatele obținute de fiecare grupă vor fi notate pe flipchart.
- f. Alternativ, purtați o discuție despre studiul de caz, folosind întrebările propuse la sfârșitul acestuia.
- g. Folosiți materialul de curs 9A pentru a explica modul în care copiii traficați din Italia sunt asistați. Purtați o discuție generală despre modul în care instituțiile

din țară pot realiza împreună o protecție mai bună. Începeți cu aceste întrebări: *Ce tip de colaborare din partea altor susținători pot să vă ajute să protejați mai bine copilul? Ce inițiative puteți lua pentru a vă asigura această colaborare?*

- h. Folosiți fișa 9C pentru a prezenta Sistemul Național de Referire a Cazurilor. Cereți sugestii despre modul în care această structură ar putea funcționa în țară. Alternativ, oferiți informația despre actualul Sistem Național de Referire a Cazurilor sau despre Planul Național de Acțiune și întrebați participanții cum ar putea / cum pot să lucreze cu aceste instrumente.
- i. Formatorul prezintă un model de „Fișă a persoanelor de Contact” (din cadrul fișei 9C). Participanții se străduiesc împreună să completeze această fișă.
- j. Alternativ, formatorul poate să le prezinte o fișă gata completată pe care participanții o pot revizui și păstra.

Resurse/Materiale necesare: Fișele de Lucru 9A și 9B, 9C, Fișele 9A și 9B, flip chart, marker, instrumente de scris.

Timp estimat: 3 ore și 30 de minute.

Fișa de Lucru 9A: Principalele instituții responsabile și rolurile lor

Susținători	Actori	Rol	Funcționează?
1. Aplicarea legii	Poliția Poliția de Frontieră Serviciile de Emigrare	• Previn activitățile ilegale și infracțiunile • Mențin liniștea și ordinea • Protejează viața și proprietatea • Investighează infracțiunile la indicațiile Procurorului • Colectează probe • Efectuează arestarea suspecților • Efectuează percheziția în vederea colectării probelor și confiscă aceste probe • Depun plângere la Procuratură și fac recomandările necesare	•
2. Procuratura	Procurorul	• Investighează plângerile • Conduce investigația poliției în cazuri de infracțiune • Colectează, examinează și analizează probele • Stabilește încadrarea infracțiunii, în cazul în care s-a comis vreuna. • Respinge plângerile sau sentința de condamnare (sau capetele de acuzare aduse oficial în instanță) • Aduce cazul în fața instanței pentru a obține condamnarea infractorului	•
3. Instanțele de judecată	Completul de judecată	• Eliberează mandatul de arestare a suspecților • Eliberează ordinul de încarcerare • Dispune eliberarea condiționată sau ordinul de restricție • Dispune analiza laboratorului de criminalistică • Dă ordinul de percheziție și confiscare a probelor • Efectuează audieri preliminare ale celor arestați sau reținuți • Efectuează audierile în instanță • Audiază faptele aferente cazului și determină sub incidența cărei legi se înscriu acestea • Determină gradul de vinovăție sau nevinovăție al acuzatului • Impune pedeapsa sau sentința Dispune alte măsuri alternative (alternative la pedeapsa cu închisoarea: eliberarea condiționată, servicii în slujba comunității, sentință cu suspendare, instruire profesională)	•

Susținători	Actori	Rol	Funcționează?
4. Sistemul de Protecția Copilului	Asistentul social Tutorele legal Doctorul Psihologul	a) Managementul cazului • Lucrează împreună cu copiii victime pentru a identifica ce nevoi și probleme au aceștia, pentru a evalua problemele de ordin psihologic și pentru a găsi și implementa soluțiile adecvate. • Efectuează investigații ale cazurilor sociale, evaluări de diagnostic și elaborează planuri de reabilitare. • Oferă copiilor sprijinul, consilierea și motivația de care au nevoie pe parcursul implementării planurilor de reabilitare. b) Asistență pe parcursul procedurilor legale/proceselor în instanță • pregătește/trimite rapoarte de studiu ale unor cazuri sociale precum și evaluări ale cazului și recomandări pentru protejarea interesului suprem al copilului. • Consiliază actorii implicați în procesul de judecată în instanță cu privire la: aplicarea procedurilor într-o manieră apropiată de copil (child-friendly) • Asigură prezența/reprezentarea copiilor pe parcursul audierilor în instanță. • Însoteste și consiliază copiii pe parcursul anchetei și al procesului de judecată. • Consiliază copiii și familiile lor cu privire la starea și evoluția cazului c) Furnizarea unor servicii și facilități de reabilitare și reintegrare • Oferă consiliere socială și asistență în vederea reabilitării copilului victimă • Oferă consiliere în vederea pregătirii pentru reintegrarea socială a copiilor • Facilitează reunificarea familiei • Asistă copiii în procesul lor de reintegrare în sânul comunității, facilitându-le accesul la școală, la instruire profesională, precum și la alte programe sau activități ale comunității.	

Susținători	Actori	Rol	Funcționează?
5. Comunitatea	Biserica, școlile ONG-urile, organizațiile comunitare, rețele de protecția copilului mass-media, universități etc.	• Prevenirea infracțiunilor • Detectarea și denunțarea infracțiunilor • Linii telefonice gratuite • Servicii de sprijinire și asistență pentru victime (adăpost, servicii medicale, psiho-sociale și economice) • Reabilitare/educare • Reintegrare • Militare • Prevenirea exploatării	•
6. Sectorul privat	Industria de turism, transporturi, șoferi de taxi, Conducerea executivă a hotelurilor și restaurantelor, a locațiilor destinate relaxării și distracției	• Prevenirea infracțiunilor prin conștientizare • Detectarea și denunțarea actelor de exploatare • Codul de conduită pentru Protecția Copiilor împotriva exploatării lor (sexuale) • Prevenirea exploatării	•

8. Altele

- **Ministerul Educației**
- **Ministerul de Interne**
- **Ministerul Afacerilor Externe**

Roluri:

- **Implementarea politicilor**
- **Asigurarea cooperării între autoritățile naționale**
- **Asigurarea documentației legale**

Fișa de lucru 9B

STUDIU DE CAZ: Elena și Ana

Într-un sat din țara A trăiesc două fete, bune prietene. Numele lor sunt Elena și Ana și amândouă au 16 ani. Elena a abandonat școala. Ea este cea mai mare dintre copiii familiei iar părinții sunt săraci, așa că decide că nu are rost să continue școala și că ar trebui să găsească de lucru pentru a își ajuta părinții. Însă nu poate găsi nimic de lucru în satul ei. Câteodată ajută un prieten de familie care este fermier și merge la piață pentru a-i vinde legumele. Dar acesta nu o poate plăti prea mult.

La piață, Elena întâlnește o femeie care-i cunoaște familia și intră în vorbă cu ea. Femeia îi spune că în străinătate se găsesc o mulțime de slujbe bune și că ar putea-o recomanda unui bărbat care ar putea să-i găsească o astfel de slujbă. Elena este încântată. Își notează numele și numărul de telefon al persoanei de contact.

Elena o convinge pe Ana că amândouă ar trebui să plece din țară, împreună. Ana este de acord. Îi lipsește Elena la școală și oricum, are probleme acasă. Ele contactează telefonic persoana recomandată de prietena de familie a Elenaei. Numele său este Ștefan. El le dă fetelor o adresă din capitala țării A și le spune să meargă acolo pentru a se întâlni cu el weekend-ul următor.

Cele două fete pleacă împreună cu autobuzul. Părinții Elenei sunt fericiți pentru ea dar și oarecum îngrijorați pentru că fetele nu au decât adresa la care vor merge în capitală și un nume de contact, Ștefan. Ana nu le spune părinților ei că pleacă din sat, le scrie doar o scrisoare pe care o lasă în casă ca ei să o poată găsi mai târziu. Fetele promit părinților Elenei că le vor scrie de îndată ce se vor instala la noua slujbă din străinătate și că le vor trimite bani. După un drum lung și obositor, fețele sosesc în oraș și merg la adresa indicată. În cele din urmă sosește și Ștefan. Pare să fie foarte drăguț. Le duce în apartamentul său și le oferă un loc de dormit pe podea. El le explică fetelor că, pentru a putea merge în străinătate, au nevoie de documente de călătorie și că durează câteva zile să facă rost de ele. Cum fetele nu au nici un ban, le dă el niște bani, spunându-le că pot să-i înapoieze datoria mai târziu când or să câștige și ele bani buni.

Sunt procurate pașapoartele pentru fete. A costat ceva pentru că Ștefan a trebuit să mituiască notarul ca să obțină formulare false de consimțământ care să ateste că părinții au consimțit la eliberarea pașapoartelor și la călătoria în străinătate a fetelor lor. Ștefan face rost și de biletele cu care fetele vor ajunge la destinație, despre care li se spune că va fi țara B. Este destul de evaziv în ceea ce privește slujba pe care o vor avea fetele acolo, dar ele sunt fericite că pleacă și nu doresc să-l bată la cap prea mult.

După câteva zile petrecute în apartament, fetele sunt duse la gară și trimise la destinație de către Ștefan. El le explică fetelor că un prieten de-al lui le va aștepta la sosirea în țara B. Prietenul lui le va face rost de slujbe și va colecta datoria pe care o au la el în primele săptămâni în care vor începe să câștige bani. Fetele nu știu exact câți bani îi datorează lui Ștefan.

Trenul se oprește la graniță și unul din polițiști examinează pașapoartele și documentele fetelor. Le întreabă unde merg iar ele îi răspund că merg în țara B să se întâlnească cu un prieten.

În ziua următoare fetele ajung la destinație. În gară sunt întâmpinate de prietenul lui Ștefan care se numește Yuri. Nu s-a comportat de loc prietenește cu ele. Insistă să le ia documentele. Apoi le duce într-o cameră de hotel unde se mai află alte câteva fete. Sunt acolo și câțiva bărbați care se uită la fete, cerându-le să se dezbrace și verificându-le vârsta. Spre disperarea fetelor, Yuri le „vinde” pe Elena și Ana unuia dintre bărbați și le spune că acesta este noul lor patron și că vor lucra într-un magazin. Fetele văd cu ochii lor că Yuri primește foarte mulți bani. Yuri le spune că o parte din acești bani îi va folosi pentru a plăti datoria pe care o au la Ștefan. Yuri înmânează noului patron pașapoartele și documentele fetelor.

Numele patronului este Adrian. El duce fetele într-un apartament de la periferia orașului. Adrian nu poate comunica foarte bine cu Ana și Elena pentru că nu vorbește limba lor, iar ele înțeleg doar foarte puțin din ceea ce spune el. Odată ajunși la apartament, Adrian devine foarte violent. Țipă la ele și le spune că vor lucra pentru el ca prostituate și le violează pe

rând, cu cealaltă de față, pentru a le demonstra că vorbește serios.

De aici încolo, pentru Ana și Elena începe o viață de coșmar. Adrian încuie fetele în apartament și nu le permite să iasă decât pentru a întâlni clienții. El le aduce de mâncare și, din când în când, produse de igienă personală. Le forțează să ia contraceptive orale. La început, fetele au protestat și au plâns, dar fără nici un rezultat. Adrian le spune doar că, pentru fiecare client pe care refuză să-l servească, îi vor datora și mai mulți bani decât l-a costat achiziționarea lor. Cu cât vor continua cu acest comportament, cu atât le va lua mai mult să îi plătească înapoi datoria, le spune el fetelor. Le promite că de îndată ce își vor plăti datoria, va începe să le dea și lor ceva bani ca să poată trimite acasă.

Viața în apartament este ca într-o închisoare. Când se află înăuntru, ușile sunt încuiate și nu pot ieși afară. Când sunt scoase afară, sunt întotdeauna însoțite de Yuri sau de unul din angajații lui. Sunt duse cu mașina la casa sau apartamentul vreunui client, iar „protectorul” așteaptă afară. Când clientul a terminat cu ele, „protectorul” duce fetele înapoi la apartament. Fetele sunt nefericite, deprimare și suferă cu sănătatea. Nu vorbesc limba locului, nu știu exact unde se află și nu au cum să comunice cu vreun cunoscut. Uneori trebuie să ofere servicii sexuale pentru până la 5 clienți pe noapte. Această situație continuă pentru 10 luni.

Unuia dintre clienții Anei îi place să își satisfacă perversiunile sexuale cu ea. A mai fost în casa acestui client în două rânduri și s-a întors la apartament traumatizată și plină de vânătăi din cauza agresiunilor fizice ale acestui client. Într-una din zile, când „protectorul” i-a spus că va merge din nou la acest client, pe Ana a apucat-o disperarea. A deschis fereastra de la apartament și a sărit.

Elena nu poate ieși afară să meargă la ea. Poate doar să vadă trupul Anei prăbușit pe pământ sub fereastra apartamentului.

În cele din urmă, niște polițiști își fac apariția pentru a face cercetări în legătură cu moartea fetei. În momentul în care nu pot pătrunde în apartament și o aud pe Elena strigând din interior, polițiștii sparg ușa. O găsesc pe Elena în stare de șoc și disperată.

Elena este dusă la secția de poliție unde este chestionată în legătură cu moartea fetei. Are nevoie de un traducător care însă nu poate sosi decât a doua zi, așa că va petrece noaptea la secția de poliție. I se cer documentele, dar nu le are pentru că Adrian le-a păstrat asupra lui și nu i le-a mai dat ei înapoi.

În timpul interogatoriului de a doua zi, Elena este întrebată cum a ajuns în apartament și ce știe despre Adrian și prietenii lui. Îi este frică să le spună ceva polițiștilor. Este îngrozită de gândul că părinții ei vor afla despre ceea ce i s-a întâmplat și că părinții Anei o vor învinovăți pentru moartea fetei lor. Preferă să spună cât mai puțin posibil. Polițiștii din țara B sunt supărați pe ea, o acuză de refuzul de a coopera și o trimit în instanță ca pe orice emigrant ilegal. Se emite ordinul de deportare a Elenei înapoi în țara A.

La aproape șase săptămâni după ce a fost scoasă din apartament, Elena este deportată în țara de origine. Este preluată de la polițiștii din țara B de către cei din țara A. Poliția din țara A o bagă într-un centru de detenție și o acuză pentru faptul că nu are documente. Elena petrece două luni în detenție. I se efectuează un control medical în această perioadă și i se spune că este seropozitivă. În cele din urmă este eliberată.

Odată eliberată, Elenei îi este teamă să meargă acasă. Îi este și rușine și frică. Nu are o locuință, o slujbă și nici bani.

Elena începe să se prostitueze pe străzile capitalei pentru a supraviețui.

Întrebări:

1. Dacă țara aceasta ar fi fost Țara A din Studiul de caz, ce acțiuni ați fi putut întreprinde în favoarea Elenei și a Anei?
2. Din ce motiv ați fi întreprins aceste acțiuni?
3. De ce abilități ați fi avut nevoie pentru a întreprinde aceste acțiuni speciale?
4. V-ați fi putut folosi de cooperarea celorlalte? Dacă da, ce fel de cooperare v-ar fi plăcut să primiți din partea lor?
5. Aveți așteptări în ceea ce privește rolurile celorlate grupe, și dacă da, în ce constau aceste așteptări?

1.
2.
3.
4.
5.

Fișă de lucru 9C

Fișa persoanelor de contact

Întrebări speciale la care trebuie să se gândească participanții atunci când vor completa această fișă:

- În domeniul aplicării legii: există unități speciale în cadrul secției dvs. de poliție? Există vreun ofițer specializat în lucrul cu copiii?
- În asistență socială: știți cum puteți lua legătura cu asistentul social de serviciu?
- În comunitate: exemple de actori implicați pot include: clinicile și spitalele locale; școlile locale; linile telefonice gratuite – de ex., linii telefonice de consiliere pentru copii; centre de criză pentru refugiați; centre de reabilitare în urma consumului de droguri; opinia sau sfatul unei persoane în care puteți avea încredere; organizațiile neguvernamentale sau comunitare – cele care oferă adăpost pentru copiii străzi sau pentru cei ai căror părinți sau reprezentanți legali nu pot fi identificați/ cele care oferă consiliere cu privire la tratamentul adecvat care trebuie aplicat copiilor/ cele care oferă servicii medicale, asistență legală; grupurile religioase de sprijin, biserici, moschei, temple etc;
- organizațiile internaționale: există birouri ale organizațiilor internaționale care să funcționeze în scopul combaterii traficului de ființe umane?

Fișa persoanelor de contact

Denumirea instituției / organizației / unității	Tipul de servicii / asistență oferite	Principala/le persoană/e de contact	Detalii de contact (adresă, telefon – la birou/mobil /, email, fax)	Orele la care poate fi găsit	Persoana de contact în afara programului de lucru	Indicii și informații suplimentare

Material de curs 9A

Italia: asistența victimelor traficului; articolul 18 din decretul legislativ nr. 286/98

În demersul combaterii traficului de persoane, în Italia s-au luat o serie de măsuri legislative și umanitare pentru a se face față influxului masiv de femei traficate provenite din Europa de Est și Africa.

Departamentul Italian pentru Șanse Egale coordonează o Comisie interministerială cu rolul de a asigura implementarea articolului 18 din decretul nr. 18/98. Prin acest articol, Italia a încercat să răspundă problematicei traficului de ființe umane. Prin acesta se asigură acordarea dreptului de rezidență victimelor traficului și programe de asistență pentru reintegrarea lor socială.

Articolul 18 este un instrument legal, dar și o măsură umanitară. Permite asistarea și protecția femeilor traficate care, altfel, ar putea fi privite nu ca și victime ale unei infracțiuni, ci ca infractoare în sine.

Asigurarea acestor facilități pentru victimă nu impune și raportarea victimei la poliție. În schimb, asigură autorităților informații și cooperare. Măsura este inovativă pentru că presupune protecție imediată pentru toate victimele traficului de ființe umane și aduce cooperarea și participarea lor la investigație. Premisa de la care se pleacă este aceea că victimele pot colabora mai bine dacă se află într-o poziție de securitate și atunci când beneficiază de drepturi.

Dreptul este acordat *„oricând poliția, investigațiile sau procedele juridice care se ocupă de astfel de infracțiuni. sau oricând serviciile sociale ale autorității locale, în timpul desfășurării activităților de asistență socială, identifică situații de abuz sau gravă exploatare ale cetățenilor străini, sau oricând siguranța presupușilor cetățeni străini este pusă în pericol în încercarea de a scăpa de organizația criminală, care se ocupă cu una din infracțiunile mai sus menționate, sau ca și consecință a declarațiilor făcute în timpul investigațiilor preliminare sau în timpul desfășurării procesului.”* (Articolul 18, paragraful 1)

Cererea de acordare a dreptului de rezidență poate fi realizată de autoritățile locale sau de către o organizație privată. Decizia acordării dreptului este preluată de un reprezentant legal care trebuie să fie informat despre programul de reintegrare socială a victimei. Dreptul de rezidență este acordat inițial pentru 6 luni. Poate fi prelungit pe o perioadă de încă un an sau chiar mai mult dacă procedurile legale o cer. Dreptul este anulat dacă victima renunță la programul de integrare care i-a fost aplicat.

În cadrul articolului 18 se menționează că se acordă fonduri naționale către Departamentul de Șanse Egale pentru a susține două tipuri de programe: programe de protecție socială și inițiative.

Proiectele de protecție socială asigură protecție socială străinilor, femei și copii, victime ale traficului. Acestea pot include permise speciale de rezidență, adăposturi, informare cu privire la drepturi, asigurări de sănătate și asigurări sociale, îngrijire medicală și psihologică, asistare în găsirea unui loc de muncă, cursuri vocaționale, suport legal, precum și serviciile unui translator pe tot parcursul procedurilor. Se speră că în acest fel victimele vor fi încurajate să coopereze cu autoritățile pentru identificarea traficantilor, mai ales în timpul procesului penal.

Aceste programe sunt susținute prin inițiative de genul campaniilor de sensibilizare, cercetări, activități de formare pentru cei care se ocupă de programele sociale, atât din sectorul public, cât și din cel privat, asistență tehnică și monitorizarea proiectelor. Cea mai relevantă inițiativă de acest gen a fost crearea unei linii telefonice gratuite de sprijin, care ajută victimele traficului să contacteze profesioniști care le pot ajuta. Linia a luat ființă în anul 2000.

Alte două inițiative importante sunt:

- Monitorizarea națională a activităților și rapoartele împotriva traficantilor (în subordinea Departamentului de la Universitatea din Trento)
- Asistarea și repatrierea voluntară a victimelor traficului în țările lor de origine (în colaborare cu Ministerul de Interne și Organizația Internațională pentru Migrație). Două sute de cazuri au fost asistate într-o perioadă de 5 ani de activitate.

Material de curs 9B

Sisteme Naționale de Referire a Cazurilor

Un Sistem Național de Referire a Cazurilor (SNRC) este un proces în care diverșii actori sociali și instituții cu responsabilități în domeniul prevenirii și combaterii traficului de copii, identifică persoanele care se presupune că au fost traficate, iar prin colaborarea dintre ei, se asigură referirea victimelor către serviciile specializate. Organele de aplicare a legii sunt, probabil, principala autoritate responsabilă cu identificarea victimelor, dar mai sunt o serie de alte instituții și persoane care pot interveni pentru o presupusă victimă și care sunt, deci, o sursă importantă de informații. Un SNRC bine pus la punct și din care fac parte aceste instituții ar trebui să implice toții partenerii în acest proces de identificare a victimelor.

În Republica Moldova, un SNRC funcționează încă de la începutul anului 2004. S-a creat un cadru de cooperare în care toți actorii publici își îndeplinesc obligația de a proteja și promova drepturile umane ale persoanelor traficate. Eforturile lor sunt coordonate printr-un parteneriat strategic între autoritățile responsabile cu aplicarea legii și societatea civilă.

Obiectivele principale ale SNRC sunt acelea de a se asigura că drepturile victimelor traficului sunt respectate și de a oferi o soluție eficientă de referire a victimelor către serviciile specializate existente. În Moldova, acest lucru înseamnă că SNRC:

- oferă îndrumare cu privire la cum se identifică persoanele traficate tratându-le într-un mod adecvat, respectându-le drepturile și acordându-le puterea de a lua singure acele decizii care le pot afecta cursul vieții.
- oferă un sistem pentru referirea persoanelor traficate către agenții specializate care oferă victimelor adăpost și protecție împotriva agresiunilor fizice și psihice, precum și servicii de sprijin. Serviciile existente includ asistență medicală, socială și psihologică, consiliere și servicii în materie legală, asistență în obținerea documentelor de identitate și facilitarea repatrierii voluntare.

- Stabilește mecanisme pentru a armoniza asistența oferită victimelor cu eforturile de investigare și condamnare a infracțiunii.
- Oferă cadrul instituțional adecvat unei participări multi-disciplinare și inter-sectoriale în combaterea traficului de ființe umane, monitorizând în acest fel fenomenul și evaluând răspunsurile de contracarare a acestuia.

Acordul de Cooperare al SNRC cu structurile statale, dar și negu-vernamentale se va materializa ca urmare a unei directive potrivit căreia persoanele suspectate de a fi fost traficate vor fi transferate din custodia poliției în custodia unor servicii specializate de asistență și protecție operate de ONG-uri. O altă variantă de materializare a unui astfel de acord ar putea fi semnarea unui Memorandum de Înțelegere.

Experiența a demonstrat că acordurile de cooperare dintre actorii publici și cei privați cresc semnificativ rata succesului în condamnarea traficantilor de ființe umane.

Cercetările din Europa occidentală au arătat că peste 40% din persoanele traficate sunt identificate prin eforturile ONG-urilor, ale autorităților locale, dar și cu ajutorul liniilor telefonice gratuite. Clienții prostituatelor și alți cetățeni identifică peste 22% din aceste victime. Dintre victimele traficate efectiv, mai puțin de 14% sunt identificate de poliție. Din cercetările efectuate cu privire la programele de asistență a victimelor din Europa de Sud-Est, a reieșit că instituțiile responsabile cu aplicarea legii au identificat doar o treime din femeile despre care se presupune că au fost traficate. Majoritatea victimelor nu au fost referite către un program de asistență sau adăpost specializat, ci au fost trimise în centre de detenție sau închisori înainte de a fi deportate.

Un sistem complex de instituții poate și ar trebui să fie implicat în identificarea victimelor care se presupune că au fost traficate. Acești actori ar trebui instruiți și interconectați pentru a putea referi cazurile.

Procesul de identificare ar trebui să includă respectarea opiniilor victimelor, dar și a autonomiei acestora. Trebuie, așadar, privit ca o parte integrantă a conceptului de protecție a victimelor.

EVALUARE

Obiective :

Obiectivul acestei sesiuni finale este de a evalua în ce măsură cursul de formare a satisfăcut așteptările participanților, de a identifica schimbări în atitudinile și cunoștințele lor anterioare, precum și de a vedea cum vor pune ei în practică ceea ce au învățat pe parcursul acestor sesiuni de instruire.

Instrucțiuni pentru formatori:

O bună evaluare vă va ajuta să identificați ceea ce a mers bine, dar și ce a mers rău de-a lungul sesiunilor și vă va ajuta să aduceți îmbunătățiri sesiunilor viitoare. Se poate aplica un test de cunoștințe de bază (Fișa de lucru 10A). Participanții nu trebuie să le semneze și trebuie să fie încurajați să fie sinceri în ceea ce privește formarea, pentru că asta ajută la îmbunătățirea lui calitativă.

Poate fi purtată și o discuție despre cât de bine a corespuns cursul de formare așteptărilor participanților. Amintiți așteptările care au fost formulate în prima sedință și comparați notițele. Comentariile participanților vă vor ajuta să identificați eventuale neajunsuri ale cursului și vă va oferi posibilitatea să oferiți o aprofundare și o lectură mai intensă pentru aceia dintre participanți care au nevoie de asta.

Este bine să li se dea șansa participanților să-și exprime opiniile personale despre experiența de învățare avută. Exprimându-și reacțiile și răspunzând la întrebările sugerate, participanții vor putea crea legatura între formarea primită și activitatea de la locul de muncă.

În final, completarea chestionarului de evaluare a cursului poate fi folositoare pentru instituțiile care au derulat programul de formare; este, de asemenea, un instrument de învățare pentru organizatori.

Sesiunea se poate încheia printr-un joc. Un quiz este cel mai indicat, și sunt câteva

alternative prezentate în Capitolul 2. Alegerea se va face în funcție de dinamica grupului și de timpul de care se dispune. În final, programul de formare trebuie să se încheie cu o notă pozitivă și cu umor.

Formatul atelierului de lucru:

- a. Participanții primesc Testul de cunoștințe general (Fișa de lucru 10A). Participanții sunt rugați să-l completeze și să-l înmâneze formatorului.
- b. Alternativ, cu referire la prima sesiune, rugați participanții să-și imagineze o linie care pleacă de la 0 la 10 și să se poziționeze în dreptul unei cifre în funcție de cunoștințele pe care le-au acumulat pe parcursul programului de formare. Așa veți vedea cât de mult au învățat față de prima sesiune.
- c. Formatorul deschide o discuție generală despre părerea participanților cu privire la aceste cursuri de instruire și dacă acestea au fost pe măsura așteptărilor. Faceți referire la prima sesiune și la așteptările existente atunci.
- d. Purtați o discuție axată în jurul următoarelor întrebări:
 - Credeți că ați putea recunoaște un copil care este o potențială victimă a traficului?
 - Credeți că ați putea recunoaște un copil care este o potențială victimă a exploatarei sexuale sau care a fost exploatat sexual?
 - Simțiți că ar trebui să faceți ceva pentru a ajuta acest copil?
 - Cunoașteți ce tipuri de servicii sunt disponibile pentru a ajuta copilul?
 - Ce veți schimba în munca dvs. de investigare a unei infracțiuni în care este implicat un copil?
 - Ce veți schimba în munca dvs. ca persoană care are în îngrijire copii?
 - Credeți că este posibil ca și polițiștii și cei de la protecția copilului să lucreze împreună?
- e. Opțional. Formatorul îi dă fiecărui participant un cartonaș cerându-le să scrie pe el ce cred ei că au câștigat în urma participării la aceste cursuri. Cartonașele sunt introduse într-o cutie. Formatorul le extrage apoi, unul câte unul și citește conținutul și apoi le lipește de flipchart.
- f. Alternativ, jucați «bulgărele de zăpadă», iar fiecare participant care va prinde mingea

de hârtie va trebui să menționeze un lucru pe care l-a învățat la acest curs.

- g. Rugați participanții să completeze Chestionarul de evaluare a cursului (Fișa de lucru 10 B) și să o predea formatorului.
- h. Alternativ, desenați pe o pagină trei chipuri: unul care zâmbește, unul care este neutru și unul care este trist. Rugați participanții să pună un semn în dreptul figurii care reprezintă cel mai bine atitudinea în urma acestui curs.

Încheiați sesiunea cu un joc. Opțional, puteți face un quiz în care să folosiți întrebări din informația prezentată în acest curs.

Resurse/Materiale necesare: Testul de Cunoștințe Generale, cartonașe, chestionarul de evaluare a cursului, instrumente de scris.	Țimp estimat: 1 oră

Fișa de lucru 10A

Test de cunoștințe generale

A	Cum ați putea defini traficul de copii?	Răspuns:			
	Evaluati-vă cunoștințele cu privire la:	Foarte slabe	Slabe	Bune	Foarte bune
B	Consecințele exploatării sexuale și a traficului – cine sunt victimele, care sunt efectele?				
C	Ce legi avem și cum funcționează ele, referitoare la: Abuzul sexual, exploatare sexuală, prostituție, traficul minorilor, protecția copilului?				
D	Identificarea copiilor care au fost traficați?				
E	Protecție și prevederi pentru copiii traficați?				
F	Investigarea infracțiunilor de trafic – cum să obținem probe protejând în același timp victimele?				
G	Interviarea copiilor traficați?				
H	Cunoașterea drepturilor copiilor aflați în situație de trafic?				

Fișă de lucru 10B

Chestionar de evaluare a cursului

Acest formular de evaluare este conceput pentru a obține părerea dvs. la finalul sesiunilor de formare și pentru a ne ajuta în planificarea unor cursuri viitoare. V-am ruga să acordați câteva minute pentru a completa acest chestionar.

Denumirea cursului: instruirea polițiștilor și asistenților sociali cu privire la drepturile și protecția copilului victimă a traficului în scopul exploatarei sexuale

Vă rugăm să acordați calificative de la 1-5 (1 – slab, 5 – foarte bine).

1. Valoarea acestui subiect în relație cu slujba mea _____
2. Cât este de folositor conținutul acestui curs _____
3. Metodele de prezentare folosite _____
4. Abilitatea formatorului de a transfera cunoștințele _____
5. Atmosferă care îndeamnă la participare _____
6. Opiniile mele au fost luate în seamă _____
7. Valoarea Materialelor de curs _____
8. Relevanța Fișelor de lucru _____

Vă rugăm să răspundeți la următoarele întrebări:

9. Aveți sugestii în legătură cu eventuale adăugiri la curs?

10. Există ceva la care vă gândiți că s-ar fi putut scoate din curs?

11. Ce v-a plăcut cel mai mult la curs?

12. Ce nu v-a plăcut?

13. Care dintre aspectele cursului vi s-a părut cel mai de folos?

14. Care dintre aspectele cursului vi s-a părut cel mai puțin folositor?

15. Durata cursului a fost:

a) prea lungă b) prea scurtă c) potrivită

16. Aveți comentarii în legătură cu aranjamentele administrative pentru acest curs? (încăperea, mâncarea etc.)

17. Aveți alte comentarii?

Vă mulțumim că ați completat acest formular de evaluare. Vă rugăm să îi returnați formatorului înainte de plecare.

Referințe bibliografice și resurse

Următoarele materiale pot fi folosite atunci când realizați un program de formare pentru combaterea traficului de ființe umane:

Referințe bibliografice:

- ECPAT International (2005). The Psycho-social Rehabilitation of Children who have been Commercially Sexually Exploited. A Formare Guide (2nded) by Stephanie Delaney & Colin Cotterill. www.ecpat.net
- ECPAT International (2005). The Psycho-social Rehabilitation of Children who have been Commercially Sexually Exploited. Self Study Materials (2nded) by Stephanie Delaney & Colin Cotterill. www.ecpat.net
- ECPAT International (2001). Questions and Answers about the Commercial Sexual Exploitation of Children. www.ecpat.net
- O Briain, M., Van den Borne, A. & T. Noten. (2004). Joint East West Research on Trafficking in Children for Sexual Purposes in Europe: the Sending Countries. Amsterdam: ECPAT Europe Law Enforcement Group. www.ecpat.net
- Wolthuis, A. & Blaak, M. (2001). Trafficking in Children for sexual purposes from Eastern Europe to Western Europe: An exploratory research in eight Western European receiving countries. Amsterdam: ECPAT Europe Law Enforcement Group/Defence for Children International the Netherlands.
- Consortium for Street Children (2004). Police Formare on Child Rights and Child Protection.
- Dottridge, M. (2006). Reference guide on protecting the rights of child victims of trafficking in Europe. Unicef.
- Martinscuro. (2002). On the Road, Article 18: Protection of Victims of Trafficking and the Fight against Crime (Italy and European Scenarios). Research Report.
- Bolton, G. GEB solutions. Building on the softer skills; the art of facilitation.
- Pfeiffer, J.W., & Ballew, A.C. (1988). Presentation and evaluation skills in human resource development (UATT Series, Vol. 7). San Diego, CA: Pfeiffer & Company.
- Results Through Formare, www.RTTWorks.com.
- Clark, D. (2000). ISD Development. <http://www.nwlink.com/~donclark/hrd/learning/styles.html>
- ECPAT International (2006). Questions and Answers about the Commercial Sexual Exploitation of Children. www.ecpat.net
- ECPAT International. (undated). Handbook for Better Police Investigation Techniques to Combat Crimes against Children. For more information: info@ecpat.net
- O Briain, M., Van den Borne, A. & T. Noten. (2004). Joint East West Research on Trafficking in Children for Sexual Purposes in Europe: the Sending Countries. Amsterdam: ECPAT Europe Law Enforcement Group. www.ecpat.net
- ECPAT International (2005). The Psycho-social Rehabilitation of Children who have been Commercially Sexually Exploited. A Formare Guide (2nded) by Stephanie Delaney & Colin Cotterill. www.ecpat.net
- ECPAT International (2005). The Psychosocial Rehabilitation of Children who have been Commercially Sexually Exploited. Self Study Materials (2nded) by Stephanie Delaney & Colin Cotterill. www.ecpat.net
- ECPAT Philippines (1997). Prevention of the commercial sexual exploitation of children: Formare Course in Participatory techniques.

IOM

- IOM Vienna.(2006). Resourcebook for law enforcement officers on good practices in combating child trafficking.
- ICMPD. (2003). Regional Standard for anti-trafficking police formare in SEE.
- ICMPD. (2004). Regional Standard for Anti-Trafficking Formare for Judges and Prosecutors in SEE.
- ICMPD. (2005). Awareness Formare on Trafficking in Human Beings for Police, Border Guards and Customs Officials in EU member States, Accession and Candidate Countries – Development of a European Curriculum.
- ILO/IPEC (2002). Unbearable to the human heart: Child Trafficking and Action to Eliminate It.
- ILO/IPEC (2004). Manual for Rapid Assessment: Trafficking in Children for Labour and Sexual Exploitation in the Balkans and Ukraine.
- Fredericks, John (ed.). (2002). Creating a Healing Environment. Volume I. Proceedings. Psycho-Social Rehabilitation

and Occupational Integration of Child Survivors of Trafficking and Other Worst Forms of Child Labour. ILO/IPEC.

- Fredericks, John (ed.). (2002). Creating a Healing Environment. Volume II. Technical Papers. Psycho-Social Rehabilitation and Occupational Integration of Child Survivors of Trafficking and Other Worst Forms of Child Labour. ILO/IPEC.
- ILO/IPEC. (2002). Specialised manual on Psychosocial Counseling for Trafficked Youth. Handling the trauma of sexual exploitation.
- Kartusch, A. (2001). Reference Guide for Anti-Trafficking Legislative Review: with particular emphasis on South Eastern. Warsaw: OSCE/ODIHR.
- OSCE/ODIHR. (2004). National Referral Mechanisms: Joining efforts to protect the rights of trafficked persons: A practical handbook.
- Wolfensohn, G. (2004). Responding to Child Trafficking: An Introductory Handbook to Child rights-Based Interventions Drawn from Save the Children's experience in Southeast Europe. Tirana: Regional Child Trafficking Response Programme, Southeast Europe.
- Save the Children UK (2004). Children are Service Users Too: A Guide to Consulting Children and Young People.
- Save the Children (2005). Children and Participation: Research, Monitoring and Evaluation with Children and Young People.
- Christensen, S.K. (2005). A Tool Kit on Child Rights Programming. Copenhagen: Save the Children Denmark.
- Save the Children Sweden (2003). Formare Members of Armed Forces on Child Rights and Child Protection Before, During and After Conflict: Lessons Learned and Working Guide.
- Petty, C., Tamplin, M. & S. Uppard. (1999). Working with Separated Children: Field guide, formare manual and formare exercises. Save the Children UK.
- E. Segerström. (2001). Focus on Refugee Children: A Handbook for Formare Field Workers in Social Community Work. Save the Children Sweden.
- Save the Children, UNIAP & IOM (2001). Formare Manual for Combating Trafficking in Women and Children.
- Save the Children & UNHCR. (2004). Separated Children in Europe Programme: Statement of Good Practice.
- Save the Children and the Separated Children in Europe Programme Position Paper on: 'Returns and Separated Children'. September 2004.
- Separated Children In Europe Programme. Report by Kate Halvorsen. Workshop on Age Assessment and Identification. Bucharest, 20-22 March 2003.
- Bruce Britton (2002). Separated Children in Europe Programme: Formare Guide.
- Terre des Hommes. (2005). Child Trafficking in South-Eastern Europe: The development of Good Practices to Protect Albanian
- UNHCR. (1994). Refugee Children: Guidelines on Protection and Care.
- UNHCR (2006). Guidelines on international protection NO 7: The application of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees to victims of trafficking and persons at risk of being trafficked.
- UNHCR. (1997). Guidelines on Policies and Procedures in dealing with Unaccompanied Children Seeking Asylum.
- Dottridge, M. (2006). Reference guide on protecting the rights of child victims of trafficking in Europe.
- Unicef Regional Office, Geneva. (2003). Guidelines for protection of the rights of children victims of Trafficking in South Eastern Europe.
- Mitchels, B. (2004). Let's Talk, Developing effective communication with children victims of violence and trafficking. Practical handbook for social workers, police and other professionals. UNICEF and UNMIK / Government of Kosovo Ministry of Labour and Social Welfare.. www.childtrafficking.org
- UNICEF & IPU. (2005). Combating Child Trafficking, Handbook for Parliamentarians.
- Zimmerman, C. & Watts, C. (2003). WHO ethical and safety recommendations for interviewing trafficked women. World Health Organization. www.who.int
- WHO (2003). Guidelines for medico-legal care for Victims of Sexual Violence.

OTHERS

- Boak, A., Boldosser, A. & O. Biu. (2003). Smooth Flight: A Guide to Preventing Youth Trafficking. International Organization of Adolescents (IOFA). New York. www.seerights.org.
- ICRC (2004). Interagency Guiding Principles on Unaccompanied and Separated Children. Geneva: ICRC.
- Keeping children safe Coalition (2006). Keeping children safe: A toolkit for child protection.
- McIntyre, P. (2002). Child Rights and the Media. Putting children in the Right: Guidelines for Journalists and Media Professionals. Belgium: International Federation of Journalists.
- OHCHR (2002). Principles and guidelines on human rights and trafficking.
- Tearfund & NSPCC. (2003). Setting the Standard: A Common Approach to Child Protection for International NGOs.
- UNDP. (2003). Law Enforcement Manual for Fighting Against Trafficking of Human Beings. www.undp.ro
- Recommended Principles and Guidelines on Human Rights and Human Trafficking: Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights to the Economic and Social Council, 20 May 2002 (E/2002/68/Add.1)
- UNICRI. (2005). Anti-Trafficking in Human Beings in Peace Support Operation Areas: Formare Manual.
- UNIFEM & UNIAP. (2002). Trafficking in Persons: A Gender and Rights Perspective Briefing Kit.

Site-uri

- www.ecpat.net
- www.childtrafficking.com
- www.childtrafficking.org
- www.childtrafficking.net
- www.antislavery.org
- www.terredeshommes.org
- www.iom.int
- www.icmpd.org
- www.ilo.org
- www.osce.org/odihr/
- www.savethechildren.org
- www.unhcr.org
- www.unicef.org
- www.unicef-icdc.org
- www.who.int
- www.humantrafficking.org
- www.icrc.org
- www.unifem.org
- www.childcentre.info
- www.lastradainternational.org
- www.stopchildtrafficking.org
- www.separated-children-europe-programme.org
- www.anti-trafficking.net
- www.europol.eu.int
- www.interpol.int

Anexă 1

Datele de contact ale partenerilor programului de formare pe tema traficului de copii în Europa

Albania

Children's Human Rights Centre of Albania
(CRCA)
ECPAT affiliate in Albania
Mr. Altin Hazizaj
P.O. Box 1738
Tirana
Albania
Tel/Fax: +355 4 24 22 64
Email: crca@crca.org.al
Website: www.crca.org.al

Austria

Respect
ECPAT affiliate in Austria
Ms. Astrid Winkler
Diefenbachgasse 36
A -1140 Vienna
AUSTRIA
Tel:+43 1 895 6245
Fax:+43 1 812 9789
Email: astrid.winkler@respect.at

Belarus

Children not for Abuse
ECPAT affiliate in Belarus
Ms. Margarita Priakhina
45 Kiseleva St., App # 8
Minsk 220029
Belarus
Tel/Fax: +375 17 283 1326
Email: cnfa@mail.ru
Website: <http://nonviolence.iatp.by>

Belgium

ECPAT Belgium
Ms. Katlijn Declercq
Boulevard Paepsem 20
Brussels 1070
Belgium
Tel: +32 2 522 6323
Email: info@ecpat.be
Website: www.ecpat.be

Bulgaria

Neglected Children Society
Ecpat affiliate in Bulgaria
Ms. Lydia Zagorova
"Sveta Troitza"
Block 302, Entr.B, Apt.42

Sofia 1309
Bulgaria
Tel: +359 29 809 979
Fax: +359 29 874 001
Mobile: +359 88 438 650
Email: neglchildren@yahoo.com;
lydia_zag@yahoo.co

Czech Republic

Ecumenical Network for Youth Action
ECPAT affiliate in Czech Republic
Ms. Cathleen Moss
U Nas 9
CZ- 14700 Prague
Tel: + 420 2 4172 7390
Fax: + 420 2 4172 7300
Email: cejenya@vol.cz
Website: www.enyaorg.cz

Denmark

Red Barnet
ECPAT affiliate in Denmark
Mr. Morten Hjorth Jahnsen
Rosenørns Allé 12
1634 Copenhagen.
Denmark
Tel:+45 3536 5555
Fax:+45 3539 1119
Email: mhj@redbarnet.dk
Website: www.redbarnet.dk

Estonia

Tartu Child Support Center
ECPAT affiliate in Estonia
Mrs. Malle Roomeldi
Kaunase pst. 11-2
Tartu 50704
Estonia
Tel: +372 7 484 666
Fax: +372 7 484 767
Email : Malle.Ecpat@mail.ee ;
ch.abuse@online.ee
Website: www.tugikeskus.org.ee

France

ECPAT France
Ms. Carole Bartoli
C/O Groupe Developpement
Batiment 106 BP 07
93352 Le Bourget Cedex
France
Tel: +33 1 4934 8313
Fax: +33 1 4934 8310
Email: ecpat-france@wanadoo.fr
Website: www.ecpat-france.org

Germany
ECPAT Germany
Ms. Mechtild Maurer
Alfred-Döblin-Platz 1
79100 Freiburg
Germany
Tel: +49 761 45687148
Fax: +49 761 45687149
Email: info@ecpat.de
Website: www.ecpat.de

Italy
ECPAT Italy
Ms. Valerie Quadri
Vicolo Scavolino 61
Rome 00187
Italy
Tel/fax: +39 6 693 80406
Email: info@ecpat.it
Website: www.ecpat.it

Moldova
Centre for the Prevention of Trafficking in
Women
Association of Women in Legal Careers
Ms. Jana Costachi
68, Bucuresti St.
Chisinau
Moldova
Tel: (373 2) 54-65-69
Fax: (373 2) 54-65-44
E-mail: jcostachi@antitraffic.md
Website: www.antitraffic.md

Netherlands
ECPAT The Netherlands
Ms. Anke van den Borne, Mr. Theo Noten
P.O. Box 75297
1070 AG Amsterdam
The Netherlands
Tel: +31 20 4203771
Fax: +31 20 4203832
Email: info@ecpat.nl
Website: www.ecpat.nl

Norway
ECPAT Norway
Ms. Turid Heiberg
Hammersborg Torg 1
Oslo 0103
Norway
Tel: +47 90 188 216
Email: turid.heiberg@reddbarna.no
Website: www.ecpat.no

Romania
Save the Children Romania (Salvati Copiii)
ECPAT affiliate in Romania

Ms. Rita Eugenia Badiu
Stefan Furtuna, # 3,
1st District, 010899 Bucharest
Romania
Tel: +40 21 316 61 76
Fax: +40 21 312 44 86
Email: gina_badiu@salvaticopiii.ro
Website: www.salvaticopiii.ro

Russia
Stellit, Saint-Petersburg NGO for social
projects
Russian Alliance against CSEC, ECPAT affiliate
in Russia
Ms. Maya Rusakova
Bumazhnaya str., 9, office 617
Saint-Petersburg 190020
Russia
Tel: +7 812 331 06 36
Fax: +7 812 331 06 36
Email: info@spbstellit.ru
Website: www.spbstellit.ru

Serbia & Montenegro
Beo Support
ECPAT affiliate in Serbia and Montenegro
Dr. Sonja Kecmanovic
Dragoslava Popovića 11A /7
11120 Belgrade
Serbia
Tel: +381 11 3343 635
Fax: +381 11 3343 560
Email: beosup@eunet.yu
Website: www.beosupport.org.yu

Ukraine
All-Ukrainian Foundation for Children's
Rights
Ms. Yevgeniya Pavlova
15/4, Schorsa Str., office 38
Kiev 03150
Ukraine
Tel.: +38 044 331 98 98
Fax: +38044 244-3993
E-mail: jane_p@ukr.net

United Kingdom
ECPAT UK
Ms. Chris Beddoe
Grosvenor Gardens House
35 – 37 Grosvenor Gardens
London SW1W 0BS
UK
Tel: +44 20 72 33 98 87
Fax: +44 20 72 33 98 69
Email: c.beddoe@ecpat.org.uk
Website: www.ecpat.org.uk

